

**T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**PROFESYONEL SPOR KULÜPLERİNDE TMS-37
KARŞILIKLAR, KOŞULLU BORÇLAR VE KOŞULLU
VARLIKLAR STANDARDI VE TMS-38 MADDİ
OLMAYAN DURAN VARLIKLAR STANDARDI
UYGULAMALARI**

Yusuf GALİP

DANIŞMAN

Doç. Dr. K. Şevket SAYIN

İZMİR - 2017

TEZ ONAY SAYFASI

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi sunduğum “Profesyonel Spor Kulüplerinde TMS-37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar Standardı ve TMS-38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Standardı Uygulamaları” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

.../.../.....

Yusuf GALİP

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Profesyonel Spor Kulüplerinde TMS-37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar Standardı ve TMS-38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Standardı Uygulamaları
Yusuf GALİP

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Anabilim Dalı
Muhasebe Programı

Günümüzde şirketleşen profesyonel spor kulüplerinin sayısı artmaktadır. Şirketleşen spor kulüpleri de büyüebilmek için önemli yatırımlar yapmaktadır. Bu önemli yatırımlarının birisi de sporculardır. Şirketleşen spor kulüplerinde sporcular mali tablolarda maddi olmayan duran varlık kalemi altında gösterilmektedir. Aynı zamanda son yıllarda kulüplerin maruz kaldığı hukuki ve sportif yükümlülükleri de artmaktadır.

Çalışmamızda ülkemizdeki dört büyük spor kulübünün, hem yatırım yaptığı maddi olmayan duran varlıkları, hem de ileri tarihlerde şirketten nakit çıkışına sebep olabilecek yükümlülükleri uluslararası muhasebe standartları açısından incelenmektedir. Ayrıca kulüplerin maddi olmayan duran varlıkları ile karşılıkları, son beş yıllık mali tablolarından sağlanan verilerle analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Maddi Olmayan Duran Varlıklar, Karşılıklar, Muhasebe Standartları.

ABSTRACT

Master's Thesis

Apply The Standard of IAS-37 Provisions, Contingent Liabilities and contingent assets and IAS-38 Intangible Assets In Professional Sports Clubs

Yusuf GALİP

Dokuz Eylül University

Graduate School of Social Sciences

Department of Business Administration

Accounting Program

Nowadays, the incorporation of professional sports clubs is increasing. The sports clubs that make up the company are also making significant investments to grow. Some of these important investments are sportsmen. In the sporting clubs that are involved, these athletes are shown in the financial statements under intangible assets. At the same time, a number of legal case and responsibilities of the clubs have been increasing in recent years.

In our work, the four major sports clubs in our country are examined from the standpoint of international accounting standards as well as the intangible assets they invested and the liabilities that could lead to cash outflows from the company in the future. In addition, the intangible assets of the clubs and their provisions are analyzed from the financial statements of the last five years.

Keywords: Sport, Intangible Assets, Provisions, Accounting Standards.

**PROFESYONEL SPOR KULÜPLERİNDE TMS-37 KARŞILIKLAR,
KOŞULLU BORÇLAR VE KOŞULLU VARLIKLAR STANDARDI VE TMS-
38 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR STANDARDI
UYGULAMALARI**

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	ii
YEMİN METNİ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	x
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
EKLER LİSTESİ	xiv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

**DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE SPORUN ORTAYA ÇIKIŞI, SPOR
ENSDİSTÜRİSİ VE TİCARİ FAALİYETLERİ**

1.1. SPOR KAVRAMI VE SPORUN TARİHSEL GELİŞİMİ	3
1.2. MODERN SPORUN ORTAYA ÇIKIŞI	4
1.2.1. Modern Olimpiyat Oyunları	5
1.2.2. Futbol	5
1.2.3. Basketbol	8
1.2.4. Voleybol	8
1.2.5. Diğer Spor Dalları	9
1.3. TÜRKİYE'DE SPORUN TARİHSEL GELİŞİMİ	9

1.3.1. Tanzimat Öncesi Türk Spor Tarihi	10
1.3.2. Tanzimat Sonrası Türk Spor Tarihi	10
1.3.3. Cumhuriyet Dönemi Türk Spor Tarihi	11
1.4. SPOR ENDÜSTRİSİ	11
1.4.1. Sportif Başarının Finansal Güce Dönüştürülmesi	13
1.4.2. Dünya’da Spor Endüstrisi ve Ekonomisi	13
1.4.2 Avrupa Spor Endüstrisi ve Ekonomisi	16
1.4.3 Türkiye’de Spor Endüstrisi	19
1.5. TÜRKİYE’DE SPOR KULÜPLERİ VE YAPISI	19
1.5.1 Spor Kulüplerinin Yapısı	19
1.5.2. Spor Kulüplerinin Gelir ve Giderleri	21
1.5.2.1. Spor Kulüplerinin Gelirleri	22
1.5.2.2 Spor Kulüplerinin Giderleri	23
1.6. TÜRKİYE’DE HALKA AÇIK SPOR KULÜPLERİ	24
1.6.1. Beşiktaş Jimnastik Kulübü(BJK)	25
1.6.2. Fenerbahçe Spor Kulübü (FB)	25
1.6.3. Galatasaray Spor Kulübü (GS)	26
1.6.4. Trabzonspor Kulübü(TS)	27

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE MUHABESE STANDARTLARI-37 KARŞILIKLAR, KOŞULLU BORÇLAR VE KOŞULLU VARLIKLAR

2.1. TMS- 37 STANDARDININ AMACI	29
2.2. TMS-37 STANDARTI İLE İLGİLİ TANIMLAR	30
2.3. KARŞILIKLAR	31
2.3.1. İşletmenin Geçmişteki Bir Olaydan Kaynaklanan Mevcut Yükümlülüğünün Bulunması	33
2.3.2. Ekonomik Değer İçeren Kaynakların İşletmeden Olası Çıkışları	34
2.5. KARŞILIKLAR TUTARININ ÖLÇÜMÜ	43
2.5.1. Güvenilir Tahmin	43

2.5.1.1. Beklenen Değer Yöntemi	44
2.5.1.2. Gerçekleşme Olasılığı En Yüksek Sonuç Yöntemi	45
2.5.1.3. Bugünkü Değer Yöntemi	46
2.6. KOŞULLU BORÇLAR	47
2.7. KOŞULLU BORÇ VE KARŞILIKLAR ARASINDAKİ FARKLAR	48
2.8. KOŞULLU VARLIKLAR	50
2.9. KARŞILIKLAR, KOŞULLU BORÇLAR VE KOŞULLU VARLIKLARIN FİNANSAL TABLO DİPNOTLARINDA AÇIKLANMASI	51
2.9.1. Karşılıkların Dipnotlarda Açıklanması	51
2.9.2. Koşullu Varlıklar ve Borçların Dipnotlarda Açıklaması	52

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI-38 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR

3.1. TMS-38 STANDARDIN AMAÇ VE KAPSAMI	53
3.1.1. TMS-38 Standardın Amacı	53
3.1.2. TMS-38 Standardın Kapsamı	54
3.2. TMS-38 STANDARDI İLE İLGİLİ TANIMLAR	54
3.3. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR(MODV)	55
3.3.1. Sporcu Lisanları ve Bonservis	57
3.3.2. Belirlenebilir Olma	57
3.3.3. Kontrol Edilme	58
3.3.4. Gelecekte Ekonomik Fayda Sağlama	58
3.4. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLARIN AKTİFLEŞTİRİLMESİ	58
3.4.2. İşletme Dışından Elde Edilen Maddi Olmayan Duran Varlıkların Aktifleştirilmesi	60
3.4.2.1. Ayrı Olarak Elde Edilmesi	60
3.4.2.2. İşletme Birleşmelerinden Elde Etme	62
3.4.2.3. Devlet Teşviki ile Elde Etme	63
3.4.2.4. Takas Yolu ile Elde Etme	63

3.4.3. İşletme İçinden Elde Edilen Maddi Olmayan Duran Varlıkların Muhasebeleştirilmesi	64
3.4.3.1. İşletme İçi Ortaya Çıkan Şerefiye	64
3.4.3.2. Araştırma Evresi	65
3.4.3.3. Geliştirme Evresi	65
3.4.3.4. İşletme İçi Elde Edilen Maddi Olmayan Duran Varlığın Maliyeti	67
3.5. AKTİFLEŞTİRME SONRASI ÖLÇME	68
3.5.1. Maliyet Yöntemi	69
3.5.2. Yeniden Değerleme Modeli	71
3.6. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLARDA YARARLI ÖMÜR BELİRLENMESİ VE İTFASI	72
3.6.1. Yararlı Ömür	72
3.6.2. Sınırlı Yararlı Ömre Sahip Maddi Olmayan Duran Varlıklarda İtfa Süresi ve Yöntemi	73
3.6.2.1. Kalıntı Değer	74
3.6.3. Sporcu Maliyetlerinin İtfası	74
3.6.4. Sınırsız Yararlı Ömre Sahip Maddi Olmayan Duran Varlıklar	75
3.7. MODV'LERİN FİNANSAL TABLO VE DİPNOTLARDA SUNUMU	76

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

HALKA AÇIK SPOR(FUTBOL) KULÜPLERİNDE MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLARI İLE KARŞILIKLARININ ANALİZİ VE MUHASEBE STANDARTLARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

4.1. ÇALIŞMANIN AMACI	77
4.2. ÇALIŞMANIN KAPSAMI VE YÖNTEMİ	78
4.3. ÇALIŞMANIN BULGULARI	78
4.4. ÇALIŞMANIN BULGULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	111
SONUÇ	112
KAYNAKÇA	114
EKLER	

KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AR-GE	Araştırma Geliştirme
A.Ş	Anonim Şirket
BİST	Borsa İstanbul
BJK	Beşiktaş Jimnastik Kulübü
FB	Fenerbahçe Spor Kulübü
FIFA	Uluslararası Futbol Federasyonlar Birliği
GS	Galatasaray Spor Kulübü
KAP	Kamu Aydınlatma Platformu
MODV	Maddi Olmayan Duran Varlık
M.Ö.	Milattan Önce
NBA	Ulusal Basketbol Birleşimi
NFL	Ulusal Futbol Ligi
San.	Sanayi
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
TFRS	Türkiye Finansal Raporlama Standartları
Tic.	Ticaret
TİCİ	Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı
TL	Türk Lirası
TMS	Türkiye Muhasebe Standartları
TS	Trabzonspor Kulübü
UEFA	Avrupa Futbol Federasyonları Birliği
Vb.	Ve Benzeri

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Modern Futbolun Ortaya Çıkışı	s.7
Tablo 2: Yıllara Göre Türk Spor Teşkilatları	s.11
Tablo 3: Dünya Kupasını Düzenleyen Ülkelerde Ekonomik Durum	s.15
Tablo 4: Dünya’da Son Beş Sezonda Yapılan Transfer Hacmi	s.17
Tablo 5: Avrupa’da Beş Büyük Ligin Toplam Kulüp Değerleri	s.18
Tablo 6: 2015-2016 Sezonu Avrupa Futbol Kulüplerinin Gelirleri	s.23
Tablo 7: Beşiktaş Futbol Yatırımları San. Ve Tic. A.Ş. Ortaklık Yapısı	s.25
Tablo 8: Fenerbahçe Futbol A.Ş. Ortaklık Yapısı(31 Mayıs 2016)	s.26
Tablo 9: Galatasaray Sportif A.Ş. Ortaklık Yapısı	s.27
Tablo 10: Trabzonspor Sportif A.Ş. Ortaklık Yapısı	s.28
Tablo 11: Karşılıklar ile Koşullu Borçlar Arasındaki Farklar	s.48
Tablo 12: Maddi Olmayan Duran Varlıkların(MODV) Sınıflandırılması	s.56
Tablo 13: Maddi Olmayan Duran Varlıklarda İtfa ve Değer Düşüklüğü	s.75
Tablo 14: Beşiktaş Kulübü’nün 2015/2016 Sezonu Forvet Performansı	s.79
Tablo 15: Beşiktaş Kulübü’nün 2015/2016 Sezonu Forvet Maliyeti	s.80
Tablo 16: Fenerbahçe Kulübü’nün 2015/2016 Sezonu Forvet Performansı	s.81
Tablo 17: Fenerbahçe Kulübü’nün 2015/2016 Sezonu Forvet Maliyeti	s.82
Tablo 18: Galatasaray Kulübü’nün 2015/2016 Sezonu Forvet Performansı	s.82
Tablo 19: Galatasaray Kulübü’nün 2015/2016 Sezonu Forvet Maliyeti	s.83
Tablo 20: Trabzonspor Kulübü’nün 2015/2016 Sezonu Forvet Performansı	s.83
Tablo 21: Trabzonspor Kulübü’nün 2015/2016 Sezonu Forvet Maliyeti	s.84
Tablo 22: Spor Kulüplerinin Mali Tablolarının TMS-37’ye Uyumluluğu	s.86
Tablo 23: BJK Beş Yıllık Ayırmış Olduğu Karşılık	s.87
Tablo 24: Beşiktaş Son Beş Yıllık İlgili Karşılık-Kar-Gider-Harcama Kalemleri	s.88
Tablo 25: Fenerbahçe Beş Yıllık Ayırmış Olduğu Karşılık	s.90
Tablo 26: Fenerbahçe Son Beş Yıllık İlgili Karşılık-Kar-Gider-Harcama Kalemleri	s.91
Tablo 27: Galatasaray Beş Yıllık Ayırmış Olduğu Karşılık	s.92
Tablo 28: Galatasaray Son Beş Yıllık İlgili Karşılık-Kar-Gider-Harcama Kalemleri	s.93

Tablo 29: Trabzonspor Beş Yıllık Ayırmış Olduğu Karşılık	s.95
Tablo 30: Trabzonspor Son Beş Yıllık İlgili Karşılık-Kar-Gider-Harcama Kalemleri	s.96
Tablo 31: Spor Kulüplerinin Mali Tablolarının TMS-38'e Uyumluluğu	s.97
Tablo 32: Beşiktaş'ın Beş Yıllık MODV Alımları ve Toplam Hasılatı	s.99
Tablo 33: Beşiktaş Beş Yıllık İlgili Gelir-Maliyet-Kar-Harcama Kalemleri	s.100
Tablo 34: Beşiktaş'ın Son Beş Yılda Türkiye Ligindeki Sıralaması	s.100
Tablo 35: Fenerbahçe'nin MODV Alımları ve Toplam Hasılatı	s.102
Tablo 36: Fenerbahçe'nin Beş Yıllık İlgili Gelir-Maliyet-Kar-Harcama Kalemleri	s.103
Tablo 37: Fenerbahçe'nin Son Beş Yıldaki Türkiye Ligindeki Sıralaması	s.104
Tablo 38: Galatasaray'ın MODV Alımları ve Toplam Hasılat	s.105
Tablo 39: Galatasaray Beş Yıllık İlgili Gelir-Maliyet-Kar-Harcama Kalemleri	s.106
Tablo 40: Galatasaray'ın Son Beş Yılda Türkiye Ligi'ndeki Başarısı	s.107
Tablo 41: Trabzonspor'un MODV Alımları ve Toplam Hasılat	s.108
Tablo 42: Trabzonspor Beş Yıllık İlgili Gelir-Maliyet-Kar-Harcama Kalemleri	s.109
Tablo 43: Trabzonspor'un Son Beş Yılda Türkiye Ligindeki Sıralaması	s.110

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Spor Endüstrisini Oluşturan Taraflar	s.12
Şekil 2: Ekonomik Fayda İçeren Kaynakların İşletmeden Çıkma Olasılıkları	s.35
Şekil 3: Karşılıklar ve Koşullu Borçlar Karar Ağacı	s.49
Şekil 4: Maddi Olmayan Duran Varlıkların Aktifleştirilmesi	s.59
Şekil 5: Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlemesi	s.68
Şekil 6: Maddi Olmayan Duran Varlıklarda Değer Düşüklüğü	s.69
Şekil 7: Beşiktaş Kulübü'nün 2015/2016 Sezonu Forvet Getirisi	s.80
Şekil 8: 2015/2016 Sezonu Dört Spor Kulübünün Takımın Forvet Performansı	s.84
Şekil 9: 2015/2016 Sezonu Forvetlerin Süre ve Performansı	s.85
Şekil 10: BJK Karşılıkların Esas Faaliyet Giderlerine Oranı	s.88
Şekil 11: Beşiktaş Son Beş Yıllık Karşılıklar ile İlişkili Mali Tablo Veri Analizi	s.89
Şekil 12: Fenerbahçe'nin Son Beş Yıllık Karşılıklar ile İlişkili Mali Tablo Veri Analizi	s.91
Şekil 13: Galatasaray'ın Karşılıkların Esas Faaliyet Giderlerine Oranı	s.93
Şekil 14: Galatasaray'ın Son 5 yıllık Karşılıklarla İlişkili Mali Tablo Veri Analizi	s.94
Şekil 15: Trabzonspor Karşılıkların Esas Faaliyet Giderlerine Oranı	s.95
Şekil 16: Trabzonspor'un Son Beş Yıllık Karşılıklar ile İlişkili Mali Tablo Veri Analizi	s.96
Şekil 17: Beşiktaş MODV'lerin Toplam Aktifteki Payı	s.98
Şekil 18: Beşiktaş'ın Beş Yıllık MODV alım ve Hasılat İlişkisi	s.99
Şekil 19: Beşiktaş'ın MODV-Gelir-Maliyet-Kar İlişkisi	s.100
Şekil 20 : FB MODV'lerin Toplam Aktifteki Payı	s.101
Şekil 21: Fenerbahçe'nin Beş Yıllık MODV alım ve Hasılat İlişkisi	s.102
Şekil 22: Fenerbahçe MODV-Gelir-Maliyet-Kar İlişkisi	s.103
Şekil 23: Galatasaray MODV'lerin Toplam Aktifteki Payı	s.105
Şekil 24: Galatasaray'ın Beş Yıllık MODV alım ve Hasılat İlişkisi	s.106
Şekil 25: Galatasaray MODV-Gelir-Maliyet-Kar İlişkisi	s.107
Şekil 26: Trabzonspor'un MODV'lerin Toplam Aktifteki Payı	s.108
Şekil 27: Trabzonspor'un Beş Yıllık MODV alım ve Hasılat İlişkisi	s.109
Şekil 28: Trabzonspor MODV-Gelir-Maliyet-Kar İlişkisi	s.110

EKLER LİSTESİ

- Ek 1:** Beşiktaş Futbol A.Ş. 31 Mayıs 2016 Tarihli Dönem Sonu Karşılıklar Ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar İle İlgili Konsolide Finansal Tablo Dipnotları ek s.1
- Ek 2:** Fenerbahçe Futbol A.Ş. 31 Mayıs 2016 Tarihli Dönem Sonu Karşılıklar Ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar İle İlgili Konsolide Finansal Tablo Dipnotları ek s.5
- Ek 3:** Galatasaray Sportif A.Ş. 31 Mayıs 2016 Tarihli Dönem Sonu Karşılıklar Ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar İle İlgili Konsolide Finansal Tablo Dipnotları ek s.8
- Ek 4:** Trabzonspor Sportif A.Ş. 31 Mayıs 2016 Tarihli Dönem Sonu Karşılıklar Ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar İle İlgili Konsolide Finansal Tablo Dipnotları ek s.11

GİRİŞ

Ülkeler arası ticari ilişkilerin artması, serbest ekonomik sisteme geçişler, sermaye piyasaların hızla gelişmesi gibi gelişmelerle dünyada birçok sektör gelişmiş ve gelişmektedir. Sermayedarlar bu gelişmelerle birlikte yeni sektörlerle yatırım yaparak karlılıklarını ve tanınırlıklarını arttırmak istemektedirler. Bu yeni sektörlerden birisi de spor endüstrisidir.

Spor endüstrisi son yıllardaki ülkeler arası ekonomik gelişmeler sayesinde ve teknoloji ile tesisleşme faaliyetleriyle birlikte önemli büyüme kaydetmiştir. Televizyon ve internetin 90'lı yıllarda başlayan hızlı yayılması, endüstrinin gelişiminde önemli unsur olmuştur. Dünya üzerinde hemen hemen her kesimden insanın rahatlıkla izleyebildiği, ulaşabildiği ve para harcadığı bir pazar durumuna gelmiştir.

Büyüyen spor ekonomisinin en önemli yapısı olan spor kulüplerinin ekonomik ve teknolojik gelişmelerle, yapılarında önemli değişiklikler olmuştur. 20. yüzyılın başlarında daha çok amatör ruhla yapılan spor aktiviteleri günümüzde insanların önemli kazançlar elde ettiği bir sektör haline gelmiştir. Son yıllarda spor endüstrisinde yaşanan bu gelişmelerle spor kulüpleri, şirketleşmeye gitmiş, daha çok fon kaynağı elde eder duruma gelmiş, aynı zamanda harcamaları da artmıştır.

Futbol kulüpleri en başta olmak üzere spor kulüpleri daha fazla sportif başarı ve ticari kar elde etmek için son yıllarda yapmış olduğu transfer ve alt yapı harcamalarının arttığı görülmektedir. Sektör içi rekabet ile sportif başarısızlık gibi nedenlerle bu harcamaların gereğinden fazla olduğu durumlarla da karşılaşabilmektedir. Özellikle ülkemizde bulunan spor kulüplerinin yapmış olduğu harcamalar yüzünden bir takım hukuki yaptırımlarla karşı karşıya kalmışlardır.

Türkiye'de spor endüstrisi de dünyadaki gelişmelere ayak uydurmuştur. 1990'lı yıllardan itibaren dernek statüsünde olan spor kulüpleri birer birer şirketleşmeye başlamıştır. Dört büyük spor kulübü ise halka açılmıştır. Menkul kıymetleri borsada işlem gören şirketler uluslararası finansal raporlama standartlarına göre mali tablo hazırlamaktadırlar. Dolayısıyla halka açık spor kulüpleri de bu standartları uygulamak durumundadırlar. TMS ve TFRS'ye uygun şekilde finansal raporlarını hazırlayan spor kulüplerinin, yatırım yaptıkları sporcuları ile faaliyeti

gereği karşılaştığı yükümlülükleri de standartlara uygun olarak raporlanması gerekmektedir.

Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, sporun tarihsel gelişimi, spor endüstrisi ve spor kulüplerine yer verilmiştir. İkinci bölümde TMS-37 karşılıklar, koşullu borçlar ve yükümlülükler standardı anlatılmış, spor kulüpleri ile ilgili örnekler verilmiştir. nc bölümde TMS-38 maddi olmayan duran varlıklar standardı işlenmiş ve sporcular da bu standart kapsamında değerlendirilmiştir. Dördüncü bölümde ise halka açık spor kulüplerimizin mali tablolarının standartlara uygunluğu incelenmiş, geçmiş yıllardaki mali tablo verileriyle karşılıklar ve maddi olmayan duran varlık kalemlerinin analizleri yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE SPORUN ORTAYA ÇIKIŞI, SPOR ENDÜSTRİSİ VE TİCARİ FAALİYETLERİ

Çalışmanın birinci bölümünde sporun tarihsel gelişimini, spor endüstrisini, Dünya'da ve Türkiye'de spor organizasyonlarını ve bunlarla ilgili yasal düzenlemeleri ve spor kulüplerinin hukuki yapıları incelenecektir.

1.1. SPOR KAVRAMI VE SPORUN TARİHSEL GELİŞİMİ

Dünya'da ve Türkiye'de sporun önemli ölçüde topluluklara hitap etmesini iyi şekilde analiz edebilmek için, spor kavramını, sporun tarihten günümüze gelişimini ve spor organizasyonlarının oluşum sürecini incelemek gerekmektedir.

1.1.1. Spor Kavramı

Spor kelimesi, Latince kökenli olan “dağıtmak, birbirinden ayırmak” anlamına gelen “dispotore ve deportore” kelimelerinden türetilmişti ve bu kelime İngilizce dilinin yardımı ile bütün dünya tarafından tanınmıştır(Şahan, 2007: 3).

Spor kişinin beden ve ruh sağlığını geliştirmesi, belli kural ve düzenlemelere göre rekabet ortamı çerçevesinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ruhu ve üstün gelme çabası ve gerçek anlamda, başarı gücünün arttırılması, kişisel taraftan en üst seviyeye çıkarılması yolunda ortaya konulan yüksek çabalardır(Aracı'dan aktaran Şahan, 2008: 262-263).

Spor dünyada birçok kişiyi doğrudan ve dolaylı olarak etkilemekte, insanlar bireysel ve kolektif olarak bu etkinliği yapmaktadır. Nitekim sporun insanları ve toplumları derinden etkilemesi de bilimleri bu alanı incelemeye itmiştir. Sporun bireysel ve toplumsal bir olgu olarak algılanmasını ortaya koymak için sporun tarihsel gelişimine göz atmak gerekir.

1.1.2. Dünya’da Sporun Tarihsel Gelişimi

Spor tarihte birçok medeniyette önemli bir yere sahip olmuştur. Sporun ilk nerede ortaya çıktığı hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. Fakat spor insanların doğaya uyum sağlama ve de onunla başa çıkma mecburiyetinden ortaya çıktığı ortak kanıdır. Sporun, tarihin ilk medeniyetlerinden beri avlanma gibi hayatlarına devam edebilmek için verdikleri mücadelelerde yapmış oldukları hareket ve kullandıkları aletlere kadar dayandığı genel kabul gören düşüncedir. Mısır’da yapılan arkeolojik çalışmalarda M.Ö. 300 yıllarına ait bulgularda güreş sporunun toplumda önemli bir yeri olduğu görülmüştür. Yine arkeolojik kazılarda M.Ö 1000 yıllarında Asurluların ok atma ve kılıç kullanma yeteneklerini göstermek amacıyla şölenler düzenlendiği anlaşılmıştır(Tekin A., Tekin G., 2014: 125; Nalçakan, 2009: 3).

Sporun beş bin yıllık tarihsel sürecinde ilk spor organizasyonları şölenler biçiminde düzenlendiği söylenmektedir. Tarihte ilk bilenen spor organizasyonu ise Antik Yunan Medeniyeti tarafından M.Ö 776’da düzenlenen Antik Olimpiyat Oyunlarıdır(İnal, <http://www.yenimakale.com/spororganizasyonlari.html#ixzz3M4UOa7fd> Erişim Tarihi 12.12.2016). Dünya’nın en büyük spor organizasyonu olarak gösterilen ve birçok ülkenin düzenlemek için mücadele ettiği olimpiyatların temeli Antik Yunan medeniyetinde atılmıştır.

Antik olimpiyat oyunlarında genel olarak atletizm, atıcılık gibi kişisel sporlar bulunmuş ve spor kültürünün temelleri atılmıştır. Tarihsel süreçte çoğu medeniyette yeni spor dalları ortaya çıkmıştır. Günümüzde kitleleri peşinden sürükleyen, ekonomik, sosyo-ekonomik, hatta siyasi anlamda önemli spor dalları bu olimpiyat oyunlarında yer almamıştır.

1.2. MODERN SPORUN ORTAYA ÇIKIŞI

Dünya’da ilk spor organizasyonu olarak Antik Yunan medeniyetinde düzenlenen olimpiyatlar kabul edilir. Fakat medeniyetler gelişen teknoloji ile birlikte birçok alanda gelişmeler göstermiştir. Bunlardan hiç şüphesiz spor da etkilenmiş, yeni spor dalları ortaya çıkmıştır.

Modern sporlar İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nde sanayi devrimi sırasında ortaya çıktığı görülmektedir. 19.yy'dan 20yy.'a kadar oluşan süreçte modern spor ile geleneksel spor arasında önemli farklar vardır. Bu farklardan en önemlileri cinsiyet ayrımını aşmış, dinsel boyutlar göz ardı edilmiş, kurallar ve sayısal ölçülerle sınırlandırılmıştır(McComb, 2004:31,33).

Sporun toplumlarda yaygınlaşmasıyla, ülkelerarası etkileşimlerin hız kazanmasıyla modern spor organizasyonlarını da beraberinde getirmiştir.

1.2.1. Modern Olimpiyat Oyunları

Modern olimpiyat oyunları ilk olarak 1896 yılında Baron Pierre de Coubertin sayesinde Atina'da düzenlenmiştir. Baron Pierre Avrupa'daki savaş havasını spor ile yumuşatabileceğini düşünerek, Haziran 1894'te 13 ülkeden oluşan Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin kurulmasına öncü olmuştur(Güçlü, 2001:223,226).

Atina'da düzenlenen oyunlara 15 ülkeden 245 sporcu katılmıştır. O güne kadar düzenlenmiş en kapsamlı spor organizasyonu olmuştur. Atina'dan başlayan olimpiyat oyunları 2016 Rio De Janeiro Olimpiyat Oyunları'na kadar birçok revizyona uğramıştır. Bunlarla birlikte modern olimpiyat oyunları Dünya'nın en büyük spor organizasyonu olduğu kabul edilmektedir. Olimpiyat oyunlarının spor organizasyonu olmasıyla beraber, aynı zamanda düzenlediği ülkenin ekonomisine önemli katkılar yapmaktadır. En son düzenlenen 2016 Rio de Janeiro Olimpiyat Oyunları 5-21 Ağustos 2016 tarihleri arasında düzenlenmiş, 207 ülkeden 11.237 sporcu katılmıştır. Ayrıca 16.000 işçi aktif çalışmış, Brezilya'ya gelen turist sayısı da bir önceki yıla oranla %6,2 artış göstermiştir (<https://www.olympic.org/rio-2016> Erişim Tarihi 07.01.2017).

1.2.2. Futbol

Dünya çapında en çok rağbet gören spor dalı olmasına rağmen futbol, çok eski geçmişe sahip değildir. Günümüzde kitleleri peşinden sürükleyen bu spor dalının ortaya çıkışını ve günümüze kadar süreçteki gelişimi incelenecektir.

Futbolun ilk olarak nerede bulunduğu ya da nereden esinlenerek günümüzde ki halini aldığı tam olarak bilinmemektedir. Fakat futbol, M..5000-2500 yılları arasında Çin’de oynanan ‘‘Tsu Chu’’ oyununa benzemektedir. Tsu ince de ‘‘ayakla vurma’’ anlamına gelirken, Chu ise ‘‘içi deri ile doldurulmuş yuvarlak nesne’’ anlamındadır. Futbola benzeyen bu oyun Çin imparatorunun doğum günlerinde oynanan bir oyundur. Yine M. 2500 yıllarında Mısır’da ve M.. 1000 yıllarında Japonya’da futbol oyununa benzer sporlar yapıldığı görülmektedir(Erdoğan, 2008:10-13).

Futbolu, 11’er kişilik iki takımın küre Őeklindeki topu kale diye adlandırılan dikdörtgen Őeklindeki bölüme, futbolcuların belirli kurallar çerçevesinde topu el haricinde her hangi bir Şekilde bu bölüme göndermesi Şeklinde tanımlayabiliriz(Aladanlı ve rdk, 2009:28).

Futbol, bir takım düzenlemeler çerçevesinde günümüzdeki halini almıştır. Modern futbolun tarihsel ereve ile birleştirilerek ortaya ıkışı Tablo 1’de anlatılmaktadır.

Tablo 1: Modern Futbolun Ortaya Çıkışı

M.Ö	Roma, Yunan, Asya, Kuzey Amerika, Kuzey Afrika
	↓
1820-1823	İngiltere’de oynanması ve Rugby oyunu ile birleşmesi
	↓
1848	İngiltere’de ilk Cambridge kurallarının yayınlanması ve ilk futbol maçının yapılması
	↓
1857	İlk futbol kulübünün kurulması(Sheffield Club)
	↓
1863	İngiltere Futbol Federasyonu’nun Kurulması(11 kulüp birleşmesiyle Rugby ve futbol birbirinden resmen ayrıldı(Modern Futbol Doğuşu)
	↓
1872	İlk uluslararası maç (İngiltere-İskoçya)
	↓
1889-1893	Diğer ülkelerde futbol federasyonlarının Kurulması
	↓
1904	Uluslararası Futbol Federasyonlar Birliği’nin(FIFA) Kurulması
	↓
1908	Londra Olimpiyatları’nda ilk kez futbolun yer alması
	↓
1930	Dünya Kupası’nın ilk kez düzenlenmesi
	↓
1955	UEFA’nın Kurulması

Kaynak: Devocioğlu ve diğerleri, 2014: 38

Tablo’1 de görüldüğü gibi modern futbol İngiltere’de ortaya çıkmıştır ve günümüzde dünya üzerinde en çok ilgi gören spor dalı olmayı başarmıştır. Modern futbolun ne kadar önemli ve popüler olduğu ilerideki başlıklar altında incelenecektir.

Yeni futbol anlayışı 1990’ların başlarından itibaren, serbest sermaye dolaşımının artmasıyla, medya-internet sektörünün gelişmesi ile devlet ve uluslararası kuruluşların çabalarıyla, çok uluslu büyük şirketlerin sponsorluklarıyla

ve sayılabilecek daha birçok nedenden ötürü günümüzün en popüler sporu olmayı başarmıştır.

1.2.3. Basketbol

Günümüzün en çok ilgi duyulan spor dalları arasında önde gelenlerden biri de basketboldur. Modern basketbolun tarihi de tıpkı futbol gibi eski değildir.

Türkçesi “sepet topu” olan basketbol 1892 yılında ABD’nin Massachusetts eyaletinde beden eğitimi öğretmenliği yapan Dr. James Naismith tarafından bulunmuştur. İki sene içinde Amerika’daki okulların en önemli spor dalları arasına girmeyi başarır. Dr. J. Naismith basketbolu Mayaların “ Tlahiotenie” oyunundan esinlenerek bulduğu düşünülmektedir(<http://basketboleitim.com/basketbolun-tarihcesi> Erişim Tarihi 17.01.2015).

Günden güne basketbola artan ilgiyle beraber, dünya üzerinde en çok rağbet gören sporlardan birisi olmuştur. Şuan Amerikan profesyonel basketbol ligi olan NBA, dünyanın en önemli spor organizasyonlarından biri olmayı başarmıştır. Daha çok Amerika kıtasında popüler olan basketbol, son yıllarda Euroleague’in kurulması ile Avrupa kıtasında da popülerliğini arttırmıştır.

Ülkemizde de basketbola olan ilgi gün geçtikçe artmaktadır. Okullarda ve altyapılarda ki basketbol eğitimi Türkiye’de oldukça gelişmiştir. Aynı zamanda hem kulüp düzeyinde hem de milli takım düzeyinde önemli başarılar elde edilmiştir.

1.2.4. Voleybol

Voleybolun ortaya çıkışı basketbola benzemektedir. Voleybol sporu da basketbolda olduğu gibi, Amerika’da bir spor eğitmeni tarafından ortaya çıkmıştır.

Voleybol ABD’nin Massachusetts eyaletinde spor eğitmeni olarak çalışan William Morgan tarafından 1895 yılında bulunmuştur. Morgan bu oyunu hentbol ve tenis sporunun kombine edilmesi ile ortaya çıkarmıştır. Voleybol Amerika’da 19. yüzyılda bulunan oyunlardan biridir. Voleybol da basketbol gibi öncelikle okullarda oynanmış, günden güne ona olan ilgiyi arttırmıştır(Paul, 1996:165-167).

Voleybolun dünya çapındaki popülarlığı futbol ve basketbol kadar olmasa da önemli ölçüde yüksektir. Bunun en önemli nedenlerinin biri de erkek ve kadınların bu sporu kolaylıkla uygulayabilmesi ve fiziksel mücadelenin diğer spor dalları kadar ön planda olmamasıdır.

1.2.5. Diğer Spor Dalları

19. ve 20. yüzyılda dünya üzerindeki değişmelere bağlı olarak bireysel ve takım sporu olarak yeni spor dalları türemiştir. Bu tarihe kadar bulunan sporlar ise yeni düzenlemelerle modernize edilmiştir.

Dünya üzerinde modern olimpiyat çerçevesinde olan veya olmayan sayısı hayli çok spor dalı bulunmaktadır. Diğer üç spor dalı kadar rağbet görmese de, bu sporların ciddi izleyicisi ve ortaya çıkardığı önemli bir ekonomisi vardır. Başlıca diğer sporlar:

- Atletizm,
- Motor sporları,
- Hentbol,
- Amerikan futbolu,
- Yüzme,
- Güreş,
- Jimnastik,
- Dövüş ve savunma sporları(Boks, Karate, Taekwondo),
- Zekâ Sporları(Satranç, Briç),
- Tenis gibi spor dallarıdır(<http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr>).

1.3. TÜRKİYE’DE SPORUN TARİHSEL GELİŞİMİ

Türkiye’de sporun tarihini incelemek için tarihi dönemleri üçe ayırarak bakmak gerekmektedir. Çalışmamızda Türk spor tarihi tanzimat öncesi, tanzimat sonrası ve cumhuriyet sonrası şeklinde incelenmektedir.

1.3.1. Tanzimat Öncesi Türk Spor Tarihi

Asırlardır var olan Türk Devletleri'nin çoğu, askeri otorite yapıları, savaşa yönelik örgütlenmeleri ve savunma, saldırı, korunma yeteneklerine bağlı spor yapısına dayandığı belirtilmektedir. Bu sporu da Türkler eğlenceye dönüştürmüş, önemli günlerde ve törenlerde geleneksel hale getirerek uygulamıştır. Orta Asya'dan Anadolu'ya Türkler, güreş, kılıç, okçuluk, atçılık, çöğen, cirit, mızrak, ağırlık kaldırma gibi savaş eğitimi niteliğinde sporlar yapmışlardır. Bu sporlar profesyonel anlamda değil, daha çok savaş eğitimi ve eğlence için yapılmıştır(Karahüseyinoğlu, 2007:62-63).

Osmanlı Devleti'nde ise en çok öne çıkan ata sporumuz olarak bilinen güreştir. Kuruluşundan itibaren devletin ileri gelenleri güreşe önem vermişlerdir. Bu yıl 656.sı düzenlenecek Kırkpınar Yağlı Güreşleri bunun en büyük örneğidir. Ayrıca padişah IV. Murat bizzat güreşi kendisi de yapmıştır. Padişahların önem verdiği bir başka spor dalı da avcılıktır. Ava düşkünlüğünden IV. Mehmet'e avcı lakabı verilmiştir(Uzun, 2012: 4-6).

1.3.2. Tanzimat Sonrası Türk Spor Tarihi

Orta Asya ve Anadolu Türk Devletleri ile Osmanlı Devleti'nde yapılan sporlar askeri becerilerin gelişmesi için yapılmıştır. Tanzimat'tan sonra dünyadaki gelişmelere bağlı olarak Türk Spor Tarihi yeniden şekillenmeye başlamıştır. Profesyonel anlamda ilk spor hareketleri de bu dönemde başlamış ve ülkemizdeki ilk spor kulüpleri de bu dönemde kurulmuştur.

19. yüzyılda Osmanlı'da gerçekleşen batılılaşma hareketleri sonucunda Türk sporu, dünyadaki gelişmelere ayak uydurmaya başlamıştır. Avrupa'da yapılmakta olan bisiklet, atletizm, futbol, jimnastik, gibi modern sporlar Osmanlı'nın son dönemlerinde oynanmaya başlamıştır. Ancak Osmanlı'da II. Abdülhamit zamanında Türk gençleri bu sporlara sadece seyirci olarak dâhil olabiliyorlardı. İkinci Meşrutiyet ile birlikte spor alanlarında Türkler de yer almaya başladı(Uzun, 2012:9-10). Bu dönemde 1903 yılında Beşiktaş Jimnastik Kulübü, 1905 yılında Galatasaray Spor Kulübü, 1907 yılında Fenerbahçe Spor Kulübü kurulmuştur. Bu kulüpler Türk

sporunun öncüsü ve mihenk taşı olmuş, Türk sporuna büyük katkılar vermiştir. Ayrıca Türk sporcular 1912 Stockholm Yaz Olimpiyatları'na ilk kez katılmışlardır.

1.3.3. Cumhuriyet Dönemi Türk Spor Tarihi

Kurtuluş Savaşı sonrası ülkedeki kalkınma ve çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşma amacıyla Türk sporu da etkilenmiştir. Bunun sonucunda 1922'de İstanbul'da Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı(TİCİ) adında Türk sporunun ilk örgütü kurulmuştur. TİCİ o dönemlerde halkı spor yapmaya teşvik etmesi, spor anlayışını geliştirmesi, profesyonellik kazandırma, centilmen olma ve kadınların spor yapmaya özendirilmesi amacıyla kurulmuştur(Özmaden, 2010: 1441).

TİCİ ile birlikte cumhuriyetin ilk yılların devlet tarafından birçok spor ve sporcu teşvik edilmiştir. Bu dönemde Türkiye'de yeni spor dalları uygulanmıştır. TİCİ'den günümüze sporun en üst kademesi Tablo 2 'de gösterilmektedir.

Tablo 2: Yıllara Göre Türk Spor Teşkilatları

Yıllar	Türk Spor Teşkilatları
1922-1936	Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı
1936-1938	Türk Spor Kurumu
1938-1986	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü
1986-1989	Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü
1989-2011	Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
2011-	Spor Genel Müdürlüğü

Kaynak: Topçu, 2013;12

1.4. SPOR ENDÜSTRİSİ

Spor endüstrisi, çıkar gruplarına spor ile ilgili, boş vakit değerlendirme etkinlikleri, eğlence ve bunlarla alakalı ürün, hizmet, yer ve düşünceler sunan pazarın adıdır.(Argan ve Katırcı, 2002:4).

Spor endüstrisi üç unsurun birleşimi olarak ele alınmıştır:

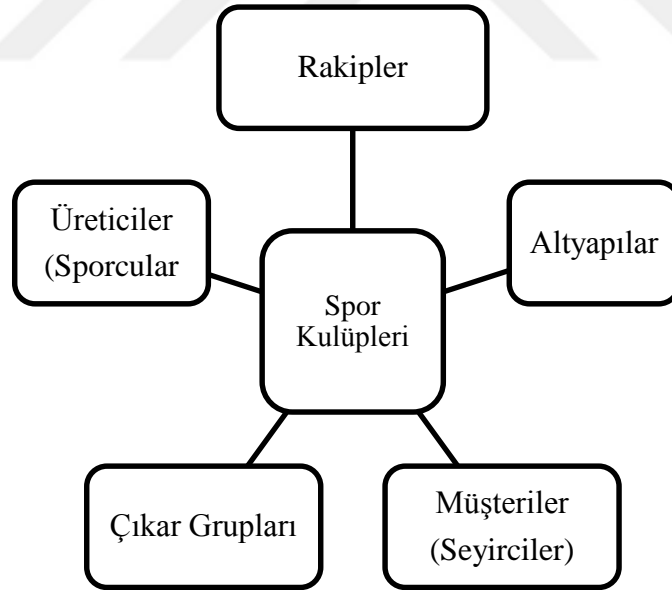
1. Spor faaliyetlerini üreten işletmeler ve kulüpler,

2. Spor faaliyetlerinin üretim sürecini destekleyen ürünleri sağlayan işletmeler,
3. Spor faaliyeti ile ilgili ürünlerin ticaretini yapan işletmelerdir(Li v.d.2001: 6).

Spor endüstrisinin özellikleri ise;

- Katılıma yönelik bir ürün-hizmet sunar.
- Seyirsel bir etkinlik sunar.
- Spor etkinlikleri için ihtiyaç duyulan araç-gereçleri sunar.
- Logolu takım ürünleri gibi tutundurma ile ilişkili ticari eşyalar sunar.
- Spor faaliyetlerinin yapılabilmesi amacıyla yeni tesisler açılmasına neden olur.
- Spor organizasyonlarının pazarlaması ve yönetimini içerir.
- Sporcuların finansal, hukuki ve tutundurma ile ilgili işlerin yürütülmesi için olanaklar sunar(Argan ve Katırcı, 2002:4).

Şekil 1: Spor Endüstrisini Oluşturan Taraflar

Kaynak: Karpavicius ve Diğerleri, 2009;87

Spor kulüplerinin karşılaşmalarını her daim destekleyen taraftarlar, izleyiciler ve medya organları sporcuların ve kulüplerin kamuoyunda tanınmasına çalışan ve onların maddi gelirlerini arttıran organlardır. Sporun endüstri yanını önemseyen

kulüpler kadrolarına estetik ve gösteri yönleriyle takıma olumlu katkısı olan oyuncular için çok büyük transfer ücretleri ödemektedirler(Atasoy ve Kuter, 2005:20-21). Bu büyük transfer ücretlerini karşılamak için de sportif başarı ve ticari faaliyetlerden elde edilen gelirlere ihtiyaç duymaktadırlar. Kulüpler arası artan rekabet ve Arap ve Rus gibi yeni sermayelerin bu sektöre atılmasıyla birlikte spor endüstrisi her geçen gün büyümektedir.

1.4.1. Sportif Başarının Finansal Güce Dönüştürülmesi

Spor kulüpleri için fazla izleyici kitlesi olan ve yüksek geliri olan uluslararası müsabakalardan elde edilmiş başarılar ciddi ekonomik yarar getirmektedir. Bu başarılardan sağlanan kaynaklar, hem dünyada hem de ülkemizde kulüplere, ciddi fon kaynakları oluşturmaktadır. Sportif başarı ve ekonomik güç bağlantısı, kulüpler ve ligler arası rekabet düzeyi ile beraber değerlendirilebilir. Yerel ve uluslararası rekabet düzeyi ne kadar yüksek olursa, spor kulüplerinin yapmış olduğu faaliyetler o kadar takip edilecek, ürün hizmet satışı artacak, izlenirlik artacak dolayısıyla kulüplere ekonomik kaynak sağlayacaktır(Güngör, 2014: 20).

Sportif başarının ekonomik güce dönüştürülmesinde rol oynayan faktörler kısaca şöyle sıralanabilir(Güngör, 2014: 21);

- Profesyonel yönetim anlayışı,
- Pazarlama faaliyetleri ve marka değerinin artırılması etkinliği,
- Yeni gelir ve fon kaynaklarının oluşturulması,
- Transferlerde kar-maliyet-gelir analizinin iyi yapılması ve etkin maliyet yönetimi,
- Sportif başarıyla kazanılan gelirlerin verimli şekilde kullanılması,
- Alt yapı ve stat-tesislerin iyileştirilmesidir.

1.4.2. Dünya’da Spor Endüstrisi ve Ekonomisi

Dünya’da sporun ticari faaliyetleri gün geçtikçe artmaktadır. Ayrıca sadece futbol değil, başka spor alanları da pazarlanabilir hale gelmesi spor endüstrisinin hacmini büyümekte önemli rol oynamaktadır. Dünya’daki spor endüstrisinin ne

kadar büyük boyutta olduğunu görebilmek için birkaç büyük spor organizasyonun yol açtığı ekonomiye bakmak gerekir.

Amerika'nın ve Dünya'nın en önemli spor olaylarından biride Ulusal Futbol Ligi(NFL) finalidir. Amerikan futbol takımlarının karşılaştığı bu müsabakanın ismi de "Super Bowl" maçıdır. Bu maç 2017 yılının şubat ayında oynanmıştır. Denver Broncos takımı ile Carolina Panthers takımlarının karşılaştığı bu müsabakayı, 24-10 skorla Denver Broncos takımı kazanmıştır. Karşılaşmanın bilet fiyatları 850-1800 dolar arasında satışa sunulmuştur. Finalde 30 saniyelik reklam verebilmek için 5 Milyon doları gözden çıkarmanız gerekirdi. Bu önemli finalin televizyon reklam geliri ve maç hasılatı ile birlikte toplam gelirin 620 Milyon doların üzerinde olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, ekran başında izleyen milyonlarca seyircinin yapmış olduğu yiyecek ve içecek tüketiminin 20 Milyar dolar bandında iş hacmi ortaya çıkardığı tahmin edilmektedir(http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/futbol/477447/30_saniyesi_5_milyon_dolarlik_reklam.htm Erişim Tarihi: 10.03.2017).

Dünya'nın en büyük futbol organizasyonu olarak gösterilen Dünya Kupası 2014 yılının haziran ve temmuz aylarında Brezilya'da yapıldı. Brezilya Turizm Dairesi Başkanlığı'na göre 2014 Dünya Kupası Brezilya ekonomisine 15 milyar dolar nakit girişi ve yeni istihdam alanları sağladı. Dünya Kupası sebebi ile oyunlarda çalışmak üzere 1 milyon kişiye istihdam yaratıldı. Brezilya hükümeti altyapı, stadyumlar ve güvenlik için 13 milyar dolar harcama yaptı. George Washington Üniversitesi'nden akademisyenlerde dünya kupasının getirisinin uzun vadeli olacağı konusunda görüş bildirdiler. Spor yönetimi profesörü olan Lisa Delpy Neirotti Brezilya'nın ciddi anlamda bilgi transferi sağladığını ve turizm, medya, perakendecilik alanında büyük gelişmeler sağladığı hakkında görüş bildirmiştir. Ayrıca kupa için Brezilya'ya gelen 600 bin turistin, ülkelerine döndüklerinde yapacakları reklam ile ileriki dönemlerde daha çok turist ve döviz girişi olacağı bekleniyor. Bazı ekonomi uzmanları ise bu konu hakkında aksi yönde görüş bildirmişlerdir. Ekonomik katkıların yanında dünya kupasının enflasyonu yükselttiği ve kamu borçlarını arttırdığı hakkında görüş bildirmişlerdir(Bob, <http://www.amerikaninsesi.com/a/dunya-kupasi-brezilya-ekonomisini-nasil-etkiliyor/1950237.html> Erişim Tarihi: 28.02.2017).

Tablo 3: Dünya Kupasını Düzenleyen Ülkelerde Ekonomik Durum

Düzenleyen Ülke	Ekonomik Büyüme: 1 Yıl Önceki (Yüzdesele)	Ekonomik Büyüme: Dünya Kupası Yılı (Yüzdesele)
Uruguay 1930	0.8	13.7
İtalya 1934	-0.7	0.4
Fransa 1938	5.8	-0.4
Brezilya 1950	6.1	4.8
İsviçre 1954	3.5	5.6
İsveç 1958	4.5	0.5
Şili 1962	4.8	4.7
İngiltere 1966	2.3	2.0
Meksika 1970	6.1	6.6
Almanya 1974	4.6	0.5
Arjantin 1978	6.0	-4.4
İspanya 1982	8.8	0.5
Meksika 1986	2.2	-3.1
İtalya 1990	2.9	2.0
ABD 1994	2.7	4.0
Fransa 1998	1.9	3.6
Japonya 2002	0.2	-0.3
Güney Kore 2002	3.8	7.0

Kaynak: Akşar'dan Aktaran Akkaya, 2008:11

. Ülkeler özellikle yaz ve kış olimpiyatları ile Dünya Kupası gibi büyük spor organizasyonlarını düzenlemek için yarışmaktadırlar. Görüldüğü üzere bu organizasyonların ekonomik, sosyo-ekonomik ve kültürel katkıları gibi birçok faydalarından dolayı ülkeler, bu durumdan faydalanmak istemektedirler. Ülkemiz de 2020 yaz olimpiyatlarını İstanbul'da düzenlemek için Tokyo ve Madrid ile yarışmıştı. Ancak ileriki dönemlerde spor organizasyonlarını düzenlemek için girişimlerimizi devam ettirmemiz gerekmektedir. Türkiye'nin tarihinde ilk kez yapacağı bu tür organizasyonları başarıyla sonuçlandırmasının, uluslararası bir prestij sağlayacağı kuşkusuzdur.

1.4.2 Avrupa Spor Endüstrisi ve Ekonomisi

Avrupa’da birçok spor organizasyonları vardır. Basketbol, futbol, voleybol en popüler sporlardır. Avrupa spor endüstrisinin temelinde ise futbol yatmaktadır. Basketbol son yıllarda Avrupa ülkelerinde popüler olmaya başlasa da, hala futbol kadar etkin değil, dolayısıyla yarattığı spor ekonomisi de futboldan azdır. Bu yüzden futbola daha fazla ağırlık verilecektir.

Futbolun beşiği olan Avrupa’da ülke içi ve ülke dışı futbol organizasyonları oldukça önemlidir. Dünya’daki son beş sezonda yapılan futbolcu transfer hacmini gösteren tablo ile Avrupa’daki futbol ticaretini ele alınacaktır.

Tablo 4: Dünya’da Son Beş Sezonda Yapılan Transfer Hacmi

ÜLKE VE LİĞİ	GELEN OYUNCU SAYISI	MALİYET (GİDERİ)	GİDEN OYUNCU SAYISI	GELİRİ	NET GELİR (GELİR – GİDER)
1. İNGİLTERE (PREMIER LİG)	840	4.67 MİLYAR €	1113	2.49 MİLYAR €	-2.44 MİLYAR €
2. İTALYA (SERİ A)	1463	2.66 MİLYAR €	1921	2.80 MİLYAR €	-130 MİLYON €
3. İSPANYA (LA LİGA)	673	2.05 MİLYAR €	852	2.03 MİLYAR €	- 27 MİLYON €
4. ALMANYA (BUNDESLİGA)	677	1.58 MİLYAR €	804	1.27 MİLYAR €	- 310 MİLYON €
5. FRANSA (LİG1)	674	1.44 MİLYAR €	890	1.32 MİLYAR €	-111 MİLYON €
6. RUSYA (PREMIER LİG)	535	766 MİLYON €	606	533 MİLYON €	-233 MİLYON €
7. ÇİN (ÇİN SÜPER LİG)	686	748 MİLYON €	695	206,5 MİLYON €	-542 MİLYON €
8. İNGİLTERE (CHAMPIONSHIP)	1259	554 MİLYON €	1609	719 MİLYON €	165 MİLYON €
9. TÜRKİYE (SÜPER LİG)	1136	532 MİLYON €	1246	326 MİLYON €	-206 MİLYON €
10. PORTEKİZ (LİGA NOS)	996	462 MİLYON €	1155	1.02 MİLYAR €	553 MİLYON €

Kaynak: <http://www.transfermarkt.com.tr/statistik/> den yazar tarafından derlenmiştir.(Erişim Tarihi 07.12.2016)

Tablo 4’de son beş sezonda o liglerde bulunan takımların, transfer ettikleri toplam futbolcu sayıları, bu futbolculara harcadıkları toplam transfer ücreti(bonservis bedeli) ile sattıkları toplam futbolcu sayısı, bu futbolculardan elde ettikleri toplam gelirler ve bu iki kalem arasındaki net fark gösterilmiştir.

Bu tablonun en üstünde İngiltere Premier Ligi bulunmakta, Türkiye Süper Ligi ise dokuzuncu sırada bulunmaktadır. Bu liglerin ikisi İngiltere’de olmak üzere sadece biri dışında Avrupa’da bulunmaktadır. Spor endüstrisinin en büyük dalı olan futbol, Avrupa’da daha çok kıymetli olduğu yargısı ortaya çıkmaktadır. Ancak son yıllarda Çin Halk Cumhuriyeti’nin futbol pazarına çok hızlı girişi de göze çarpmaktadır. Çin Halk Cumhuriyeti ülkede futbolu sevdirmek, futbol piyasasında önemli role sahip olmak gibi birçok nedenle futbol pazarına girmiştir. Oyunculara çok yüksek ücretler ödeyerek kendi ülkelerinde oynamaya ikna etmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti’nin bu hamlesi son yıllarda futbol piyasasını oldukça etkilemiştir.

Tablo 4’den çıkarılacak bir başka sonuçta, son 5 yılda oyuncu transferlerinden kar elde eden 2 ülke olmasındır. Bunlardan da en önemlisi futbolda 2016 Avrupa şampiyonu Portekiz’dir. Kimi ülkeler oyuncularını satarak sadece para kazanırlar, sportif başarı onlar için ikinci planda olmaktadır. Ancak Portekiz hem futbolcu ihraç edip, hem de sportif başarı elde ederek örnek alınacak ülke durumundadır. Alt yapılara ve gözlemcilik faaliyetlerine yaptıkları yatırımlar ile genç yaştaki futbolcuları yetiştirip satmakta, sattıkları bu futbolculardan iyi bir kar elde etmektedirler.

Deloitte’un 2014 yılında yayınlanan yıllık finansal raporuna göre ise 2012-2013 futbol sezonunda Avrupa’nın en büyük beş liginin %5 büyümüş ve toplamda değeri 9 Milyar Euro olmuştur. Avrupa’nın genel boyutu toplam da 19 milyar Euro iken bu beş büyük lig bunun neredeyse yarısını karşılamaktadır.(Deloitte Annual Review of Football Finance Highlights, 2014:2).

Tablo 5 Avrupa’da Beş Büyük Ligin Toplam Kulüp Değerleri

Ülke	Değerleri
İngiltere Premier Ligi	2.1 Milyar €
İtalya Seri A	1.2 Milyar €
İspanya La Liga	1 Milyar €
Almanya Bundesliga	1 Milyar €
Fransa Lig 1	900 Milyon €

Kaynak: Deloitte Annual Review of Football Finance Highlights, 2014:3

1.4.3 Türkiye’de Spor Endüstrisi

Ülkemizde ki spor endüstrisi Amerika ve Avrupa’da olduğu kadar gelişmiş değildir. Özellikle Avrupa’da olduğu gibi ülkemizde de spor endüstrisi futbol ağırlıklıdır. Çalışmamızda futbol, üzerinde duracağımız en önemli spor dalı olacaktır. Ancak, son yıllarda Türkiye’de yapılan yatırımlar, medyamızın gelişmesi ve birçok nedenlerden ötürü basketbol ve voleybol spor dalları gelişmektedir. Bu dallarda Anadolu Grubu, Eczacıbaşı, Vakıfbank, Doğu Holding, Yaşar Holding gibi birçok büyük şirketler sponsor olmaktadır.

1.5. TÜRKİYE’DE SPOR KULÜPLERİ VE YAPISI

Günümüzde spor kulüpleri hem gelirlerini arttırabilmek, hem kitlesel olarak daha büyük ve daha sadık taraftar kitleleri tarafından desteklenebilmek, hem de saygınlıklarını arttırabilmek için çağdaş yönetim ilkelerine uygun bir yapılanma içerisinde faaliyet gösterme gerekliliği ile karşı karşıyadır. Bu yapılanma içerisinde hem kulüp içi hem de kulüp dışı çevreler ile kurulan iletişim önemli bir noktayı temsil etmektedir. Bu bakımdan spor kulüplerinin iletişim faaliyetleri için harcadıkları çaba büyük önem arz etmektedir(Katırcı ve Uztuğ; 2009: 150).

1.5.1 Spor Kulüplerinin Yapısı

Türkiye’de spor kulüpleri son yıllarda oldukça önemli gelişmeler kaydetmiştir. Spor kulüpleri daha önceden dernekler statüsünde faaliyetlerini sürdürürken son yıllarda ortaklığa dayanan şirketler aracılığıyla birer ticari işletme gibi kendilerine finansal ve ekonomik açıdan birçok yarar sağlayabilmektedir.

Türkiye’de spor kulüpleri, 5253 sayılı Dernekler Kanunu’nun 14.maddesi uyarınca kurulup, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 20.maddesi ile 3813 sayılı TFF Başkanlığı Kuruluş Kanununun 20.maddesi uyarınca tescil olunurlar. Buna göre Spor kulüpleri, Dernekler Kanunu’na göre teşekkül eder ve tescil ile Gençlik ve Spor Teşkilatına dâhil olurlar.

Spor kulüpleri bir ticari şirket haline gelebilmek için, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre şirket kurabilirler, spor şubelerini kurulmuş olan şirketlere devredebilirler ve profesyonel spor takımlarını kiraya verebilirler. Dolayısıyla bugün itibariyle Türkiye’de spor faaliyeti ile uğraşan birimler ilgili federasyona tescil ile;

- Doğrudan spor kulübü derneği olarak,
- Kamu kurumu ve teşebbüslerinde, üniversite kurumları ve özel teşebbüsler tarafından kurulan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne bağlı dernekler olarak,
- Spor kulübünün derneğine ait bağlı profesyonel spor şubesi olarak,
- Spor kulübünün derneğine ait ticari bir işletme olarak,
- Anonim şirket olarak faaliyette bulunmaktadır(Kabataş, 2010: 160).

Globalleşen dünya ile birlikte, yeni ekonomik düzen ve pazar arayışları spor kulüpleri şirketleşme çalışmalarını yapmaya zorlamıştır. Bu yapılanmalar, birçok şirketleşme modellerini ortaya çıkarmıştır. Klasik dönemden günümüze dünyada farklı şirketleşme biçimleri vardır (Devecioğlu ve diğerleri, 2012: 37).

1. **Klasik Model:** Spor kulüplerinde önce klasik model ile ortaya çıkmışlardır. Bu modelle şirketleşen spor kulüplerinde, kulübün üyelerinden oluşan bir genel kurulu bulunur. Bu kurulda yönetime aday olan listeler oluşturulur. Daha sonra kulübü yönetmek adına bir yönetim kurulu seçilir. Kulübün başarısı, yönetimin becerisi ve yeteneğine bağlıdır. Ayrıca, yönetimi oluşturan kişilerin bağlantısı ve ekonomik gücü oldukça önemlidir. Üyelerin ise kulüple önemli derece de finansal bir bağlantısı yoktur. Örneğin, Denizlispor, Bursaspor, Antalyaspor, Gaziantepspor, Kardemir Karabükspor, gibi spor kulüpleri bu model ile yönetilmektedir.

2. **Aile Şirketi Modeli:** Bu modelde spor kulübü tek bir şahsa ait veya bir aileye veya zümreye bağlıdır. Spor camiasında oldukça tartışmalara sebep olan bu model, son yıllarda artmaya başlamıştır. Özellikle, Çin, Arap ve Rus iş adamları son yıllarda kulüpler satın almakta ve yönetmektedirler. Modelin avantajı ise, kulübün sahibi varlıklı bir kişi olacağından kulüp finansal anlamda sıkıntı çekmeyecektir. Örneğin Chelsea, Paris Saint Germain, Manchester City, Liverpool, Anadolu Efes gibi spor kulüpleri bu modelle yönetilmektedir.

3. **Ara Model:** Klasik modele oldukça yakın olan ara modelde, spor kulübünün bazı bölümleri halka açılarak o şekilde yönetilir. Geri kalan kısımları ise klasik modeldeki gibi aynıdır.

4. **Borsa/Anonim Şirket(A.Ş.) Modeli:** Bu modelde spor kulüpleri borsaya açılarak şirketleşirler. Bu durumda kulübün hisse senetleri halka arz edilir ve borsada işlem görür. Bu modelde kulüplerin kaynak bulmada avantaj sağladığını söyleyebiliriz. Örneğin Beşiktaş, Manchester United, Arsenal, Lazio, Ajax gibi spor kulüpleri bu model ile yönetilmektedir.

5. **Taraftar Şirketi Modeli:** Yine bu model klasik modele benzemektedir. Fakat burada modelde şirkete taraftarlarda katıldığı üye sayısı oldukça artmakta ve daha demokratik kararlar verilmektedir. Bu modelin örnekleri genelde İspanya'dadır. Örneğin Real Madrid, Barcelona, Athletic Bilbao gibi spor kulüpleri bu model ile yönetilmektedir.

6. **Destekleyici Model:** Bu modelde taraftar şirket modelinin benzeridir. Burada taraftar grupları spor kulüplerine ortak olurlar. Son yıllarda bu modelin örnekleri İngiliz futbol kulüplerinde oldukça sık görülmektedir.

Görüldüğü gibi spor kulüpleri birçok şekilde şirketleşme bilmekte sportif ve ticari başarısını üst seviyeye çekmek istemektedirler. Son yıllarda gelişen endüstriyel spor şartları da bu kulüpleri şirketleşmeye itmiştir.

1.5.2. Spor Kulüplerinin Gelir ve Giderleri

Her ticari işletme gibi spor kulüpleri gelir ve gideri bulunmaktadır. Spor sektörünün gereklerinin yerine getirmek için spor kulüpleri, sportif başarıya ulaşmak için sporcu alım-satımı yapmakta, sportif tesis yatırımı yapmakta, sponsorluk ve reklam anlaşması yapmakta ve buna benzer birçok ticari ve sportif işlemleri gerçekleştirmektedir. Bu ticari ve sportif işlemlerinin sonucunda kulüpler gelirler elde etmekte ve giderlere katlanmaktadırlar.

1.5.2.1. Spor Kulüplerinin Gelirleri

Spor kulüplerinin kendilerine has veya diğer ticari işletmeler gibi gelir kalemleri vardır. Bu kalemlerden bazıları aşağıdaki gibi belirtilmiştir.

- Galibiyet, şampiyonluk gibi sportif başarı gelirleri
- Üyelerin aidat gelirleri,
- Sponsorluk gelirleri,
- Sporcu transferlerinden alınan ücretler(sporcu satışı),
- Lisans ve markalı ürünler gelirleri(isim hakkı gelirleri),
- İnternet faaliyetleri,
- Müsabaka hasılatları(Stadyum gelirleri),
- Yayın gelirleri,
- İktisadi işletmelerden elde edilen gelirler,
- Bağış ve yardımlar,
- Toplantı ve benzeri gelirleri,
- Reklam ve kira gelirleri,
- Şans oyunu gelirleri ve diğer gelirler sayılmaktadır.

Spor kulüplerinin gelirleri gün geçtikçe artmaktadır. Spora olan ilgiyle gelişen endüstriyel spor ve uluslararası pazarlama stratejileri ile birlikte sporda ki karlılık gün geçtikçe artmaktadır.

Deloitte'un yaptığı araştırmaya göre Avrupa'daki 20 futbol kulübün 2015-2016 sezonundaki toplam gelirinin 7 milyar Euro'nun üzerinde olduğunu görülmektedir. Listeye giren bu kulüplerin ülkelere göre dağılımına baktığımızda İngiltere 8 takım ile ilk sırada yer alırken, İtalya 4 takım, Almanya 3 ve İspanya 3 takım, Fransa ve Rusya'da 1 takım ile listede yer aldı. Daha önceki sezonlarda Türk takımları bu listede bir veya birden fazla takımla yer alabilirken, geçtiğimiz yıl sıralamaya giremedikleri görülmektedir.

Tablo 6: 2015-2016 Sezonu Avrupa Futbol Kulüplerinin Gelirleri

	Takım	Gelileri(Milyon Euro)
1.	Manchester United	689 Milyon Euro
2.	FC Barcelona	620.2 Milyon Euro
3.	Real Madrid	620.1 Milyon Euro
4.	Bayern Munich	592 Milyon Euro
5.	Manchester City	524 Milyon Euro
6.	Paris SG	520.9 Milyon Euro
7.	Arsenal	468.5 Milyon Euro
8.	Chelsea	447Milyon Euro
9.	Liverpool	403.8 Milyon Euro
10.	Juventus	341.1 Milyon Euro
11.	B.Dortmund	283.9 Milyon Euro
12.	Tottenham	279.7 Milyon Euro
13.	Atletico de Madrid	228.6 Milyon Euro
14.	Schalke 04	224.5Milyon Euro
15.	AS Roma	218.2 Milyon Euro
16.	AC Milan	214.7 Milyon Euro
17.	FC Zenit SP	196.5Milyon Euro
18.	West Ham United	192.3 Milyon Euro
19.	İnternazionale	179.2 Milyon Euro
20.	Leicester City	172.1 Milyon Euro

Kaynak: Deloitte Top of The Table Football Money League 2017(<https://www2.deloitte.com/mk/en/pages/consumer-business/articles/deloitte-football-money-league2.html>)

1.5.2.2 Spor Kulüplerinin Giderleri

Spor kulüplerinin doğal olarak gelirleri olduğu gibi giderleri de bulunmaktadır. Başlıca şu şekilde sıralanabilir:

- Sporcu ve teknik kadro maaşları,
- Sporcu lisans(bonservis) ücreti,

- İdari personel maaşları,
- Malzeme ve satılan ürün-mal giderleri,
- Kamp ve tesis giderleri,
- Pazarlama gideri,
- Yönetim gideri,
- Stadyum-salon vb. giderleri,
- Seyahat ve ulaşım giderleri,
- Diğer giderler.

1.6. TÜRKİYE'DE HALKA AÇIK SPOR KULÜPLERİ

Sporun endüstriyel gelişimi karşısında spor kulüpleri de şirketleşmeye başlamışlardır. Artık sadece müsabaka ve sportif gelirler yetmemekte, bu nedenle yeni gelir kaynakları aramaya başlamışlardır. Avrupa'da kulüpler 1980'li yıllarda şirketleşmeye başlamış, ülkemizde ise bu süreç 1990'lı yıllarda başlamıştır. Bu şirketleşme kulüplere birçok yarar getirecektir. Ancak en önemli ikisi ise kurumsallaşma(profesyonelleşme) ve gelir kaynaklarının çoğaltılmasıdır(Aşkar; 2005: 219).

Şirketleşen kulüplerimiz futbol endüstrisinde, sadece sportif faaliyetler alanında değil, birtakım ticari faaliyetler alanında yaratılan gelir kaynaklarından da pay almayı amaçlamışlardır. Örneğin, kulüpler günümüzde hızla artan takım ürün satışları, otel işletmeciliği, otopark işletmeciliği gibi ticari faaliyetleri açısından kurumlar vergisinden muaf olmayacaklardır. Bu nedenle, bu tür ticari faaliyetler için ayrı tüzel kişilikler kurma yolun seçmişlerdir. Örneğin dört büyük kulübün ürün satışları da halka açık olan şirketler bünyesinde değil, ayrı kurulan şirketler tarafından yürütülmektedir(Akşar ve Merih; 2006: 515).

Türkiye'de halka açık 4 spor kulübü vardır. Bu spor kulüpleri spor sezonları sebebiyle 1 Haziran'da başlayıp 31 Mayıs da sona eren özel hesap dönemi kullanmaktadırlar. Yukarıda belirttiğimiz sebeplerle birlikte halka açılmış dört profesyonel spor kulübümüzü incelenecektir.

1.6.1. Beşiktaş Jimnastik Kulübü(BJK)

Türk sporunun öncülerinden olan Beşiktaş Jimnastik Kulübü 1903 yılında kurulmuştur. Birden fazla spor dalında faaliyet gösteren BJK, Türkiye'nin en büyük spor kulüplerindedir.

Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş. 1995 yılında kurulmuştur ve ticaret siciline tescil edilmiştir. Şirketin ana faaliyet konusu; profesyonel futbolun gelişimine katkı sağlamak, profesyonel futbolun sürdürülebilmesi için futbolcularla(sporcularla) sözleşme imzalamak, bu futbolculara sahip olan kulüplerine bonservis(transfer) bedeli ödemek, sözleşme gereğince futbolculara ödemeler yapmak, profesyonel futbol yatırımları yapmak, futbol tesisleri inşa etmek ve bunları işletmek ile ana sözleşmede yazılı diğer işlerdir. Şirket Sermaye Piyasası Kurulu'na (SPK) kayıtlı olup, hisse senetleri 2002 yılından itibaren Borsa İstanbul'da (BİST) işlem görmektedir. Şirketin %49'u halka açık ve hisse senetleri BİST'de işlem görmektedir. (Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları 31 Mayıs 2016 tarihi itibariyle konsolide finansal tablolar ve bağımsız denetçi raporu sayfa: 9, http://www.bjk.com.tr/media/uploads/2015_12aylik.pdf Erişim Tarihi: 14.03.2017).

Tablo 7: Beşiktaş Futbol Yatırımları San. Ve Tic. A.Ş. Ortaklık Yapısı

Ortaklar	Pay Tutarı(TL)	Pay Oranı(%)
Beşiktaş Jimnastik Kulübü Derneği	122.426.085	51,00
Halka Arz	117.573.915	49,00

Kaynak: Beşiktaş Futbol Yatırımları San. Ve Tic. A.Ş. 31 Mayıs 2016 tarihli Konsolide Finansal Tabloları, 2016;9

1.6.2. Fenerbahçe Spor Kulübü (FB)

Fenerbahçe Spor Kulübü, Ziya Songülen, Ayetullah ve Necip Okaner, Asaf Beşpınar ve Enver Yetiker tarafından 1907'de İstanbul'da kurulmuştur. O günden bu yana Türk sporuna birden çok dalda hizmet vermektedir. Ayrıca FB, Türkiye'nin en büyük spor kulüplerinden biridir. FB'nin hedefi, sporun ulusal seviyede gelişmesine

ve yaygınlaşmasına katkı sağlamak, sporcuların sağlığı ile eğitimi için altyapı, tesis ve sosyal tesisler oluşturmak, onlardaki sportmenlik anlayışını sağlamak, ülke içi, profesyonel ve amatör spor tüm spor organizasyonlarında bulunmaktır(Fenerbahçe Futbol A.Ş. Esas Sözleşmesi, http://cdn.fenerbahce.org/pic_lib/fbsportif/esas-sozlesme_581807.pdf Erişim Tarihi: 11.11.2016).

FB, ana ortağı olduğu Fenerbahçe Futbol A.Ş.'yi kurmuştur. Bu durumda FB'nin futbol faaliyetleri bu şirket bünyesinde yürütülmektedir. Fenerbahçe Futbol A.Ş.'nin ana faaliyet konusu yurt içinde ve yurt dışında futbol ile alakalı olan tüm mevzuatlara uymak ve futbol ile ilgili ticari hizmet sunmaktır. Şirket hisselerinin 2004 yılında halka arz edilmiş, 31 Mayıs 2016 tarihi itibarıyla menkul kıymetleri Borsa İstanbul'da(BİST) işlem görmektedir(Fenerbahçe Futbol A.Ş 31 Mayıs 2016 tarihi itibarıyla sona eren yıla ilişkin konsolide finansal tablolar, http://cdn.fenerbahce.org/pic_lib/fbsportif/fener-2015-mali-tablo-dipnotlari-4-c_3928919.pdf).

Tablo 8: Fenerbahçe Futbol A.Ş. Ortaklık Yapısı(31 Mayıs 2016)

Ortaklar	Tutar (TL)	Pay (%)
Fenerbahçe Spor Kulübü	18.966.808	67,07
Halka Açık Kısım	9.313.192	32,93

Kaynak: Fenerbahçe Futbol A.Ş 31 Mayıs 2016 tarihi itibarıyla sona eren yıla ilişkin konsolide finansal tablolar, 2016:7)

1.6.3. Galatasaray Spor Kulübü (GS)

Galatasaray Spor Kulübü(GS), adını Türkiye'nin en önemli okullarından biri olan Galatasaray Lisesi'nden (Mektebi Sultani) almıştır. Okul ile kulüp arasında koparılmayacak şekilde bir bağ vardır. GS, Galatasaray Lisesi öğrencisi Ali Sami Yen önderliğinde 1905 yılında Türk olmayan takımları yenmek amacıyla kurulmuştur. Bu bağlamda, futbol dalında Avrupa'da kupa kazanan ilk ve tek spor kulübüdür(<http://www.galatasaray.org/s/galatasaray-nasil-kuruldu/13> Erişim Tarihi: 11.11.2016).

GS, sporun bütün dalları ile alakalı ticari ve sınai faaliyetlerde bulunmak amacıyla, Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar Anonim Şirketi'ni 26 Kasım 1997 tarihinde kurmuştur. Bu şirket faaliyete 1 Kasım 1998 yılında başlamıştır. Galatasaray Sportif A.Ş. 20 Şubat 2014 tarihli yönetim kurulu kararıyla 13.940.421 TL olan kayıtlı sermayesini, 21.645.000 TL' ye çıkarmış ve ihraç edilen senetlerin Tablo 9'da gösterildiği gibi bir kısmı A cinsinden nama yazılmış, bir kısmı da B cinsinden hamiline yazılmıştır. Şirketin menkul kıymetleri BİST'te işlem görmektedir(Galatasaray Sportif A.Ş 31 Mayıs 2016 Tarihli Konsolide Finansal Tabloları, <http://cdn1.galatasaray.org/files/31-05-2016-bagimsiz-denetim-raporu.pdf> Erişim Tarihi: 11.11.2016).

Tablo 9: Galatasaray Sportif A.Ş. Ortaklık Yapısı

Ortaklar	Hisse Cinsi	Pay(%)	Tutar (TL)
Galatasaray Spor Kulübü Derneği	A	25,00	5.411.250
Galatasaray Spor Kulübü Derneği	B	43,75	9.470.525
Halka Açık Kısım	B	31,25	6.726.811
Diğer(Şahıs)	B	0,00	414

Kaynak: Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş 01.06.2015-31.05.2016 Özel Hesap Dönemi Faaliyet Raporu <http://cdn1.galatasaray.org/files/faaliyet-raporu-31-05-2016.pdf> Erişim Tarihi: 11.11.2016

1.6.4. Trabzonspor Kulübü(TS)

Trabzonspor Kulübü(TS) 2 Ağustos 1967'de kurulmuştur. TS, Trabzon'da bulunan İdmanocağı, İdmangücü, Karadenizgücü ve Martıspor kulüplerinin birleşmesi ile kurulmuştur. Yetiştirdiği birçok sporcu ile Türk sporunun Anadolu'da teşvik edilmesinde önemli rol oynamıştır. Futbol dalında Anadolu'da şampiyon olan ilk kulüptür(<http://www.trabzonspor.org.tr/tr/kulup/tarihce> Erişim Tarihi: 11.11.2016).

Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş. 2 Haziran 1994'de Trabzon'da kurulmuştur. Şirketin nihai ortağı Trabzonspor Kulübü Derneği'dir. Aynı zaman da şirket 2005 yılında halka arz edilmiştir. Ortaklık

yapısında iki tip hisse senedi vardır. A tipi hisse senetleri nama, B tipi hisse senetleri ise hamilinedir.(Trabzonspor Sportif A.Ş. 31 Mayıs 2016 tarihi itibarıyla Finansal tablolar ve bağımsız denetim raporu 2016;9).

Tablo 10: Trabzonspor Sportif A.Ş. Ortaklık Yapısı

Ortaklar	Hisse Cinsi	Pay	Tutar(TL)
Trabzonspor Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş	A	51,00	51.000.000
Trabzonspor Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş	B	0	864
Diğer(Şahıs)	B	49,00	48.999.136
Toplam			100.000.000

Kaynak: <http://www.trabzonspor.org.tr/Download/files/YILLIK%20FAAL%C4%B0YET%20%20RAPORU.pdf> Erişim Tarihi: 15.12.2016

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE MUHABESE STANDARTLARI-37 KARŞILIKLAR, KOŞULLU BORÇLAR VE KOŞULLU VARLIKLAR

Çalışmanın ikinci bölümünde Türkiye Muhasebe Standartları'ndan(TMS) 37 nolu karşılıklar, koşullu borçlar ve koşullu varlıklar standardı ele alınacak, şirketlerin finansal tablolarında ne gibi etkiler bırakabileceği incelenmiştir.

İşletmeler kârlarını manipüle etmek için karşılıkları kullanarak yatırımcıları yanıltabilmektedirler. Benzer şekilde de; koşullu varlıklar ve borçların mevcudiyetinin raporlanmaması kullanıcıların işletmenin finansal performansını, konumunu ve geleceğini etkileyebilecek durumları net bir şekilde anlayamamasına neden olmaktadır. TFRS; tüm karşılıklar, koşullu borçlar ve koşullu varlıklar için tanımlama ve ölçüm esaslarını belirleyerek; karşılıkların, koşullu borçların ve koşullu varlıkların yapısı, zamanlaması ve miktarını anlamak için kullanıcılara yardımcı olacak açıklamaların yapılmasını zorunlu kılmaktadır(Husey ve Ong'den aktaran Usul ve Keçe, 2016: 50).

Kurumsal yönetim ilkelerinin TMS-37 Standardı çerçevesinde mali tablolar üzerindeki etkisi, açıklamaların ve dipnotların artmış olmasıdır. Mali tablolar; işletmelerin faaliyet sonuçları, hali hazırdaki aktif ve pasiflerinin dışında, ileri tarihlerde oluşabilecek taahhütler ve koşullu borçları gibi unsurları da içermektedir(Esendemirli ve Yeğinboy, 2014: 113).

2.1. TMS- 37 STANDARDININ AMACI

Türkiye Muhasebe Standartlarından TMS-37'nin amacı; gerekli muhasebe ilkelerinin ve ölçüm şartlarının karşılıklar, koşullu borçlar ve koşullu varlıklara uygulanmasını ve finansal tablo kullanıcıların bunların vasıflarını, zamanlamaları ve parasal tutarlarını idrak edebilmeleri için gerekli bilgileri finansal tablolarda sunmaktır(TMS- 37 nolu standart).

İşletmeler başka bir standartta karşılıklar, koşullu borçlar veya koşullu varlıklar için hüküm var ise, TMS- 37 standardı yerine hüküm bulunan diğer standardı uygularlar. Bu standartlardan bazıları şunlardır:

- İnşaat Sözleşmelerinden doğan karşılık vb. için TMS 11 İnşaat Sözleşmeleri Standardı,
- Gelir vergisi işlerimden doğan karşılıklar vb. için TMS 12 Gelir Vergileri Standardı,
- Kiralama işlemlerinden doğan karşılıklar vb. için TMS 17 Kiralama İşlemleri Standardı,
- Personellere sağlanan faydalar için TMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar Standardı,
- Sigorta sözleşmeleri için Türkiye Finansal Raporlama Standartları(TFRS) 4 Sigorta Sözleşmeleri Standardı(TMS- 37).

2.2. TMS-37 STANDARTI İLE İLGİLİ TANIMLAR

TMS- 37'nolu standardın 10.paragrafında sıralanmıştır. Çalışmada da kullanılacak olan kavramların tanımlarına ele alalım. Bu kavramların anlamları ilgili standarttan aynen alınmış olup, belirtilmiş anlamaların dışında kullanılmayacaktır.

Karşılık: “Gerçekleşme zamanı veya tutarı belli olmayan yükümlülüktür.”

Yükümlülük: “Geçmiş olaylardan kaynaklanan ve ifası halinde ekonomik fayda içeren kaynakların işletmeden çıkmasına neden olacak mevcut yükümlülüktür.”

Sorumluluk doğuran olay: “İşletmenin söz konusu yükümlülüğü yerine getirmekten başka gerçekçi bir alternatifinin olmaması sonucunu doğuran, hukuki veya zımni bir kabulden doğan yükümlülük yaratan olaydır.”

Hukuki yükümlülük: “Sözleşme, yasal düzenleme veya diğer kanuni uygulamalardan kaynaklanan yükümlülüktür.”

Zımni kabulden doğan yükümlülük: “İşletmenin aşağıda yer alan fiillerinden kaynaklanan yükümlülüktür:

- Geçmişteki uygulamalar, yayımlanmış politikalar veya yeterince belirli cari açıklamalarla, işletmenin belirli sorumlulukları üstleneceğini diğer şahıslara taahhüt etmesi ve
- Bunun sonucunda, işletmenin bu sorumlulukları yerine getireceği konusunda diğer şahıslar nezdinde geçerli bir beklenti yaratmış olması.”

Koşullu yükümlülük: “Geçmiş olaylardan ortaya çıkan ve ödenmesi durumunda işletmeden finansal değer ifade eden kaynakların çıkışına sebep olamayan veya bu mükellefiyetin parasal tutarının yeterince güvenilir bir şekilde ölçülemeyen durumlarda finansal tablolara yansıtılmayan yükümlülüktür.”

Koşullu varlık: “Geçmiş olaylardan kaynaklanan ve işletmenin tam anlamıyla kontrolünde bulunmayan, bir veya daha fazla kesin mahiyette olmayan olayın ileride gerçekleşip gerçekleşmemesi ile mevcudiyeti teyit edilebilecek olan veya geçmiş olaylardan kaynaklanan; fakat aşağıda yer alan nedenlerle finansal tablolara yansıtılmayan mevcut yükümlülüktür:

- Yükümlülüğün yerine getirilmesi için, ekonomik fayda içeren kaynakların işletmeden çıkma ihtimalinin bulunmaması veya
- Yükümlülük tutarının, yeterince güvenilir olarak ölçülememesi.”

Ekonomik açıdan dezavantajlı sözleşme: “Sözleşme kapsamındaki yükümlülüklerin yerine getirilmesi için mutlaka katlanılması gereken maliyetin, söz konusu sözleşme kapsamında elde edilmesi beklenen ekonomik faydayı aştığı sözleşmedir”

Yeniden yapılandırma: “Yönetim tarafından planlanan ve kontrol edilen bir programdır ve aşağıdakilerden herhangi birinin değişmesi sonucunu doğurur: İşletme tarafından yapılmakta olan faaliyetin kapsamı veya söz konusu faaliyetin ifa şekli.”

2.3. KARŞILIKLAR

İşletmeler faaliyetlerini devam ettirdiği süreçte birçok olay ile karşılaşır. Bu olaylardan bazıları işletme lehine sonuçlanırken, bazıları da tam tersi aleyhlerinde sonuçlanırlar. Muhasebe standartları, işletmelerin bu durum karşısında nasıl bir yol çizmeleri gerektiğini vurgulamıştır. TMS 37’ye göre işletmeler aşağıda sıralanan şartların olması durumunda karşılıkları finansal tablolara yansıtırlar:

1. ““Geçmiş bir olaydan meydana gelen mevcut bir yükümlülüğün(kanuni veya zimni) bulunması,”
2. “Bu yükümlülüğün ortadan kaldırılması için işletmeden finansal nitelikteki kaynakların çıkışının muhtemel olması,”

3. “Yükümlülüğün parasal tutarının güvenli bir biçimde tahmin edilebilir olmasıdır”(TMS-37, paragraf 14).

Yukarıda sıralanan koşullar oluşmaması durumunda, işletmeler gerekli karşılığı ayırıp finansal tablolara yansıtmazlar. Örnek olarak bu durumu anlatalım. Galip Sportif A.Ş. bonservisiyle elde bulundurduğu bir oyuncunun sözleşmesini 2017 yılında feshetmek istemektedir. Futbolcu Yusuf’un sözleşmesi 2019 kadar olup, futbolcu karşılıklı fesih işlemini kabul etmemektedir. 2017 yılının ocak ayında Galip Sportif A.Ş. futbolcunun sözleşmesini tek taraflı feshetmiştir. Yusuf feshedilen sözleşmenin hükümlerine aykırı davranıldığı gerekçesiyle durumu mahkemeye taşımaya karar vermiştir.

Galip Sportif A.Ş. bu durumu şirketin avukatlarına bildirmiştir. İşletme avukatları olayın olası tazminat ile sonuçlanacağı konusunda fikir birliğine varmışlar. Ödenecek tazminatın da 300.000 TL olacağını beyan etmişlerdir.

Örnekteki durum geçmiş bir olaydan kaynaklanan bir yükümlülüktür. Bu yükümlülüğün sonucunda, Galip Sportif A.Ş’de ekonomik değer içeren kaynak çıkması muhtemeldir. Ayrıca, ekonomik değer içeren kaynağın tutarı, güvenilir bir şekilde hesaplanabilmektedir. İşte TMS-37’ye göre şartları sağladığında şirket bu durumu göre finansal tablolarda göstermek zorundadır(Demir, 2008: 10’dan uyarlanmıştır). Nitekim, bu kayıttın finansal tablolara aktarılmasını aşağıdaki kayıtlarla gösterilmiştir.

.....31/12/2017.....

770 GENEL YÖNETİM GİDERİ	300.000	
3-4XX BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		300.000

Yukarıdaki örnekte de gösterildiği gibi, işletmeler finansal tablo kullanıcılarına daha güvenilir, şeffaf ve doğru bilgi sunabilmek için geçmişte oluşan bir olayın gelecekte işletmeden kaynak çıkışına sebep olması muhtemel bir yükümlülük olduğu için karşılık ayırmak durumundadır.

2.3.1. İşletmenin Geçmişteki Bir Olaydan Kaynaklanan Mevcut Yükümlülüğünün Bulunması

İşletmenin tüm yükümlülüklerine karşılık ayrılmaz. Yalnızca geçmişte ortaya çıkmış yükümlülük doğuran olaylar sonucunda meydana gelen yükümlülükler için karşılık ayrılır. Bu ortaya çıkan yükümlülük yasal da olabileceği gibi, gizli(zimni) kabulden doğan yükümlülük de olabilir. (Yükçü ve Yaşar, 2013: 3).

Bazı durumlarda ortada bir yükümlülük olup olmadığı açık değildir. Bu gibi durumlarla karşılaşıldığında, yükümlülükle ilgili belgeler ortaya konular, hesap dönemi sonu ile mevcut bir yükümlülüğün var olması ihtimali yok olması ihtimalinden fazlaysa, bu yükümlülüğün var olduğu kabul edilir ve geçmişteki olaylardan doğan yükümlülük gibi değerlendirilir.(TMS-37 mad15). Yükümlülüğün mevcut olduğuna dair “olmak” yönünde karar verildiğinde olasılığın %50'nin üzerinde olması, “olmamak” şeklinde karar verildiğinde ise olasılığının %50'nin altında olması gerektiği yargısı çıkarılmaktadır(Yükçü ve Yaşar, 2013: 3).

TMS 37'nin 16. maddesine göre, bir davaya mevcut olayların gerçekleşip gerçekleşmediği veya mevcut yükümlülüğün varlığı konu olabilir. Böyle bir durumda, işletmeler uzmanların bilgisine başvurarak aynı zamanda elde bulunan kanıtları da göz önünde bulundurarak, bilanço tarihinde mevcut bir yükümlülüğün olup olmadığını belirler. Buradaki temel durum bu olaydan işletme için ileri tarihte para çıkışına sebep olacak bir karar çıkıp çıkmamasıdır.

İşletmenin ödemesi durumunda olan yükümlülük oluşturan geçmişten kaynaklanan bir durum, sorumluluk doğuran olay olarak tanımlanır. Bu olayın sorumluluk getiren(doğuran) olay olarak görülebilmesi açısından, şirketin söz konusu olayın beraberinde getirmiş olduğu yükümlülüğü ifa etmekten daha realist bir alternatifinin bulunmaması gerekir. Söz konusu durum yalnızca aşağıda sayılan şekilde koşullarda oluşur:

- a. Yükümlülüğün yerine getirilmesinin yasal olarak zorunlu olması veya
- b. Olayın (işletmeye ait bir olay da olabilir), söz konusu işletmenin ilgili yükümlülüğü yerine getireceğine dair diğer taraflar nezdinde geçerli beklentiler yarattığı, zimni kabulden doğan bir yükümlülük olması(TMS-37, paragraf 17).

Finansal tablolar işletmelerin gelecekteki durumlarını tam anlamıyla bilgi veremezler. Daha çok hesap(raporlama) dönemi sonu itibariyle finansal durumlarıyla ilgilidir. Bu yüzden işletmeler gelecekte gerçekleşecek olaylar için karşılık ayırmazlar. Yani finansal tablolarda karşılık olarak bulunan değerler, gelecek dönemlerden bağımsızdır ve de geçmiş süreçlerden oluşan yükümlülüklerdir. Bu yükümlülükler işletmelerin gelecekteki tutumlarından alakasız, mevcut yükümlülüğün ifa edilmesiyle işletmelerden para(ekonomik değer) çıkmasına neden olacak vaziyetlerdir.(TMS-37, paragraf 19).

İşletmelerde meydana gelen her olaydan yükümlülük doğmaz. Zaman içinde kanunlardaki değişikliklerle veya işletmenin eylemlerinden kaynaklanan gizli olarak kabulden doğan yükümlülük oluşabilir. Örnek olarak, çevreye verilen kirliliklerden dolayı herhangi bir yükümlülük doğmuyor olabilir. Fakat, yeni düzenlenen bir yasa ile oluşan kirliliğin giderilmesi gerektiği düzenlenir veya işletmenin sosyal sorumluluk ilkesi kapsamında zımni bir yükümlülük oluşarak kirliliğin giderilmesi için kamusal bir sorumluluk yüklendiği durumlarda, kirliliğin oluşması sorumluluk doğuran bir olay olarak kabul edilir(TMS-37, paragraf 21).

2.3.2. Ekonomik Değer İçeren Kaynakların İşletmeden Olası Çıktıları

TMS 37 madde 23'e göre oluşan bir borcun muhasebeleştirilmesinin uygun olması için, sadece geçmişten kaynaklanan bir olay doğrultusunda oluşan mevcut bir yükümlülük olması yetmez, aynı zamanda söz konusu yükümlülüğün ifa edilmesi ekonomik değerlerin işletmeden çıkma olasılığının da bulunması gerekir. Bu standardın uygulanması için, bir olayın gerçekleşeceğinin beklendiği ve daha önceden de bahsedildiği gibi bu olayın gerçekleşme olasılığının gerçekleşmeme olasılığından daha fazla olduğu kabul edilir.

Özellikle İngilizce başta olmak üzere diğer dillerde olması olmamasından daha muhtemel anlamına gelen kelimeler bulunmasına rağmen, Türkçemizde bu anlamı karşılayacak tam kelime bulunmamaktadır. Bu anlama en yakın kuvvetle muhtemel, kesine yakın gibi nitelendirmeler yapılabilir. Mümkün, ihtimal, olabilir, gibi kelimeler de olmasının daha düşük olarak beklenen durumlarda kullanılır. Daha netleştirmek gerekirse, net bir ticari borç için kesin denilirken, karşılıklar için

muhtemel, koşullu borçlar için ise mümkün ibaresi kullanılmaktadır(Akarçay Öğüz, 2007: 70).

İşletmelerin ürün garantileri, sözleşmeler gibi birden fazla benzer yükümlülükleri bulunması durumunda, yükümlülüğün ifasına bağlı olarak finansal nitelikteki kaynakların işletme dışına çıkışı ihtimalinin değerlendirilmesinde, bu birbirine benzer yükümlülükler birleştirilerek bir bütünlük gibi düşünülür. Herhangi bir kalem için işletme dışına çıkış olasılığı düşük bile olsa, bir yükümlülük çeşidini bütün olarak yerine getirmek için bazı kaynakların işletme dışına çıkmaları gerekebilir. Bu durumda diğer muhasebeleştirme şartlarını sağlamışsa, karşılık finansal tablolara yansıtılır.(TMS-37,paragraf 24).

Şekil 2: Ekonomik Fayda İçeren Kaynakların İşletmeden Çıkma Olasılıkları

UZAK	AÇIKLAMA YOK	%0
Mümkün	Şarta Bağlı Yükümlülük, Dipnotlarda Açıklama	%10
Muhtemel	Bilançoda, Karşılık Ayrır	%50
Kesine Yakın	Yükümlülük, Bilanço	%90
Kesin	Yükümlülük, Bilanço	%100

Kaynak: Örtün ve Diğerleri, 2015: 537

2.3.3. Yüklümlülük Tutarının Güvenilir Şekilde Tahmini

Mali tabloları hazırlayanlar, bu tabloları hazırlarken tahminler kullanabilirler. Bu tahmin kullanımı mali tabloların kabul edilirliliğini sarsmaz. Bu durum, özellikle finansal durum tablosu kalemlerinden olan karşılıklar kalemi için daha önemlidir. Çok istisnai vakalar haricinde, herhangi bir işletme, geçmişten kaynaklanan ve finansal değer içeren kaynakların çıkışına neden olaylar için tahminde bulunabilme imkânına sahip olabilecektir ve bu yüklümlülükler karşılık ayırabilecektirler. Eğer bu tip olayların yüklümlülük tutarını güvenilir bir şekilde tahmin edemiyorlarsa, finansal dipnotlarda açıklayabilirler(TMS-37, paragraf 25-26).

Güvenilir tahminin hangi yöntemlerle nasıl yapılacağına ilişkin bilgileri ve finansal dipnotlardaki açıklama kısmını ilerleyen başlıklar altında ele alınacaktır.

2.4. OLASI KARŞILIK KONULARI VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

İşletmeler çeşitli şekillerdeki durumlara karşılık ayırmak zorunda kalırlar. Birden fazla karşılık türleri olabileceğinden, araştırmamızda bunlardan en çok karşılaşılan konulara yer verilmiştir. Ayrıca literatürde bulunan bu karşılık konularının spor kulüplerinde nasıl oluştuğunu da gösterilmiştir.

Karşılıklar TMS-37 standardına göre muhasebeleştirilirken, aktifi düzenleyici karşılık hesaplarından farklı şekilde muhasebeleştirilirler. Yani bu karşılıklar ödenmiş gibi kabul edilir ve hangi hesaba gider olarak yazılacaksa ona atılıp muhasebeleştirilir(Örten ve diğerleri; 2015: 541).

2.4.1. Garanti Satış Karşılıkları

İşletmeler, garanti vererek mal ve hizmet satımı gerçekleştiriyorlar ise ve söz konusu garantiler sebebiyle ileride işletmeden ekonomik değer içeren kaynakların çıkışına sebep olması kuvvetle muhtemel ise, önceki tecrübelerden ve analizlerden ne kadar zarara yol açacağı ölçülebiliyorsa, karşılık ayırmak gerekmektedir(Örten ve diğerleri, 2015: 538).

Kimi şirketler ise, satmış oldukları ürünlere garanti kapsamında bakım onarım hizmeti vermektedirler. Bu işletmelerde de yapılacak olan bakım onarım gideri hesaplanabiliyor ise, bu giderleri mali tablolara aktarması gerekmektedir(Ateş, 2016: 808).

Spor kulüplerinde ise bu tür karşılıklar, kendi mağazalarında satmış oldukları lisanlı ürünlerinden dolayı kaynaklanabilir. Bu tip durumlarda spor kulüpleri finansal tablo kullanıcıları yanıltmamak için karşılık ayırmalıdır.

Örnek: Bir spor şirketin, kendi lisanlı ürünlerini satmış olduğu mağazanın 2016 yılı sonu itibariyle satış tutarı 10.000.000 TL'dir. Şirket satışlarını 3 yıl garantili olarak yapmaktadır. Şirket geçmişteki tecrübelerine bakarak %5 oranında garanti gideri ortaya çıktığını belirlemiştir. Bu tespite göre, garanti harcamalarının %25'lik kısmı ilk yıl, %35'lik kısmı ikinci yıl, %40'lık kısmı da üçüncü yılda gerçekleşmektedir(Özerhan ve Yanık, 2015: 484-487'den uyarlanmıştır). Bu verilere göre 31.12.2016 tarihinde yapacağı kayıt aşağıdaki gibidir.

10.000.000 x %5 = 500.000 TL (karşılık tutarı)

.....31/12/2016.....

730 GENEL ÜRETİM GİDERİ	500.000	
479 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		500.000

Şimdi, bu 500.000 TL'lik karşılık ayırmış olduğumuz kısmın ilk yıl tutarını kısa vadeli hesaba alalım.

500.000 x %25 = 125.000

.....31/12/2016.....

479 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	125.000	
379 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		125.000

İlk yıl içinde 122.000 TL 'lik garanti gider harcaması yapılmıştır. Bu giderlerin 75.000 TL 'lik kısmı malzeme, 47.000 TL ise defolu ürünlerin yerine stoktan verilen ürünlerdir.

.....- /- / 2017.....

379 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	122.000	
150 İLK MADDE VE MALZEME		75.000
153 TİCARİ MALLAR		47.000

İlk yıl sonunda uzun vadeli karşılık hesabına atılan toplam karşılık tutarının, 2.yıl için ayrılan kısmı kısa vadeli karşılık hesabına aktarılır.

$$500.000 \times \%35 = 175.000 \text{ TL}$$

.....31/12/2017.....

479 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	175.000	
379 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		175.000

İkinci yıl içerisinde 180.000 TL'lik garanti gider harcaması yapılmıştır. Bu kapsamda harcamaların %60'ı stoktan verilen ürünler , %40 ise malzeme giderinden oluşmaktadır.

.....- /- /2018.....

379 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	177.000	
479 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	3.000	
150 İLK MADDE VE MALZEME		108.000
153 TİCARİ MALLAR		72.000

İlk yıldan kısa vadeli “BORÇ VE GİDER KARŞILIĞI” hesabında 3.000 TL'lik kullanılmayan karşılık bu seneye devrettiğinden toplamda hesabın alacak bakiyesinde 177.000 TL bulunmaktadır. Bu sebeple bu hesaptan 177.000 TL çıkış yapıp, karşılığın kalanı için ise uzun vadeli olan ilgili hesap kullanılır. İzleyen yılda kalan kısım kısa vadeli hesaba devredilir.

$$500.000 - 203.000 = 297.000 \text{ TL}$$

.....31/12/2018.....

479 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	297.000	
379 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		297.000

İşletme 3.sene sonunda ise 250.000 TL tutarında garanti gider harcaması yapmış bunların da tamamı ürün değişimi olarak oluşmuştur.

.....-/-/2019.....

379 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	297.000	
153 TİCARİ MALLAR		250.000
649 DİĞER OLAĞAN GEL. VE KAR.		47.000

2.4.2. Dava Karşılıkları

İşletmelerin birçok nedenle dava aşamasına gelmiş yükümlülükleri vardır. Bu yükümlülükler vergi davası veya tazminat davasından kaynaklanıyor olabilir. O yüzden işletmeler dava karşılıkları adı altında karşılıklar ayırabilirler(Özkan ve Kocamış, 2011: 198).

Ayrılan karşılığa yönelik tazminatın tümünün veya bir kısmının ifa edilmesi karşı taraftan beklendiğinde, bu tazminat yalnızca elde edilmesi yüzde yüze yakın durumlarda muhasebeleştirilir ve bu tazminat farklı bir varlıkmiş gibi kayıtlara alınır. Tazminatın bedeli olarak kayıtlara alınan tutar, daha önce ayrılan karşılık bedelini geçemez(TMS-37 mad 53).

Sportif faaliyetlerde bulunan şirketlerin uygulamada en çok karşılaştıkları karşılık türüdür. Faaliyetleri gereği birden fazla alanda çalışan sportif şirketler, iş hayatında da dava olaylarından oldukça etkilenmektedir. Çalışmamızda önemli yer tutacak olan dava karşılıklarını daha iyi anlatabilmek için örneklerle verilmiştir.

Örnek: Müşterilerden biri, bir spor kulübünün mağazasından 2014 yılında almış olduğu spor aletinin kusurlu olması nedeniyle mahkemeye tazminat davası açmıştır. Spor aleti ile çalışma yaparken kırılması ile vücudunda meydana gelen kırıklar için işletmeden 100.000 TL tazminat talep etmektedir. Dava 2016 yılında

sonuçlanmış ve işletme 70.000 TL tazminat ödemeye mecbur kılınmıştır(Güler, 2012: 238-240'dan uyarlanmıştır).

.....-/-/2014.....

770 GENEL YÖNETİM GİDERİ	100.00	
479 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		100.000
2014 yılında karşılık ayrılması		
.....		

.....31/12/2015.....

479 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	100.000	
379 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLAR		100.000
Davanın 2016 sonuçlanacağı muhtemel olması		
.....		

.....-/-/2016.....

379 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	100.000	
102 BANKALAR		70.000
649 DİĞER OLAĞAN GEL. KAR.		30.000
Davanın sonuçlanması.		
.....		

Örnek: “Beşiktaş Futbol A.Ş.” 31.05.2016 tarihli dönem sonu kapanış finansal durum tablosuna göre, İstanbul 5.İş Mahkemesi’nde bir şahıs tarafından şirkete 10.000 TL bedelli alacak davası açılmıştır. Dava şirket lehine sonuçlanmış ama davacı temyize gitmiştir. Bu borca ilişkin tutar, mali tablolarda karşılık ayrılarak gösterilmiştir.

.....X/X/2016.....

770 GENEL YÖNETİM GİDERİ	10.000	
379- 479 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		10.000
.....		

Örneğimizde kulüp, avukatlarına danışarak temyize giden davayı yüksek olasılıkla kaybedeceklerini düşünmektedir. Şirketten ekonomik değerlerin çıkışına sebep olacak önceki zamanlardan kaynaklanan bu olay için güvenilir tahmin yaparak karşılık ayırmaktadır. Bu örnekteki gibi spor kulüpleri, faaliyetleri gereği birçok dava ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu nedenle dava karşılıkları spor kulüpleri için en önemli karşılık kalemidir.

2.4.3. Çevreye Verilen Zararların Karşılıkları

İşyerleri, ürettikleri ürünün atıklarından veya gaz salınımından çevreye zarar verebilmektedirler. Bu zararlardan dolayı kendilerine devlet veya bireysel dava açılabileceği için karşılık ayırabilmektedirler(Ateş, 2016:809).

Daha önce bahsedildiği üzere, TMS 37'nolu standardının 21.maddesinde bu konuya değinilmektedir. Çevreye verilen zarar zımnî kabulden doğan yükümlülük olarak belirtilmekte, işletme herhangi bir sözleşme yapmasa dahi bu konuyu dikkatte alması gerekmektedir.

Doğaya verilen hasarın oluşturduğu zarar TMS' de hiçbir standartta düzenlenmemiştir. Ancak TMS-37 standardında, çevre düzenleme karşılığında bahsedilmiştir. TMS-37'ye göre, daha öncede bahsedildiği gibi işletmenin hali hazırda ve daha önceden oluşan yükümlülükleri için finansal tablolarında, en realist tahmin yapılarak işletmeden çıkacak olan ekonomik fayda içeren kaynaklar için karşılık ayırmak zorundadırlar. Söz konusu yükümlülükler, olağan bir borç ilişkisinden ortaya çıkabilecek olduğu gibi mevcut çevre kanunu kapsamında çevreyi koruma, sahip çıkma, onarma ve temizleme yükümlülüğü de olabilmektedir(Yıldırım, 2010: 1309-1310).

Sportif faaliyetlerde bulunan işletmeler için en az görülecek karşılık türü olabilmektedir. Bacasız sanayilerden biri olan spor endüstrisi, çevreye zarar vermek yerine, insan hayatı için yararlı ürünler ve hizmetler üretmektedir. Ancak yine de, spor yapmak için tesis yaparken, spor malzemesi üretirken veya herhangi sporla ilgili bir faaliyette bulunurken, çevreyi korumaya önem göstermeye çalışılmalıdır. Aksi takdirde spor kulübü de olsa, çevreye verilen zarardan dolayı karşılık ayırmış olabilir.

2.4.4. Dezavantajlı Sözleşme Karşılıkları

Standartta dezavantajlı sözleşme, “Sözleşme kapsamındaki yükümlülüklerin yerine getirilmesi için mutlaka katlanması gereken maliyetin, söz konusu sözleşme kapsamında elde edilmesi beklenen ekonomik faydayı aştığı sözleşmedir.”, şeklinde açıklanmıştır(TMS 37, paragraf 10).

Kimi sözleşmeler, hiçbir külfetin altına girmeksizin iptal edilebilir ve dolayısıyla sözleşme taraflarına sözleşmeden caymayı kolaylaştırır. Ama bazı sözleşmelerde sözleşmenin feshi veya ifa edilememesi, taraflara borç ve hak doğurur. Bu standartta bu tür sözleşmeler ekonomik açıdan dezavantajlı duruma girer ise dikkate alınır ve diğer sözleşmeler standardın kapsamına girmez(Özkan ve Uzun Kocamış, 2011: 210).

Bazı işletmeler, sektör gereği yüklü bir taahhüt altına girerler. Gemi, uçak yapımı, metro, köprü yapımı veya inşaat taahhütleri gibi yapılması ve tamamlanması uzun bir sürece bağlı işler bunlara en güzel örnektir. Bu verilen taahhütlerin yerine getirmemesi kaydıyla işletmeler karşılık ayrabilirler(Örten ve diğerleri, 2015: 538-539).

Spor ile uğraşan şirketler açısından da bu tip durumlar söz konusu olabilir. Kimi kulüpler ülkemizde de olduğu stadyum gibi altyapı harcamaları yüksek inşaat işlerine girmektedirler. Dolayısıyla, yukarıda anlatıldığı gibi ortaya çıkan durumlarda spor kulüplerde, verdikleri taahhütleri yerine getirmediği durumda karşılık ayırmalıdır.

2.4.5. Yeniden Yapılanma Karşılıkları

Bazı dönemlerde, yönetim tarafından işletme bölümlerinin bir yerden bir yere nakli gerekebilir, bazı iş yerlerini kapatabilir veya yeni yerler açılabilir. Bu gibi durumlar işletmelere yeni yükümlülükler getirir. Bu gibi durumlarda standart, oldukça net açıklamalara yer vermiştir(Örten ve diğerleri, 2015: 540). Bunlar:

- İş kolunun elden çıkarılması veya tasfiyesi,
- Farklı ülke ve bölgelerde faaliyet sürdüren bölümlerin tasfiyesi veya taşınması

- Yönetimde yapılan değişiklikler
- İşletmenin faaliyetlerinin özelliği ve konusunda yapılacak radikal değişiklikler şeklinde sıralanmıştır(TMS 37, paragraf 70).

Yeniden örgütlenme karşılıkları da denilen bu tip karşılıklar, örgütlenmeye ilişkin gizli(zımni) kabulden doğmuş olabilir. Bu kabulün varsayılabilmesi için, işletmenin yeniden örgütlenme ile ilgili kapsamlı planı olması gerekir. Planla birlikte, uygulamaya başlanacağı konusunda işletmenin çıkar grupları tarafında beklenti oluşturması gerekmektedir(TMS 37, paragraf. 72).

Spor kulüplerinde yeniden örgütlenme karşılıkları ortaya çıkabilir. Bazı durumlarda bir ya da birden fazla spor şubesini kapatabilmektedirler. Mesela, futbol, basketbol, hentbol ve voleybol alanlarında faaliyet gösteren bir spor kulübü, hentbol şubesini kapatarak o alandaki faaliyeti durdurmak istiyor. Karadeniz bölgesindeki ürünlerini sattığı mağazaları kapatmakta istiyor olabilir. Böyle durumlarda ortaya çıkacak yükümlülükler için karşılık ayrılabilir.

2.5. KARŞILIKLAR TUTARININ ÖLÇÜMÜ

Karşılık olarak muhasebeleştirilen tutar, “*mevcut bir yükümlülüğü yerine getirmek için raporlama dönemi sonu (bilanço tarihi) itibariyle yapılması gereken harcamaya ilişkin en gerçekçi tahmin olmalıdır*”(TMS -37, paragraf 36). En gerçekçi tahmin yapılabilmesi içinde, işletmenin bir dizi yöntemler kullanması gerekmektedir. Önce güvenilir tahmin nedir onu açıklamakla başlayalım.

2.5.1. Güvenilir Tahmin

Mevcut yükümlülüğün yerine getirilmesi için gereken harcamaların en gerçekçi tahmini, işletmenin yükümlülüğün yerine getirilmesi amacıyla raporlama dönemi sonu (bilanço tarihi) itibariyle makul olarak ödeyeceği veya bu tarihte üçüncü kişilere devredeceği miktardır(TMS 37 mad 37).

Getiri ve finansal etkilere ilişkin tahminler, benzer olaylara ilişkin tecrübeler ve bazı durumlarda bağımsız uzmanların raporlarıyla da desteklenmek suretiyle işletme yönetimince takdir edilir(Gökçe ve diğerleri, 2011: 472).

Standarda göre karşılık olarak ölçülen ve kayıtlanması gereken güvenilir tutar, üç yöntemden biri kullanılarak en iyi şekilde tahmin edilir(Uluslan, 2004: 206).

1. Beklenen Değer Yöntemi
2. Gerçekleşme Olasılığı En Yüksek Sonuç Yöntemi
3. Bugünkü Değer Yöntemi

2.5.1.1. Beklenen Değer Yöntemi

Beklenen değer yöntemi(istatistiksel tahmin metodu), beklenen nakit akım yaklaşımı olarak da bilinmektedir. Beklenen değer, ölçülmekte olan karşılık büyük bir küme ile ilgili ise yükümlülük tüm olası sonuçlara ilişkin olasılıklar dikkate alınarak tahmin edilir. Belli bir tutara ilişkin zarar olasılığının yüzdesi farklı ise, karşılık tutarı da farklı olacaktır(Özkan ve Uzun Kocamış, 2011: 203).

Karşılık olarak finansal tablolara yansıtılacak tutara ilişkin belirsizlikler koşullara bağlı olarak farklı araçlarla ele alınabilir. Değerleme konusu karşılığın çok sayıda kalemden oluştuğu durumda, ilgili yükümlülük her türlü getiriyi bunlara ilişkin olasılıklara göre ağırlıklandırmak suretiyle tahmin edilir. Söz konusu istatistiksel tahmin metodunun ismi, “beklenen değerdir. Bu nedenle, ilgili karşılık, belli bir tutarın zarar olasılığının örneğin %60 veya %90 olmasına bağlı olarak farklılık arz edecektir. Sürekli bir muhtemel sonuçlar aralığının bulunduğu ve bu aralıktaki her bir noktanın diğerine benzediği durumlarda, söz konusu aralığın orta noktası kullanılır(Gökçen ve diğerleri, 2011:328)

Diğer bir deyişle, hesaplama yapmamız gereken durumda eğer birden fazla olay veya bir grup unsurla ilgili karşılıkların hesaplanması gerekiyorsa, bu çok sayıdaki unsurların veya olayların ölçümünde farklı sonuçlar çıkacaktır. Ölçülen değerlerin aritmetik ortalaması veya başka bir ifadeyle beklenen değerinin hesaplanması en olası cevabı verecektir(Özkan ve Kocamış, 2011: 203-204).

Örnek: “Bucaspor Kulübü” satmış olduğu ürünlere üretim hatasına karşılık satış tarihi itibarıyla 6 ay boyunca onarım garantisi vermektedir. Satılan ürünlerin tamamının küçük kusurlu olarak ve eğer garanti kapsamında ise toplam yerine koyma maliyeti 80.000 TL; satılan ürünlerin tamamının büyük kusurlu olarak ve yine garanti kapsamında ise toplam yerine koyma maliyeti 200.000 TL’dir. İşletmenin

önceki deneyimleri ve yaptığı tahminler sonucu beklentileri, gelecek yıl satılacak ürünlerin %60'ının hatasız olacağı, %25'inin küçük, %15'inin ise büyük hatalar içereceği yönündedir. Bu durumda geri ödeme maliyetlerinin beklenen değeri aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır(Akça ve Gönen, 2015: 102-103).

Kusursuz olması durumunda : $0 \times 0,75 = -$

Küçük kusurlar sonucu : $80.000 \times 0,15 = 12.000$ TL

Büyük kusurlar sonucu : $200.000 \times 0,25 = 50.000$ TL

TOPLAM : 62.000 TL

.....31/12/-----		
760 PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞITIM GİDERİ	62.000	
479 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		62.000
.....		

2.5.1.2. Gerçekleşme Olasılığı En Yüksek Sonuç Yöntemi

TMS 37 madde 40'a göre, tek bir yükümlülüğün veya bir olayın ölçüldüğü durumlarda, tek basına olması gerçekleşme olasılığı en yüksek sonuç; yükümlülüğün, en iyi tahmini olmaktadır. Ancak böyle bir durumda bile işletme diğer olası sonuçları da değerlendirir. Diğer olası sonuçların en olası sonuçtan çoğunlukla yüksek ya da çoğunlukla düşük olduğu durumda, en iyi tahmin söz konusu daha yüksek ya da daha düşük miktar olur.

Gerçekleşme olasılığı en yüksek olan sonuç yöntemi, aynı zamanda geleneksel yaklaşım olarak da bilinir. Bu yöntem bir tek yükümlülüğünün ölçüldüğü durumda kullanılmakta ve gerçekleşme olasılığı en yüksek olasılığı en yüksek olan sonuç yükümlülüğünün en iyi tahmini olmaktadır. Buna karşın, işletme böyle bir durumda bile diğer olası sonuçları dikkate alır. Diğer olası sonuçların gerçekleşme olasılığı en yüksek olan sonuçlardan genellikle çok yüksek veya düşük olduğu durumlarda en iyi tahmin çok daha yüksek veya düşük tutarda olacaktır(Özkan ve Kocamış, 2011:204).

Örnek: “Galip Futbol Kulübü” artan seyirci kapasitesi ve şirket gelirlerinin arttırmak amacıyla, stadyum ve tesislerden oluşan yeni bir spor kompleksi inşa etmektedir. Bu süreçte Galip Futbol Kulübü çevrenin ekolojik sistemi bozduğu iddia edilmiştir. Bu sebeple kompleks yapan spor şirketine çevre korunmasına ilişkin bir takım tesisatlar zorunlu hale getirilmiştir. İnşaata tesisatın kurulması ve faaliyete geçirilmesi için 31 Ekim 2016 tarihine kadar süre verilmiştir. Ancak şirket bu süre içerisinde konuya ilişkin olarak herhangi bir girişimde bulunmamıştır. Aylık ceza tutarı 100.000 TL olup 1 Kasım 2016 tarihinden itibaren şirkete aylık 100.000 TL ceza kesilmeye başlamıştır. Şirket %25 ihtimalle 4 ay sonra, %30 ihtimalle 5 ay sonra ve %45 ihtimalle 6 ay sonra tesisatı kuracaktır(Yükçü ve Yaşar, 2013: 9-10).

Gerçekleşmesi en yüksek olasılık yöntemine göre, olasılığı en yüksek olan durum seçilir ve ona göre karşılık ayrılır. Bu durumda, en yüksek ihtimal 6 ay sonra yapılacak tesisdir.

Bu yöntemle göre şirket; 100.000 TL aylık ceza x 6 = 600.000 TL karşılık ayırmalıdır. (200.000 Kasım aralık kısmı kısa vadeli, diğerleri önümüzdeki yıl ödeneceği için uzun vadeli olarak ayrılır.)

.....01/11/2017.....

659 DİĞER OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR	600.000	
379 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		200.000
479 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		400.000
.....		

2.5.1.3. Bugünkü Değer Yöntemi

Varlıklar, işletmenin normal faaliyet koşullarında, ileride yaratacakları net nakit girişlerinin bugünkü iskonto edilmiş değerleri ile gösterilirler. Borçlar, işletmenin normal faaliyet koşullarında, kapatılmaları için ileride ödenmesi gereken net nakit çıkışlarının bugünkü iskonto edilmiş değerleri ile gösterilir(Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve, mad 4.55-d).

Paranın zaman değerinin etkisinin önemli olduğu durumlarda karşılık tutarı, yükümlülüğün yerine getirilmesi için gerekeceği tahmin edilen giderlerin bugünkü

değeridir. Paranın zaman değeri nedeniyle raporlama döneminden (bilanço tarihinden) hemen sonra ortaya çıkan nakit çıkışlarına ilişkin karşılıklar, daha sonra ortaya çıkacak aynı tutarda nakit çıkışlarından daha dezavantajlıdır. Bu nedenle, söz konusu etkinin önemli olduğu durumda karşılıklar iskonto edilir. İskonto oranı (veya oranları); paranın zaman değerine ilişkin mevcut piyasa değerlendirmelerini ve borca özgü riskleri yansıtan vergi öncesi orandır (veya oranlardır). Sözü edilen iskonto oranı, gelecekteki nakit çıkışlarına ilişkin tahminlerle ilgili riskleri yansıtmaz(Akça ve Gönen, 2015: 95).

2.6. KOŞULLU BORÇLAR

TMS-37 standardına göre koşullu borçlar, “geçmiş olaylardan ortaya çıkan ve ödenmesi durumunda işletmeden finansal değer ifade eden kaynakların çıkışına sebep olamayan veya bu mükellefiyetin parasal tutarının yeterince güvenilir bir şekilde ölçülemeyen durumlarda finansal tablolara yansıtılmayan yükümlülüktür” şeklinde tanımlanmıştır. Tanımdan da anlaşılacağı üzere, koşullu borçlar normal yükümlülük ve borç gibi tahakkuk ettirilememektedir. Bunun sebebi ise, bu durum oluştuğunda herhangi bir yükümlülüğün olduğu net değildir ve geçmiş zamandan kaynaklanan durumun tahakkuk edecek şartları taşımamasıdır.(Gökçe ve diğerleri, 2011: 475).

Koşullu borçlar, finansal tablolara yansıtılmaz, fakat finansal tabloların dipnotlarında belirtilir. Eğer işletmenin müştereken ve müteselsilen sorumlu olduğu bir borç var ise, bu borcun müşterek olunan diğer kişiler tarafından karşılanması, vaat edilen kısmı için zımni kabulden doğan borç olarak değerlendirilir. İşletme, güvenilir öngöründe bulunamadığı çok nadir durumlar haricinde, ilgili borcun finansal fayda içeren kaynakların çıkışı olasılığının bulunduğu tutar için karşılık ayırır. Ayrıca her envanter döneminde koşullu borçlar, işletme tarafından kontrol edilir, değişen durumlara göre karşılık ayrılması gerekip gerekmediği kararı verilir(Şavlı, 2014:199).

Spor kulüplerinin de finansal tablo dipnotları incelendiğinde koşullu borçlar ile ilgili açıklamada buldukları görülmüştür. Bu durum ile ilgili kapsamlı bilgi çalışmanın dördüncü bölümünde verilmiştir.

2.7. KOŞULLU BORÇ VE KARŞILIKLAR ARASINDAKİ FARKLAR

Bu standartta koşullu kelimesi, mutlak bir biçimde işletme tarafından üzerinde hâkimiyet kurulamayan, bir veya birden fazla olayın ileride olup olmaması sonucunda var oluşları öğrenilecek olan varlık ve yükümlülüklerle denir (TMS-37 mad 12).

Karşılıklarla koşullu borçlar arasında birkaç belirleyici fark bulunmaktadır. Fakat bu farklardan en önemlisi yükümlülük doğuran olay tarafından ele alınan durumdur. Karşılıklarda yükümlülük doğuran geçmişteki olay oluşmuşken, koşullu borçlarda olay gerçekleşip gerçekleşmeyeceği belli değildir. Daha öncede belirtildiği gibi karşılıklar finansal tablolara(finansal durum tablosu ve kapsamlı gelir tablosu başta olmak üzere) aktarılırken, koşullu borçlar finansal tabloların dipnotlarında yer alır(Walton ve Aerts, 2006: 172).

Tablo 11: Karşılıklar ile Koşullu Borçlar Arasındaki Farklar

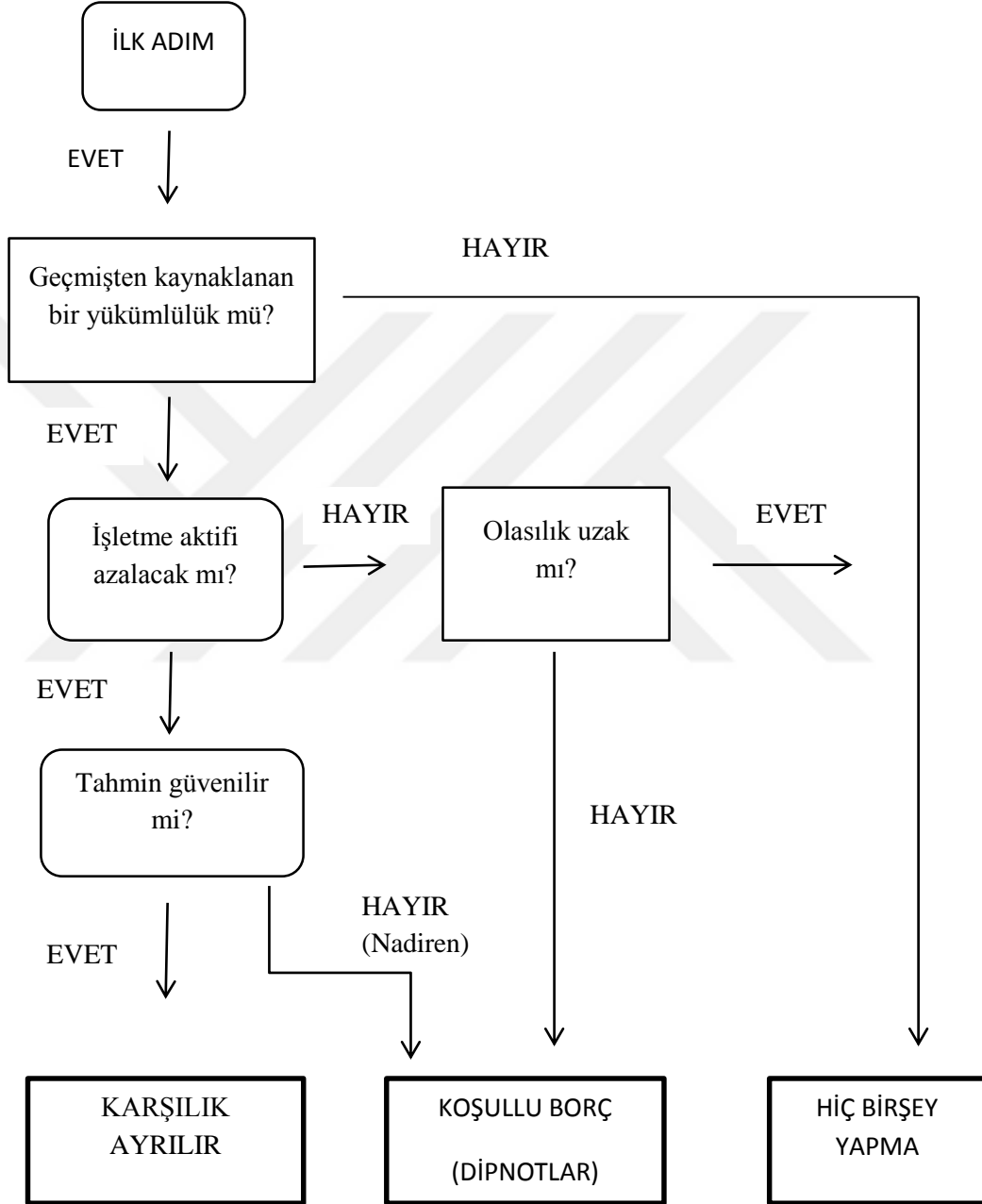
	KARŞILIKLAR	KOŞULLU BORÇLAR
Tanımı	Geçmişte ki olaylardan kaynaklanan işletmenin mevcut yükümlülüğüdür.	Geçmişte ki olaylardan kaynaklanan işletmenin kontrolünde olmayan olası yükümlülüktür.
Ekonomik Değer Çıkışı	Olasılığı yüksek	Olasılığı düşük
Tahakkuk	Güvenilir tahmin yapılır Tahakkuk ettirilir.	Güvenilir tahmin yapılamaz Tahakkuk ettirilmez.
Açıklanması	Tahmin edilip hesaplanıyorsa, finansal tablolarda gösterilir. Tahmin edilemiyorsa dipnotlarda belirtilir.	Ekonomik değer çıkışı olasılığı fazla ise dipnotlarda gösterilir.

Kaynak: Akarçay Ögüz, 2007: 64

Anlaşılabileceği üzere, standart karşılıkların finansal tablolara aktarılacak borçlar olarak tanımlamakta, koşullu borçları ise finansal tablolara henüz alınma

vasıflarını taşımayan veya halen gerekli şartları yerine getirmemiş olan yükümlülükler şeklinde tanımlamıştır(Akça ve Gönen. 2015;92).

Şekil 3: Karşılıklar ve Koşullu Borçlar Karar Ağacı

Kaynak: Özerhan ve Yanık, 2012: 471.

Örnek: Galatasaray Sportif A.Ş. 31 Mayıs 2016 tarihli sona eren hesap dönemine ait konsolide finansal tablolarındaki bir dava bulunmaktadır. Galatasaray Sportif A.Ş.’nin eski sporcusu Dany, şirket tarafından haksız fesih sebebiyle FIFA’ya şirket aleyhinde birden fazla dava etmiştir. Şirketten 1.500.000 dolar ve 30.000 Avro tazminat talep etmektedir. Bu dava Galatasaray Sportif’e tebliğ 2.10.2015 tarihinde tebliğ edilmiştir. Şirketin yönetimi, hukukçulardan aldığı görüş sonrası yalnızca 1.480.000 TL’lik kısmına karşılık ayırmış ve diğer kısım için herhangi bir karşılık ayırmamıştır.

.....4/10/2015.....

770 GENEL YÖNETİM GİDERİ

1.480.000

479 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI

1.480.000

Yukarıda bahsi geçen olayda Galatasaray Sportif A.Ş, tüm tutarlara karşılık ayırmamıştır. Ele geçen tutarın ne kadarının işletmeden çıkabileceğini güvenilir şekilde ölçebilmek için işin ehli avukatlara danışmış ve uzmanların belirttiği şekilde karşılık ayırmıştır. İşletmeden nakit ve benzeri çıkışına sebep olma ihtimali az olan tutarlar karşılık olarak ayrılmamış, finansal tabloların dipnotlarında açıklanmıştır. Bu olayın en önemli özelliğinden biri de, karşılık ile koşullu borç arasındaki farkı ortaya çıkarmaktadır.

2.8. KOŞULLU VARLIKLAR

Koşullu varlıklar TMS-37 32.paragrafına göre, “*genellikle, ekonomik yararların işletmeye girişi olasılığını doğuran, planlanmamış veya diğer beklenmeyen olaylardan oluşur*”. İşletmenin kontrolü dışında oluşan ilerde gelir sağlayabilecek varlıklardır.

Beklenmedik, aniden oluşan bu varlıklar muhasebeleştirilmez, dolayısıyla mali tablolarda gösterilmez. Fakat bu mali tablolara ilişkin dipnotlarda açıklanır. Koşullu varlığın işletmeye kaynak girişine sebep olması kesin ise, artık koşullu varlık olmaktan çıkar ve muhasebeleştirilerek mali tablolara aktarılır. İşletmenin lehte

açtığı davalar, vergi iadelerine ilişkin açıklamalar koşullu varlıklara örnek olarak gösterilebilir(Yükçü ve Yaşar, 2013:5).

Koşullu varlıklar, ilgili gelişmelerin finansal tablolarda doğru olarak yansıtılmalarını teminen sürekli olarak değerlendirmeye tabi tutulur. Ekonomik faydanın işletmeye girmesinin neredeyse kesin hale gelmesi durumunda ilgili varlık ve buna ilişkin gelir, değişikliğin olduğu dönemin finansal tablolarına yansıtılır. Ekonomik fayda girişinin muhtemel hale gelmesi durumunda, işletme söz konusu koşullu varlığı finansal tablo dipnotlarında gösterir(TMS 37 Mad. 35).

2.9. KARŞILIKLAR, KOŞULLU BORÇLAR VE KOŞULLU VARLIKLARIN FİNANSAL TABLO DİPNOTLARINDA AÇIKLANMASI

Şartlı yükümlülükler ve varlıklar ile ayrılan karşılıklar kurallı bir şekilde mali tablolar dipnotlarında açıklanır. Finansal tablo kullanıcılarının daha şeffaf ve doğru bilgiyi elde edebilmesi için standart bazı kurallar getirmiştir.

2.9.1. Karşılıkların Dipnotlarda Açıklanması

Karşılıkların finansal durum tablosu ile diğer mali tablolara aktarılmasını işledik. Şimdi ise bu kalemin dipnotlarda nasıl açıklanması gerektiğine değinilecek. Karşılıklar ayrı ayrı olarak dipnotlarda açıklanır. Bu açıklanmada aşağıdaki durumlar belirtilmesi gerekir:

- Dönem başı ve dönem sonu finansal durum tablosundaki defter değeri,
- Hesap dönemi içerisinde ayrılan karşılıklar ile kayıtlı olan karşılıklara yapılan ek karşılıklar,
- Mevcut karşılıklara yapılan ekleri içermek üzere, dönem içerisinde ayrılan karşılıklar,
- Hesap dönemi boyunca kullanılan karşılıklar,
- Hesap yılı içerisinde kapanan karşılıklar ile artık kullanılmayan karşılıklar,
- Zamanın geçmesinden ve iskonto oranında oluşan herhangi bir değişikliğin etkisinden kaynaklanan, iskonto edilen tutarda dönem boyunca oluşan artışlar (TMS-37, paragraf 84).

Karşılıkların önceki dönem ile karşılaştırılmalı şekilde açıklanması zorunlu değildir. Ayrıca kapsamlı gelir tablosundan yazılan parasal değerlerin kullanıldığı hesaplar belirtilmelidir(Örten ve diğerleri, 2015: 544).

2.9.2. Koşullu Varlıklar ve Borçların Dipnotlarda Açıklaması

Koşullu borçlar ayrı ayrı olmak üzere dipnotlarda yapılan açıklamalarda tanımlanırlar. Bu yükümlülüklerin işletmeden ekonomik değer çıkış ihtimalinin oldukça düşük olduğu ve bu değer tutarı ve zamanıyla alakalı belirsizlikler açıklanır. Ayrıca ödenecek bir tazminat var ise, onunla ilgili olasılıklar da açıklanır (TMS-37, paragraf 86).

Koşullu varlıkların dipnotlardaki açıklamalarında ise, finansal tablo kullanıcılarının yanıltılmasına yönelik hareketlerden kaçınılması gerekmektedir. Koşullu varlığa ilişkin gelirin var olmasından ve ortaya çıkmasından yönelik yapılan açıklamalar özen gösterilmelidir(TMS-37, paragraf 90).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI-38 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR

Bu bölümde Türkiye Muhasebe Standartları 38'nolu maddi olmayan duran varlıklar standardı işlenecek, şirketlerin karşılaştıkları durumları anlatılacak ve özellikle spor kulüplerine yönelik ele alınacaktır.

Teknolojinin gelişmesi ile birlikte, firmaların da bilançolarında ki maddi olmayan duran varlıklar kalemi gün geçtikçe daha çok önem kazanmaktadır. Bilişim dünyasının firmaların olmazsa olmazı olduğu bu dönemde, büyük firmaların bilgi sermayesi edinilmesi kaçınılmazdır. Firmalar da maddi olmayan duran varlıklar(MODV) kalemini daha verimli ve dikkatli düzenlemesi gerekmektedir.

Çalışmayı ilgilendiren spor kulüplerinde de maddi olmayan duran varlıklar kalemi, spor endüstrisinin gelişmesi ve sermaye aktarımının hızla artması ile birlikte, spor kulüplerinin finansal tablolarında en önemli kalemlerden biri haline gelmiştir.

3.1. TMS-38 STANDARDIN AMAÇ VE KAPSAMI

TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar” Standardı 31.12.2005 tarihinden sonra başlayan hesap dönemleri için uygulanmak üzere ilk olarak 17.03.2006 tarih ve 26111 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Milletlerarası finansal raporlamada bir standart sağlamak amacıyla düzenlenmiştir.

3.1.1. TMS-38 Standardın Amacı

Bu Standardın amacı başka bir Standartta özel hüküm bulunmayan maddi olmayan duran varlıklarla ilgili muhasebeleştirme yöntemlerini belirlemektir. Standart, işletmenin, bir maddi olmayan duran varlığı sadece ve sadece belirlenmiş kriterlerin sağlanmış olması durumunda muhasebeleştirmesini zorunlu kılar. Bu standart ayrıca, maddi olmayan duran varlıkların defter değerinin nasıl ölçüleceğini belirleyip, maddi olmayan duran varlıklarla ilgili bazı özel açıklamalar yapılmasını gerektirir(TMS- 38 Mad 1).

3.1.2. TMS-38 Standardın Kapsamı

TMS-38 standardında MODV'ler ile ilgili açıklık getirmektedir. Standartta;

- MODV'ler kapsamında neler içereceği ve nelerin girmeyeceği,
- MODV'lerin nasıl ve ne şekilde varlıklara alınacağı,
- Varlıklara alındıktan sonra değerlemelerinin nasıl olacağı,
- Dipnotlarda hangi unsurların açıklanacağı belirtilmiştir(Örten ve diğerleri, 2015: 551).

Bazı maddi olmayan duran varlıklar; kompakt disk (bilgisayar yazılımı olması durumunda), yasal belge (lisans ya da patent durumunda) ya da film gibi fiziksel cisimlerin içinde ya da üzerinde yer alabilir. İşletme, maddi olan ve olmayan unsurlar içeren bir varlığın, "TMS 16 Maddi Duran Varlıklar" Standardına göre mi, yoksa maddi olmayan duran varlık olarak bu Standarda göre mi ele alınması gerektiğine karar verirken, hangi unsurun daha önemli olduğuna ilişkin olarak muhakemede bulunur. Örneğin, özel bir bilgisayar yazılımı olmadan çalışmayan bilgisayar kontrollü bir makine için, ilgili yazılım, söz konusu donanımın önemli bir parçasıdır ve maddi duran varlık olarak değerlendirilir. Bilgisayarın çalışma sistemi için de aynı geçerlidir. Yazılımın, ilgili donanımın ayrılmaz bir parçası olmaması durumunda, bilgisayar yazılımı maddi olmayan duran varlık olarak değerlendirilir (TMS -38 Mad. 4).

Leasing, forfaiting gibi finansal kiralama işlemlerinin konusu maddi olmayan duran varlık olabilir. İşletmeler ilk muhasebeleştirme sonrası, finansal kiralamalara konusu MODV'leri "TMS-17 Kiralama İşlemleri Standardı" kapsamına göre değil, TMS-38'e göre muhasebeleştirir. (TMS 38 mad. 6).

3.2. TMS-38 STANDARDI İLE İLGİLİ TANIMLAR

Aktif piyasa: "Aşağıdaki tüm koşulların mevcut olduğu piyasadır:

- Piyasada ticareti yapılan kalemler homojendir;
- Normal koşullar altında her zaman için istekli alıcı ve satıcılar bulunur ve
- Fiyatlar kamuoyuna açıktır."

İtfa: "Maddi olmayan duran varlığın amortismanına tabi tutarının, yararlı ömrü boyunca sistematik olarak dağıtılmasını ifade eder."(TMS 38)

Defter değeri: "Bir varlığın birikmiş amortisman ve birikmiş değer düşüklüğü zararları indirildikten sonra finansal durum tablosunda (bilançoda) muhasebeleştirilen tutarıdır."

Maliyet: "Bir varlığın elde edilmesinde veya inşasında ödenen nakit veya nakit benzerlerini veya verilen diğer bedellerin gerçeğe uygun değerini veya belli durumlarda, ilk muhasebeleştirme sırasında ilgili varlığa atfedilen bedeli ifade eder."

Amortisman tabi tutar: "Bir varlığın maliyetinden veya maliyet yerine geçen diğer tutarlardan kalıntı değerini düşülmesiyle bulunan tutarı ifade eder."

Geliştirme: "Ticari üretim ya da kullanıma başlamadan önce, yeni veya önemli ölçüde geliştirilmiş malzeme, aygıt, ürün, süreç, sistem ya da hizmetlerin üretim planı veya tasarımında araştırma sonuçları ya da diğer bilgilerin uygulanmasıdır."

İşletmeye özgü değer: "İşletmenin varlığın devamlı kullanımı ve yararlı ömrünün sonunda elden çıkarılması veya bir yükümlülüğün ödenmesi sırasında oluşması beklenen nakit akışlarının bugünkü değerini ifade eder."

Varlığın gerçeğe uygun değeri: "Karşılıklı pazarlık ortamında, bilgili ve istekli gruplar arasında bir varlığın el değiştirmesi ya da bir borcun ödenmesi durumunda ortaya çıkması gereken tutardır."

Maddi olmayan duran varlık: "Fiziksel niteliği olmayan tanımlanabilir parasal olmayan varlıktır."

Yararlı ömür: "Bir varlığın işletme tarafından kullanılabilmesi beklenen süreyi veya işletme tarafından ilgili varlıktan elde edilmesi beklenen üretim sayısı veya benzeri üretim birimini ifade eder."

3.3. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR(MODV)

TMS-38'e göre maddi olmayan duran varlıklar, "Fiziksel niteliği olmayan tanımlanabilir parasal olmayan varlıktır." şeklinde tanımlanmıştır.

Maddi olmayan duran varlıklar, örneğin yeni keşiflerle ortaya çıkmış marka veya organizasyon şekli gibi elle tutulamayan ve gelecekte yarar getirmesi beklenen varlıklardır(Schiuma, 2011: 111).

İşletmeler sıklıkla kaynak tüketir veya bilimsel ya da teknik bilgi, yeni süreç veya sistemlerin tasarım ve uygulanması, lisans, fikri mülkiyet hakları, piyasa bilgisi ve markalar (marka isimleri ve yayın hakları dahil) gibi maddi olmayan kaynakların elde etme, geliştirme, bakım veya iyileştirilmesi sırasında çeşitli borçlar yüklenirler. Bu geniş kapsamlı başlıklar altındaki kalemlerin yaygın örnekleri; bilgisayar yazılımları, patentler, telif hakları, sinema filmleri, müşteri listeleri, ipotek hizmeti sunma hakları, balıkçılık lisansları, ithalat kotaları, isim hakları, müşteri ve tedarikçi ilişkileri, müşteri sadakati, pazar payı ve pazarlama haklarıdır(TMS-38 Mad 9).

Tablo 12: Maddi Olmayan Duran Varlıkların(MODV) Sınıflandırılması

Pazarlama ile ilgili MODV	Marka, ticaret unvanı, logolar
Teknolojik MODV	İşletme patentleri, laboratuvar defterleri, teknik belgeler
Eser ile ilgili MODV	Fikir-telif hakları, müzik besteleri, haritalar
Bilgi birikimi ile ilgili MODV	Bilgisayar yazılımları, yazılım hakları, otomasyon veri tabanları
Teknik MODV	Müşteri listeleri, müşteri sözleşmeleri, müşteri ilişkileri
Hukuksal MODV	Lisans sözleşmeleri, Franchise anlaşmaları
Beşeri Sermaye ile ilgili MODV	Eğitilmiş, tecrübeli ve yenilikçi iş gücü, iş sözleşmeleri, Sporcu(futbolcu) sözleşmeleri
Yer(mekan) ile ilgili MODV	Kira hakları, maden işletme hakları, hava üssü hakları, su kullanma hakları

Kaynak: REILLY, Robert F. and Ashley L.,REILLY, “The identification and valuation of commercial intangible assets in family law cases”, American Journal of Family Law, Year:2009 Vol 23,150-166

Tablo 12’de görüldüğü gibi şirketlerin ne tür MODV elde edebileceği sınıflandırılmıştır. Peki, MODV hangi şartlar altında kabul edilmektedir. TMS 38’e göre bir varlığın maddi olmayan duran varlık olarak kabul edilebilmesi için aşağıdaki şartları sağlaması gerekmektedir.

- Varlık belirlenebilir olmalı,
- İşletme tarafından varlık üzerinde kontrol sağlanabilmeli,
- Varlık gelecekte işletmeye fayda sağlayabilmelidir.

3.3.1. Sporcu Lisanları ve Bonservis

Bonservis ücretleri bir sporcunun lisansını satın almak için yapılır ve bireyi profesyonel spor aktivitelerinde kullanma hakkı sağlar (Rowbottom, 2002: 340).

Spor kulüplerinin bünyesinde bulunduğu sporcuların sözleşmeyle bağlı oldukları kulüplerin (şirketlerin) beşeri sermaye (insan kaynağı) unsurlarından biri olduğu düşünülmektedir. Bu düşünce futbolcularla ilgili tüm mali nitelikli işlemlerin insan kaynakları muhasebesinin fonksiyonlarına göre kaydedilmesi gerektiği sonucunu doğurmaktadır. Tablo 12’de belirtildiği gibi sporcu sözleşmeleri de işletmelerin bir beşeri sermayesi olduğundan, maddi olmayan duran varlıklar kaleminde gösterilir (Yazarkan, 2016: 97).

3.3.2. Belirlenebilir Olma

Maddi olmayan duran varlıklar şerefiyeden farklı bir şekilde, belirlenebilir olması mutlaklıdır. Standarda göre şerefiye, işletme birleşmelerinden ortaya çıkan, tek başına tespit edilemeyen ve ayrı kayıt altına alınmayan varlıktır(TMS -38, paragraf 11).

Varlıkların ise belirlenebilirlik şartları şöyledir:

1. *“Ayrılabilir olması, diğer bir deyişle işletmeden ayrılabilme ya da bölünebilme özelliğine sahip ve bireysel olarak ya da işletmenin bu yönde bir niyetinin olup olmadığına bakılmaksızın ilgili sözleşme, tanımlanabilir varlık veya borç ile beraber satılabilir, devredilebilir, lisans altına alınabilir, kiralanabilir ya da takas edilebilir olması veya*

2. *İlgili hakların işletmeden ya da diğer haklar ve yükümlülüklerden ayrılabilmesi veya devredilebilmesine bakılmaksızın, sözleşmede yer alan haklardan ya da diğer yasal haklardan kaynaklanması”* şeklinde belirtilmiştir(TMS-38, paragraf 12).

Eğer bu MODV, diğer bir maddi duran varlık ile kullanılıyor ve ondan hiçbir şekilde ayrıştırılamıyorsa, maddi olmayan duran varlık sayılmaz(Örten ve diğerleri, 2015:553).

3.3.3. Kontrol Edilme

Eğer bir maddi olmayan duran varlığın sahibi, başkalarının varlık üzerindeki gelecekte ekonomik fayda sağlamayı buna erişmesini engelleyebiliyorsa, varlık üzerinde kontrol sağlamış olur. Aynı zamanda varlık üzerinde denetimin uygulanması sağlanmışsa, hukuki şartların varlığı gerekli kılınmamaktadır(Mirza ve Holt, 2011:394).

3.3.4. Gelecekte Ekonomik Fayda Sağlama

Gelecek Ekonomik fayda, ürünlerin, hizmetlerin veya süreçlerin satışından elde edilen geliri de içerebilir veya aynı zamanda maliyet tasarruflarını ve varlığın kullanımına ilişkin her hangi diğer faydaları da içerir(Mirza ve Holt, 2011:395).

3.4. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLARIN AKTİFLEŞTİRİLMESİ

MODV, aşağıdaki koşulları sağladığı durumlarda muhasebeleştirilir.

1. *“Varlıkla ilişkilendirilen beklenen gelecekteki ekonomik yararların işletme için gerçekleşmesinin muhtemel olması ve*
2. *Varlığın maliyetinin güvenilir bir şekilde ölçülebilmesi durumunda”* muhasebeleştirilir(TMS-38, paragraf 21).

*“Bir maddi olmayan duran varlık ilk muhasebeleştirilmesi sırasında maliyet bedeliyle ölçülür”*²⁴. Bir işletme, beklenen gelecekteki ekonomik yararların gerçekleşme olasılığını; ilgili varlığın yararlı ömrü boyunca mevcut olacak ekonomik koşullarla ilgili yönetimin en iyi tahminini yansıtan makul ve desteklenebilir varsayımları kullanmak suretiyle değerlendirir.

3.4.1. Sporcu Ücretlerinin Aktifleştirilmesi

Daha önceleri sporculara için ödenen bonservis bedelleri gider olarak kaydedilirken, yirminci yüzyılın sonlarına doğru Amerika’da aktifleştirmeye

başlanmıştır. Bu fikir Amerika'dan diğer ülkelere yayılmış ve kabul görmüştür(Pavlovic ve diğerleri, 2014: 17).

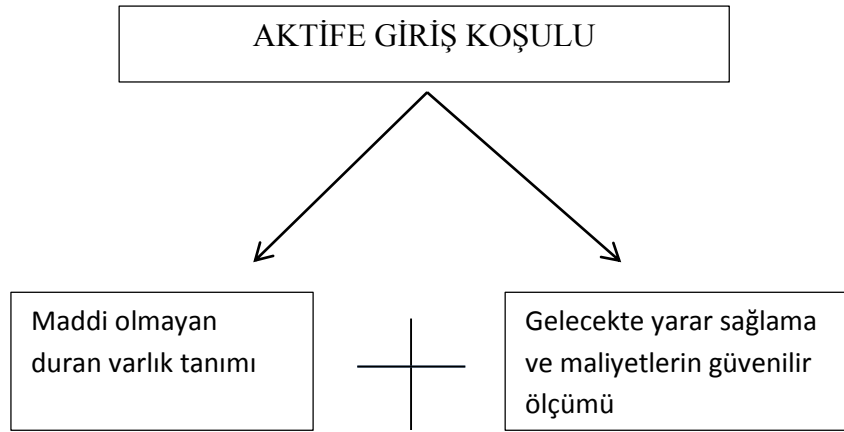
Genellikle kulüpler bir futbolcu ile yeniden sözleşme yapmayı planlamıyorlarsa o futbolcuyu sözleşmesi bitmeden önce satmak isterler. Bu sebeple transfer ücretlerinin aktifleştirilmesi yaklaşımı daha doğru bir muhasebe politikası olarak düşünülmektedir(Yazarkan, 2016: 99).

Transfer ücreti her sporcunun kulüple imzaladığı sözleşmesinin süresi içerisinde tahmini bir kalıntı değeri ile itfa edilir(Rowbottom, 2002: 41).

Örnek: “Denizlispor Sportif A.Ş” futbolcu Yusuf Galip’in lisansını 2.000.000 TL bedel ile transfer etmiştir. Ödemenin yarısı çek yarısı da bankadan ödenmiştir(Kızıl ve diğerleri, 2013: 195).

.....07/08/2017.....		
26X FUTBOLCU LİSANSLARI	2.000.000	
103 VERİLEN ÇEKLER		1.000.000
102 BANKALAR		1.000.000
.....		

Şekil 4: Maddi Olmayan Duran Varlıkların Aktifleştirilmesi

Kaynak: Özerhan ve Yanık, 2015: 288

Yukarıdaki Şekil 4’te gösterildiği gibi MODV, belirli şartları sağladığımda aktifleştirilir. Şimdi bu MODV nasıl elde edilip muhasebeleştirildiğine bakalım.

3.4.2. İşletme Dışından Elde Edilen Maddi Olmayan Duran Varlıkların Aktifleştirilmesi

TMS-38 standardında maddi olmayan duran varlıkların işletme dışından elde edilme şekilleri şu şekilde sıralanmıştır:

1. İşletme dışından ayrı olarak elde edilmesi,
2. İşletme birleşmelerinden ortaya çıkan MODV,
3. Devlet teşviki ile elde etme
4. Varlıkların takas yoluyla elde edilmesi

3.4.2.1. Ayrı Olarak Elde Edilmesi

Finansal nitelikteki bir varlığın, MODV olarak aktife alınabilmesi için, bu varlığın yukarıda anlatıldığı şekilde MODV tanımına uyması ve aktifleştirme şartlarını sağması gerekmektedir(Sipahi; 2009: 179).

Maddi olmayan duran varlık ayrı bir şekilde elde edilip aktifleştirilmek istendiğinde, maliyeti güvenilir şekilde ölçülüp muhasebeleştirilmesi gerekir. Bu durum, maliyetinin finansal nitelikteki kaynaklarla karşılandığında mümkündür. (Gökçen ve diğerleri, 2011: 487).

Bu elde etme maliyeti şu şekilde oluşur:

- a. İskontolar ve satış indirimleri düşüldükten sonra, ithalat vergileriyle birlikte iade olmayacak biçimde satışa ilişkin vergileri de kapsayan satın alma fiyatını,
- b. Varlığın kullanıma hazır duruma ulaştırılmasıyla alakalı tüm harcamaları içermektedir. Söz konusu durumda, çalışır hale geldikten sonra ortaya çıkan maliyetler MODV defter değerine eklenmez, gider olarak muhasebeleştirilir.

Ayrıca bir maddi olmayan duran varlığın alımına ilişkin vade farkı olması durumunda, bu vade farkı aktifleştirilmez. Vade farkının MODV maliyetinden ayrıştırılması gerekmektedir(Ateş, 2016:929).

Örnek: “Anadolu Efes Basketbol A.Ş.” 01.01.2017 tarihinde 100.000 TL bedel ile basketbolcuyu transfer etmiştir. Söz konusu transfer için 2 yıl vadeli

anlaşılması ve iki eşit taksitle eserin bedeli ödenecektir. Piyasada cari borçlanma oranı %5'dir.(Ateş, 2016:929-931).

YIL	TAKSİTLER	İSKONTO	BUGÜNKÜ DEĞER	FARK
1.YIL	50.000	1/1,05	47.615	2535
2.YIL	50.000	1/1,10	45.450	4550
	100.000		93.065	7085

Burada 7085 TL'yi maliyete eklemek yerine, sonraki yılların gideri olarak kaydedilir.

.....01/01/2017.....		
26X BASKETBOLCU LİSANSLARI	93.065	
3XX ERTELENMİŞ GİDERLER	2535	
4XX ERTELENMİŞ GİDERLER	4550	
320 SATICILAR		100.000
.....		

Ertelenmiş giderler, yıl sonlarında finansman gideri olarak kaydedilir. Birinci yıl sonunda yapılması gereken kayıtlar aşağıdaki gibidir.

.....31/12/2017.....		
780 FİNANSMAN GİDERİ	2535	
3XX ERTELEMİŞ GİDERLER	4550	
3XX ERTELEMİŞ GİDERLER		2535
4XX ERTELEMİŞ GİDERLER		4550
.....		

.....31/12/2017.....

320 SATICILAR

50.000

102 BANKALAR

50.000

3.4.2.2. İşletme Birleşmelerinden Elde Etme

MODV'lerin işletme birleşmelerinden ortaya çıkması durumunda "TFRS 3 İşletme Birleşmeleri" standardı, bu varlığın maliyet değerini gerçeğe uygun değer olarak belirlemiştir. Ayrıca, işletme birleşmelerinde ortaya çıkan maddi olmayan duran varlıklar için, aktifleştirme kriterleri sağlamış kabul edilir(TMS-38, paragraf 33).

Burada negatif veya pozitif şerefiye söz konusu olabilmektedir. Elde edinilen işletmenin alış fiyatının, söz konusu işletmenin net varlıklarının gerçeğe uygun değerinden fazla olması durumu pozitif şerefiyeyi, satın alınan işletmenin alış fiyatının söz konusu işletmenin net varlıklarının gerçeğe uygun değerinden az olması durumu ise negatif şerefiyeyi ortaya çıkarmaktadır(Göğüş ve Yolsal, 2006: 37).

İşletme birleşmesinde elde edilen maddi olmayan duran varlığın gerçeğe uygun değerinin ölçümü, bir işletme birleşmesinde elde edilen bir varlık ayrılabilirse veya sözleşmeden ya da diğer yasal haklardan kaynaklanıyorsa, söz konusu varlığın gerçeğe uygun değerini güvenilir bir şekilde ölçmek için yeterli bilgi mevcuttur. Bir maddi olmayan duran varlığın gerçeğe uygun değerini ölçmek için kullanılan tahminler söz konusu olduğunda, farklı olasılığa sahip bir dizi muhtemel sonuç bulunur; bu belirsizlik, varlığın gerçeğe uygun değerinin ölçülmesinde dikkate alınır(TMS-38 paragraf-35).

3.4.2.3. Devlet Teşviki ile Elde Etme

Devlet herhangi bir şirkete havalimanı kullanım hakkı, radyo ve televizyon kullanma hakkı, ticaret ile ilgili lisanslar veya kotalar gibi maddi olmayan duran varlıkları çok az bir ücret karşılığı veya bedava verebilir. Bu tür sübvansiyonlarla elde edilen MODV’lerde, “TMS-20 Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklanması” standardı hükümleri uygulanır. İşletme söz konusu varlığın amaçlanan kullanımına hazır hale getirilmesiyle doğrudan ilişkili giderleri, varlığın kayıtlı tutarına ilave ederek muhasebeleştirmeyi seçebilir. Diğer bir muhasebeleştirmede ise, işletme ilgili aktifin kullanıma hazır hale gelene kadar olan maliyetleri, aktifin kayıtlı değerinin üzerine ilave ederek aktifleştirmeyi seçebilir. Standart işletmelere böylece iki şekilde alternatif sunmuş olmaktadır. Böylece işletmeler, devlet yardımı ile elde ettiği MODV TMS-20 standardında hükümler çerçevesinde muhasebeleştirebilirler (Özerhan ve Yanık, 2015: 293).

3.4.2.4. Takas Yolu ile Elde Etme

İnsanların günlük hayatında takas(trampa) alış-verişinin nerdeyse olmadığı bu dönemde, ticari şirketler tarafından az da olsa hala kullanılmaktadır. Trampanın en basit açıklaması, bir mal alışına karşılık farklı bir mal verişidir. Takas-trampa ile değiştirilen MODV, standarda göre gerçeğe uygun değerleri ile maliyetleri kayıt edilir. Bu durumun net şekilde hesaplanmadığı vakitlerde ise, şirketin trampa karşılığı verdiği varlığın(ekonomik değer) defter değeri dikkate alınır(Ateş, 2016: 931).

Örnek: “Dokuz Eylül Üniversitesi Voleybol Kulübü A.Ş. ” lisans hakkına sahip olduğu voleybolcuyu, kayıtlı bulunan taşıt karşılığında satın almıştır. Varlığın değeri tam olarak tespit edilmemiş, demirbaşın kayıtlı değeri ise 250.000 TL’dir ve birikmiş amortismanı 50.000 TL’dir(Özerhan ve Yanık: 2015, 294-295).

.....19/05/2017.....		
26X VOLEYBOLCU LİSANSLARI	200.000	
257 BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR	50.000	
254 TAŞITLAR		200.000
.....		

Örnekte de görüldüğü gibi, takas ile elde edilen MODV'nin gerçeğe uygun değeri ölçülemediği durumlarda, verilen değer defter değeri üzerinden varsa amortismanı(itfa payı) düşüldükten sonra hesaplamaktadır.

3.4.3. İşletme İçinden Elde Edilen Maddi Olmayan Duran Varlıkların Muhasebeleştirilmesi

İşletme içinden ortaya çıkarılan MODV'lerin, aktifleştirilmesi problemlidir. Bunun nedenleri ise, işletme tarafından belirlenebilmesinin zor, gelecekte sağlayacağı ekonomik yararın ortaya çıkacağı tarih belli değil ve de maliyetinin ölçülmesi sıkıntılıdır(Mirza ve Holt, 2011: 396). Bu konu araştırma ve geliştirme evresi diye farklı başlık altında değerlendirilecektir.

3.4.3.1. İşletme İçi Ortaya Çıkan Şerefiye

İşletme içinde yapılan harcamaların bazıları gelecekte ekonomik fayda sağlama amacıyla yapılmasına rağmen harcama yapıldığı anda bir maddi olmayan duran varlığın ortaya çıkmasını da hemen sağlayamaz. Bu tür harcamalar “işletme içi yaratılan şerefiye” olarak tanımlanmaktadır. Bu tür harcamalar varlık olarak kaydedilmeyecektir(Özerhan ve Yanık, 2015: 297).

Standartta bu konuyla ilgili net olarak, “*İşletme içi yaratılan şerefiye, varlık olarak muhasebeleştirilmez*”, şeklinde açıklanmıştır. Gelecekteki ekonomik olarak gelir sağlayacağı beklense de, maliyeti net şekilde ölçülemediği ve işletme tarafından belirlenebilir olmadığı, kontrol edilemediği için muhasebeleştirilmemektedir (TMS-38 paragraf 48-49).

3.4.3.2. Araştırma Evresi

TMS-38 standardının 54.paragrafında “*Araştırmadan (veya işletme içi bir projenin araştırma safhasından) kaynaklanan herhangi bir maddi olmayan duran varlık muhasebeleştirilmez. Araştırma (veya işletme içi bir projenin araştırma safhası harcamaları gerçekleştiğinde gider olarak muhasebeleştirilir*” şeklinde bir ibare bulunmaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere araştırma giderlerinin aktifleştirilmesini standart mümkün kılmamaktadır.

Araştırma harcamaları, gelecekteki ekonomik fayda sağlayacak varlığın var olduğunu göstermek mümkün olmadığından, ortaya çıktıkça gider olarak muhasebeleştirilir. Örnekler arasında,

- Yeni bilgi edinmeye yönelik faaliyetler,
- Araştırma bulgularının veya işlemlerinin değerlendirilmesi ve seçimi,
- Materyaller, cihazlar, ürünler ve sistemler için alternatif arayışı,
- Yeni veya geliştirilmiş bulgular için formül, tasarım, değerlendirme veya seçim şeklindedir(Mirza ve Holt, 2011: 397).

Ayrıca TMS-38 standardının 71.paragrafına göre, gider olarak kayıt edilen harcamalara daha sonra varlığın maliyet bedeli olarak aktifleştirilemeyeceğini açıklamıştır.

3.4.3.3. Geliştirme Evresi

Standartta geliştirme evresi üzerinde katı kurallar konulmuştur. Yalnızca, aşağıdaki şartların hepsi birden var olduğu durumlarda, geliştirme evresinde olan bir maddi olmayan duran varlıktan kaynaklanan harcamalar muhasebeleştirilir:

- a) Maddi olmayan duran varlığın kullanıma veya satışa hazır hale gelebilmesi için tamamlanmasının teknik olarak mümkün olması.
- b) İşletmenin maddi olmayan duran varlığı tamamlama ve bu varlığı kullanma veya satma niyetinin bulunması.
- c) Maddi olmayan duran varlığı kullanma veya satma imkanının bulunması.
- d) Maddi olmayan duran varlığın muhtemel gelecek ekonomik faydayı nasıl sağlayacağını belirli olması. Ayrıca, maddi olmayan duran varlığın

ürününün veya kendisinin bir piyasasının olması ya da işletme bünyesinde kullanılacak olması durumunda buna elverişli olması.

e) Geliştirme safhasını tamamlamak ve maddi olmayan duran varlığı kullanmak veya satmak için yeterli teknik, mali ve diğer kaynakların mevcut olması.

f) Geliştirme sürecinde maddi olmayan duran varlıkla ilgili yapılan harcamaların güvenilir bir biçimde ölçülebilir olması(TMS-38, paragraf:57).

Örnek: “Galip Spor Kulübü” 01.05.2016 tarihi itibariyle taraftarlar için bir mobil yazılım programı için çalışmalara başlamıştır. Yazılım tasarımı için 77.000 TL harcanmıştır. Ayrıca 2017 yılında çalışmayı yürüten çalışanların ücreti 45.000 TL ve patentin alınabilmesi için harcanan giderler de 23.000 TL’dir. Ürünün patenti 07.08.2017 yılında alınmıştır. (Yardımcıoğlu ve diğerleri, 2008: 49-50).

2016 yılı muhasebe kaydı;

.....-/2016.....		
750 ARAŞTIRMA-GELİŞTİRME GİDERLERİ	77.000	
100 KASA		77.000
.....		

2016 yılında yapılan harcamalar, ürün halen daha tasarım aşamasında olduğunda TMS-38’e göre aktifleştirilmez ve gider olarak yazılır.

2017 yılında muhasebe kayıtları;

.....-/2017.....		
750 ARAŞTIRMA-GELİŞTİRME GİDERLERİ	68.000	
100 KASA		68.000
.....		

Ürünün artık geliştirme evresinde olduğu, gelecekte ekonomik yarar sağlayacağı gözlemlenmektedir. Bu harcamalar, ürün oluşumunu tamamladıktan sonra TMS-38’e göre aktifleştirilebilir. Ancak, 2016 yılında yapılan harcamalar araştırma evresinde olduğundan aktifleştirilmez.

.....07/08/2017.....		
260 HAKLAR	68.000	
750 ARAŞTIRMA GELİŞTİRME GİD.		68.000
.....		

3.4.3.4. İşletme İçi Elde Edilen Maddi Olmayan Duran Varlığın Maliyeti

İşletme içi yaratılan maddi olmayan duran varlığın maliyeti, yönetim tarafından amaçlanan şekilde çalışabilmesi için ilgili varlığın yaratılması, üretilmesi ve hazırlanmasında gerekli olan ve varlıkla doğrudan ilişkilendirilebilen maliyetlerin tümünü içerir. Varlıkla doğrudan ilişkilendirilebilen maliyetlere ilişkin örnekler aşağıdaki gibidir:

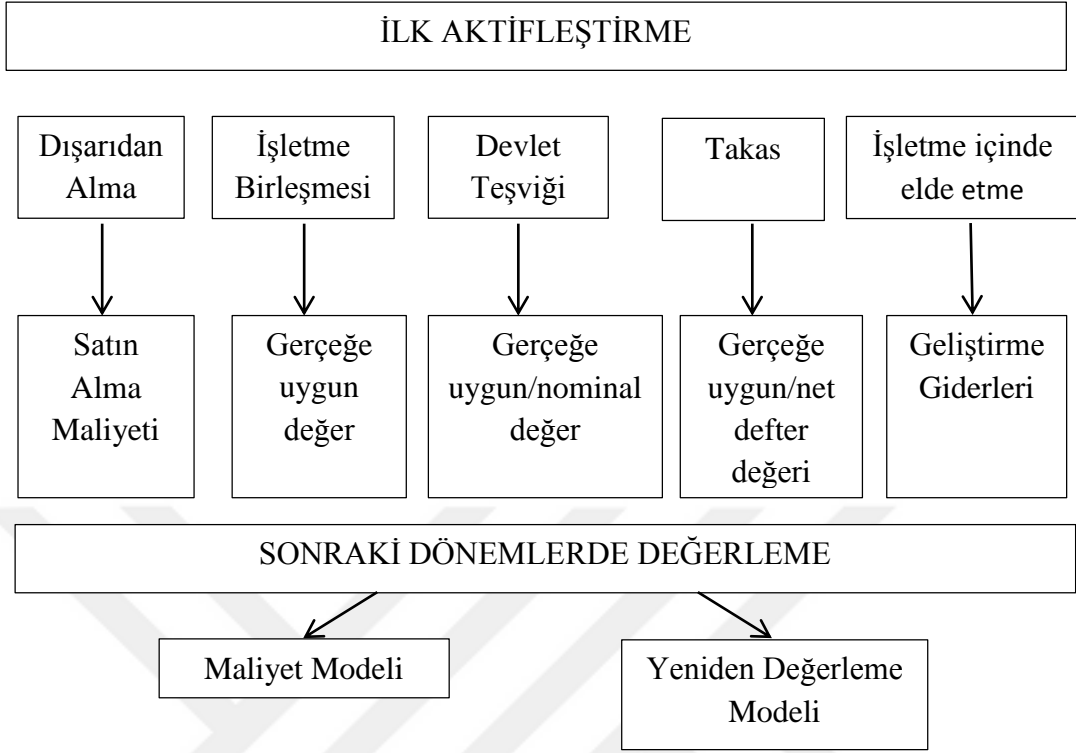
- (a) Maddi olmayan duran varlığın oluşturulmasında kullanılan veya tüketilen malzeme ve hizmet maliyetleri;
- (b) Maddi olmayan duran varlığın oluşturulmasından kaynaklanan çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin maliyetler (TMS 19 Standardında belirtildiği biçimde);
- (c) Yasal hakkın tesciline yönelik ödemeler ve
- (d) Maddi olmayan duran varlığın oluşturulmasında kullanılan patent ve lisansların itfa payları.

TMS 23 Standardı, faizin, işletme içi yaratılan bir maddi olmayan duran varlığın maliyetinin bir unsuru olarak muhasebeleştirilmesine ilişkin ölçütleri belirlemiştir(TMS-38, paragraf 66).

Aşağıda belirtilenler işletme içi yaratılan maddi olmayan duran varlık maliyetinin bir parçası değildir:

1. MODV'yi kullanıma hazır duruma getirmekle ilgili giderler;
2. Hedeflenen MODV performansına erişmesinden evvel ortaya çıkan ilk zararlar ve verimsizlikler
3. MODV'yi kullanabilmesi için eğitilen personellerin eğitim harcamalarıdır (TMS-38, paragraf 67).

Şekil 5: Maddi Olmayan Duran Varlıkların Değerlemesi

Kaynak: Özerhan ve Yanık, 2015: 318.

3.5. AKTİFLEŞTİRME SONRASI ÖLÇME

Standarda göre MODV'ler kayıt altına alındıktan sonra, değerlendirme yapmak istendiğinde iki model söz konusudur. Bunlardan birincisi maliyet yöntemi, ikincisi ise yeniden değerlendirme yöntemidir. Maddi olmayan duran varlıklar grubu benzer nitelikteki varlıkların oluşturduğu bir hesap grubudur. O yüzden, maliyet ve değerlerinin karışmaması için her bir varlığa benzer şekilde muamele edilmelidir(Mirza ve Holt, 2011: 400).

TMS 36'ya göre; bir maddi olmayan duran varlığın yararlı ömrünün sınırsız değil sınırlı olarak tekrar değerlendirilmesi, ilgili varlığın değer düşüklüğüne uğramış olabileceğinin bir göstergesidir. Sonuç olarak, işletme, söz konusu varlığı, TMS 36'ya göre belirlenen geri kazanılabilir tutarını defter değeri ile karşılaştırmak suretiyle değer düşüklüğü açısından test eder ve ilgili varlığın defter değerinin geri kazanılabilir tutarını aşan kısmı için değer düşüklüğü zararı muhasebeleştirir.

3.5.1. Maliyet Yöntemi

Maliyet yöntemi oldukça basit ve nettir. Bir maddi olmayan duran varlık aktifleştirildikten sonra, mali tablolarda birikmiş itfa payları ve birikmiş değer düşüklüğü zararı düşülmesiyle safi şekilde gösterilir(TMS-38, paragraf 74).

Maliyet Bedeli	XX
Birikmiş İtfa Payı	(XX)
Birikmiş Değer Düşüklüğü zararı	(XX)
MODV Net Defter Değeri	XX

Değer düşüklüğü zararı ise bir varlık kaleminin kayıtlı değerinin geri kazanabilir bedeli geçen kısmına denir. Eğer ilgili MODV'nin net defter değeri, geri kazanabilir değerinden büyük ise değer düşüklüğü karşılığı kaydedilir(Ateş, 2016: 932-933).

Şekil 6: Maddi Olmayan Duran Varlıklarda Değer Düşüklüğü

Kaynak: Özerhan ve Yanık, 2015: 304

Örnek: 2014 yılı sonu itibariyle firmanın elinde net defter değeri 500.000 TL olan(maliyet bedeli: 700.000 ve birikmiş itfa payı: 200.000), sporcu lisansı vardır. Bu lisansın kalan kullanım hakkı 10 yıldır. 2014 yılı sonu itibariyle, firmanın beklentisi ileri de beklenen nakit akışlarının azalacağı yönündedir. Yapılan analizler sonucu lisansın geri kazanabilir tutarı 400.000 TL'dir. İşletme MODV'lerini maliyet yöntemine göre değerlendirmektedir(Özerhan ve Yanık, 2015: 305).

Net defter değeri – Geri kazanabilir tutar = Değer Düşüklüğü Zararı
500.000 – 400.000 = 100.000 TL

.....31/12/2014.....

6XX VARLIKLARDA DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ ZARARI	100.000	
268 BİRİKMİŞ AMORTİSMAN(İTFA)		100.000

2016 yılı sonunda nüfusun artması ve diğer çeşitli nedenlerden dolayı nakit akışlarının artacağı tahmin ediliyor ve geri kazanabilir tutar yeniden hesaplanıyor. Lisansın 450.000 TL olduğu belirleniyor. Böyle bir durumda geri kazanabilir tutar, net defter değerinden büyük olduğu için 2014 yılında ayrılan değer düşüklüğü zararının iptal edilmesi gerekir.

Lisansın 2014 yılı sonu net defter değeri: 400.000
İtfa Gideri (2015 ve 2016 yılı: (80.000)
400.000/10 = 40.000 TL senelik
Daha önceden biriken itfa payı(200.000)
Değer düşüklüğü iptali öncesi net defter değeri: 320.000
İptal edilen değer düşüklüğü zararı: 100.000
İptalden sonraki net defter değeri: **420.000**

.....31/12/2016.....

268 BİRİKMİŞ AMORTİSMAN(İTFA)	100.000	
649 DİĞER OLAĞAN GELİR VE KARLAR		100.000

Birikmiş itfa payımız 2016 yılı sonu itibariyle 280.000 TL'dir. İptal edilen değer düşüklüğünü çıkartırsak 180.000 TL eder. Başlangıç defter değeri 600.000 – 180.000 = 420.000 TL tutarına bu şekilde ulaşılır. Ayrıca iptal edilen değer düşüklüğünden sonraki net defter değerimiz, 2016 yılı sonu itibariyle geri kazanabilir

değerimizden küçük olduğu için tekrardan değer düşüklüğü zararı karşılığı ayırmamız gerekmez.

3.5.2. Yeniden Değerleme Modeli

Bir maddi olmayan duran varlık, ilk muhasebeleştirilmesinin ardından, yeniden değerlendirme tarihindeki gerçeğe uygun değerinden birikmiş itfa ve değer düşüklüğü zararlarının tamamı düşüldükten sonra hesaplanan tutarı olan yeniden değerlendirilmiş tutarı üzerinden izlenir. Bu standarda göre yeniden değerlendirme yapmak için, gerçeğe uygun değer, aktif bir piyasa ile ilişkilendirilmek suretiyle belirlenir. Yeniden değerlendirme işlemleri, raporlama dönemi sonunda ilgili aktifin defter değerinin gerçeğe uygun değerinden önemli ölçüde farklılık göstermemesi açısından düzenli olarak yapılır(TMS-38, paragraf 75).

Gerçeğe uygun değer	XX
Birikmiş İtfa Payı	(XX)
Birikmiş Değer Düşüklüğü zararı	(XX)
MODV Net Defter Değeri	XX

İlgili maddi olmayan duran varlığın gerçeğe uygun değerinin ölçülebilmesi için, bir aktif piyasası olması gerekmektedir. Aktif piyasa ise her varlık için bulunması(dolmuş ruhsatı, üretim kotaları) şart değildir. Aktif piyasası olmayan MODV'ler için yeniden değerlendirme modeli uygulanmaz. Aynı zamanda aktif piyasası olmayan MODV'ler hariç, eğer bir MODV'ye yeniden değerlendirme işlemine tabi tutuluyorsa, aynı sınıftaki diğer varlıklarda yeniden değerlendirilir(Tayfur ve Odak, 2012: 124).

Bir maddi olmayan duran varlığın yeniden değerlendirme işlemine tabi tutulması durumunda, yeniden değerlendirme tarihindeki birikmiş itfa payları ya:

- İlgili aktifin brüt defter değerindeki değişimle orantılı olarak tekrar belirlenir ve böylece yeniden değerlendirme işlemi sonrası ilgili aktifin defter değeri yeniden değerlendirilmiş tutarına eşitlenir ya da
- İlgili aktifin brüt defter değerinden çıkarılır ve kalan net tutar, varlığın yeniden değerlendirilmiş tutarına göre tekrar belirlenir(TMS – 38, paragraf 80).

Yeniden değerlendirme yapıldıktan sonra maddi olmayan duran varlık kaleminde değer artışı saptanırsa, bu gelir özsermaye grubuna kaydedilir. Şayet, yeniden değerlendirme sonucu değer azalışı tespit edilirse bu durum dönem gideri olarak muhasebeleştirilir(Ateş, 2016: 940).

Örnek: Bir sportif şirket, maliyet bedeli 50.000 TL, birikmiş itfa payı 20.000 TL olan bir sporcu lisans hakkına sahiptir. 31.12.2016 tarihinde belirtilen hakkın piyasadaki gerçeğe uygun değeri 45.000 TL'dir. Yeniden değerlendirme modelini kullanan işletmenin kayıtları aşağıdaki gibidir(Gökçen ve diğerleri, 2011: 494).

$$\text{Net defter değeri} = 50.000 - 20.000 = 30.000 \text{ TL}$$

$$\begin{aligned} \text{Net değer artışı} &= \text{Gerçeğe uygun değer} - \text{Net defter değeri} \\ &= 45.000 - 35.000 = 10.000 \text{ TL} \end{aligned}$$

$$\text{Net değer artışı} / \text{Net defter değeri} = 10.000 / 30.000 = 0.30$$

$$50.000 \times 0.30 = 15.000 \text{ TL}$$

$$20.000 \times 0.30 = 6.000 \text{ TL}$$

.....31/12/2017.....

26X LİSANSLAR	15.000	
268 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR		6.000
5XX MODV YENİDEN DEĞERLEME DEĞER		9.000
ART.		
.....		

3.6. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLARDA YARARLI ÖMÜR BELİRLENMESİ VE İTFASI

Çalışmanın bu başlığı altında MODV'lerde yararlı ömür, kalıntı değer, itfa süresi ve yöntemleri ele alınmıştır.

3.6.1. Yararlı Ömür

Bir maddi olmayan duran varlığın yararlı ömrü, kullanan işletme tarafından belirlenir. İşletme tarafından belirlenecek olan yararlı ömür, MODV'nin işletmeye net nakit girişi sağlaması tahmin edilen süreye göre sınırlandırılır. Bunda bir sınır

tahmin edilemiyorsa, sınırsız yararlı ömre sahip olduğu da değerlendirilebilir. Sınırlı ömre sahip olan MODV itfaya tabi iken, sınırsız yararlı ömre sahip olduğu değerlendirilen MODV ise itfaya tabi tutulmaz. Sınırsız ömür atfedildiği için itfaya tabi tutulmayan varlığın yararlı ömrüne ilişkin şartlarda değişiklik olup olmadığı hususu her dönem gözden geçirilmelidir. Söz konusu şartlarda değişiklik olması durumunda, ilgili varlığa yararlı ömür belirlenirken bu durum muhasebe tahminlerinde değişiklik olarak muhasebeleştirilmelidir(Akgül, 2005: 42-43).

Bir maddi olmayan duran varlığın yararlı ömrünün belirlenmesinde, aşağıdakiler de dahil olmak üzere birçok unsur dikkate alınır:

- MODV'nin işletme açısından tahminen kullanım ömrü ve başka bir yönetim kurulu tarafından aktif olarak kullanılıp kullanılmayacağı,
- MODV'ye has ürün yaşam süresi ve aynı şekilde kullanılan benzer varlıklara ilişkin yararlı ömür tahminlerine ilişkin kamuoyu bilgisi;-,
- Teknik, teknolojik, ticari veya diğer kullanımdan kaldırılma nedenleri;-,
- MODV'nin içinde bulunduğu sektörün düzenli oluşu ve varlıktan sağlanan ürün veya hizmetlere alakalı pazar talebindeki değişiklikler,
- Rakiplerden veya rakip olabileceklerden beklenen hareketler;
- Varlıktan beklenen gelecekteki ekonomik yararları sağlamak için gerekli bakım harcamalarının düzeyi ile işletmenin bu düzeye ulaşma kapasite ve niyeti,
- Varlık üzerindeki kontrol süresi ve varlığın kullanımı ile ilgili, buna ilişkin kiralama bitiş tarihi gibi, yasal ve benzeri sınırlamalar,
- Varlığın yararlı ömrünün, işletmenin sahip olduğu diğer varlıkların yararlı ömürlerine bağımlı olup olmadığı(TMS-38, paragraf-90).

3.6.2. Sınırlı Yararlı Ömre Sahip Maddi Olmayan Duran Varlıklarda İtfa Süresi ve Yöntemi

MODV'nin faydalı ömrünün sınırlı olması durumunda, sistematik olarak itfa edilmesi gerekmektedir. Bu varlığın faydalı ömrü boyunca itfa edilmesinde çeşitli yöntemler kullanılabilir. Bunlar; doğrusal itfa yöntemi, azalan bakiyeler yöntemi ve üretim esaslı yöntem olabilir(Gökçen ve diğerleri, 2011: 490).

Kullanılacak yöntem, varlıktan elde edilmesi beklenen gelecekteki ekonomik yararların tahmin edilen kullanım şekillerine göre belirlenir ve söz konusu ekonomik yararların tahmin edilen kullanım şekillerinde bir değişiklik olmadıkça, ilgili yöntem dönemden döneme tutarlı bir şekilde uygulanır.(TMS-38 paragraf 98).

3.6.2.1. Kalıntı Değer

Kalıntı Değer, bir varlığın hizmet süresi sonunda, tahmini elden çıkarma giderlerinin düşülmesinden sonra işletmenin bu varlıktan elde etmeyi beklediği net tutardır. Varlığın aşağıdaki belirtilen durumlar dışında kalıntı değerinin sıfır olacağı varsayılır(Gökçen ve diğerleri, 2011: 490-491).

- Varlığın faydalı ömrü sonunda üçüncü bir tarafça alınacağına dair bir taahhüdün bulunması,
- Varlığın aktif bir piyasası olması ve kalıntı değerinin bu piyasa tarafından belirlenebilmesi ve bu varlığın ekonomik ömrü sonunda böyle bir piyasasının mevcut olmasının muhtemel olması.

Sınırlı yararlı ömre sahip varlığın itfaya tabi tutarı, kalıntı değeri düşüldükten sonra belirlenir. Sıfırdan farklı bir kalıntı değer, işletmenin maddi olmayan duran varlığı yararlı ekonomik ömrü bitmeden elden çıkarmayı beklediği anlamına gelir(TMS -38, paragraf 101).

3.6.3. Sporcu Maliyetlerinin İtfası

Eğer işletmenin sözleşmeden doğan bir maddi olmayan duran varlığı bulunuyorsa, bu varlığını veya diğer yasal haklardan kaynaklanan bir maddi olmayan duran varlığın yararlı ömrü, sözleşmeden doğan hakların veya diğer yasal hakların geçerlilik süresini aşmaz. Ayrıca sözleşme veya diğer yasal haklar tekrar yenilenirse, eklenen süre varlığın yararlı ömrüne eklenir(TMS-38, paragraf 94). Buradan da anlaşılacak üzere, MODV olarak muhasebeleştirilen sporcunun, spor kulüpleri açısından yararlı ömrü sözleşme süresi kadardır.

Örnek: Spor Kulübünün elinde kayıtlı değeri 2.000.000 TL olan bir sporcu lisansı bulunmaktadır. Sporcu ile kulüp arasında 5 yıllık bir sözleşme bulunmaktadır.

İtfa tutarı = Kayıtlı değer/sözleşme süresi

İtfa tutarı = 2.000.000/5 = 400.000 TL senelik

.....31/12/2016.....

770 GENEL YÖNETİM GİDERİ	400.000	
268 BİRİKMİŞ AMORTİSMAN(İTFA)		400.000

3.6.4. Sınırsız Yararlı Ömre Sahip Maddi Olmayan Duran Varlıklar

TMS-38'in 107.paragrafında “*Sınırsız yararlı ömre sahip bir maddi olmayan duran varlık itfa edilmez*” şeklinde açıklanmıştır.

İtfaya tabi olmayan bir maddi olmayan duran varlığın yararlı ömrü, olay ve koşulların, söz konusu varlık için takdir edilen sınırsız yararlı ömrü halen desteklemeye devam edip etmediğini belirlemek için her dönem tekrar gözden geçirilir. Koşulların bunu desteklememesi durumunda, yararlı ömrün sınırsızdan sınırlıya değişimi TMS 8 Standardı çerçevesinde muhasebe tahminlerinde meydana gelen bir değişiklik olarak muhasebeleştirilir(TMS-38 paragraf, 109).

Tablo 13: Maddi Olmayan Duran Varlıklarda İtfa ve Değer Düşüklüğü

MODV Türü	İtfa Edilecek mi?	Değer Düşüklüğü Testine Tabi Tutulup Tutulmayacağı
Sınırlı yararlı ömre sahip MODV	Evet(Yararlı Ömür Boyunca)	EVET
Sınırsız yararlı ömre sahip MODV	Hayır	EVET

Kaynak: Tayfur ve Odak, 2012: 131.

3.7. MODV'LERİN FİNANSAL TABLO VE DİPNOTLARDA SUNUMU

İşletme içerisinde oluşturulan maddi olmayan duran varlıklar ve diğer maddi olmayan duran varlıkların ayrımı yapılmak suretiyle, her bir maddi olmayan duran varlık sınıfı için aşağıdaki hususlarda kamuoyuna açıklama yapılır:

- Yararlı ömrün sınırlı mı yoksa sınırsız mı olduğu; sınırlı ise yararlı ömür miktarı veya kullanılan itfa oranı,
- Sınırlı yararlı ömre sahip maddi olmayan duran varlıkların itfa yöntemi;
- Dönem başı ve dönem sonu itibariyle brüt defter değeri ve birikmiş itfa payları (birikmiş değer düşüklüğü zararları ile toplanmış olarak);
- Maddi olmayan duran varlıkların itfa paylarının dahil edildiği kapsamlı gelir tablosu kalemi (kalemleri);
- Dönem başı ve dönem sonu kayıtlı değerleri ve dönem içinde defter değerinde meydana gelen diğer değişiklikler.
- İşletme içerisinde elde edilen, dışarıdan elde edilen ve işletme birleşmelerinden elde edilenler ayrı ayrı belirtilmeli ve satış amaçlı elde tutulan MODV'ler için açıklanmalar,
- Dönem içinde, yeniden değerlemelerden ve TMS 36 Standardına göre değer düşüklüğü zararlarından kaynaklanan artış ve azalışlar,
- Dönem boyunca gider olarak kaydedilen itfa payları,
- Finansal tabloların; finansal tablolarda kullanılan para biriminde ifade edilmesinden veya yurtdışındaki işletmenin finansal tablolarının, raporlayan işletmenin finansal tablolarında kullanılan para birimine çevrilmesinden ortaya çıkan net kur farkları açıklanmalıdır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

HALKA AÇIK SPOR(FUTBOL) KULÜPLERİNDE MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLARI İLE KARŞILIKLARININ ANALİZİ VE MUHASEBE STANDARTLARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Çalışmanın bu bölümünde, spor kulüplerinin maddi olmayan duran varlıkları ile ayırmış olduğu karşılıkların analizini yapılacaktır. Spor kulüplerin ait elde ettiğimiz bulgular ile spor kulüplerine ait şirketlerin mali tabloları karşılaştırılacaktır. Ayrıca mali tablo ve dipnotlarında yer alan bilgiler, “TMS-38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Standardı” ve “TMS-37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar Standardı” açısından değerlendirilecektir.

4.1. ÇALIŞMANIN AMACI

Günümüzde spor kulüplerinin artan gelir ve gider kalemleriyle birlikte yalnızca sportif anlamda başarılı olması yetmemektedir. Kulüplerin sportif anlamda profesyonellik yanında aynı zamanda şirket yönetiminde de profesyonel olmaları gerekmektedir.

Ülkemizde bulunan spor kulüpleri her sene milyonlarca lira transfer harcaması yapmakta ve genellikle bu transferler ülke dışından olduğundan ülkemizden nakit çıkışı olmaktadır. Şirketlerin yapacakları bu harcamalar kimi durumlarda onların yararına olabildiği gibi, kimi durumlarda da zararına olmaktadır. Ayrıca kulüplerin yapmış olduğu faaliyetlerden dolayı maruz kaldığı davalar bulunmaktadır. Bu davalarda kulüpler yüklü tazminat veya cezalarla karşı karşıya kalmaktadır.

Halka açık olan spor kulüpleri TMS ve TFRS’ye uyumlu bir biçimde mali tablolarını oluşturmaktadırlar. Spor kulüplerinin en önemli varlık kalemlerinden biri olan sporcular da maddi olmayan duran varlık bölümünde raporlanmaktadır. Bunlarla birlikte spor kulüpleri sporcular ve başka taraflarca açılan davalarda, bir takım yükümlülüklerle karşı karşıya kalmaktadır. Dolayısıyla spor kulüplerinde TMS-37 ve TMS-38 muhasebe standartlarının uygulanması oldukça önemlidir.

Karşılıklar ve maddi olmayan duran varlıklar ile ilgili standartlara uyumluluk dışında, bu kalemlerin gelir-gider artışı ile kar-zarar analizlerinin yapılması gerekmektedir.

4.2. ÇALIŞMANIN KAPSAMI VE YÖNTEMİ

Çalışmada Beşiktaş Futbol A.Ş., Fenerbahçe Futbol A.Ş., Galatasaray Sportif A.Ş. ve Trabzonspor Sportif A.Ş.'nin mali tablo ve dipnotları ile Kamu Aydınlatma Platformu'na (KAP) açıklamış olduğu bilgiler kullanılmıştır.

Çalışma üç aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada 2015/2016 futbol sezonunda, halka açık dört spor kulübünün forvet oyuncularını arasında analiz yapılmıştır.

İkinci aşamada, bu kulüplerin finansal tabloları ve dipnotlarında TMS-37 standardına uygunluğu incelenmiştir. Ayrıca bu aşamada, kulüplerin ayırmış olduğu karşılıklarla gelir ve giderler kalemleri arasında beş yıllık trend analizi yapılmıştır.

Üçüncü aşamada, spor kulüplerinin mali tabloları ve dipnotlarında MODV kaleminin TMS-38 standardına uygunluğu incelenmiştir. Aynı zamanda, kulüplerin maddi olmayan duran varlıklarının beş yıllık mali tablo verileri ile karşılaştırmalı olarak trend analizi yapılmıştır.

4.3. ÇALIŞMANIN BULGULARI

Çalışmanın bu kısmında spor kulüplerinde karşılıklar ve maddi olmayan duran varlıklar ile ilgili uygulamalar yapılmıştır.

I. AŞAMA

Çalışmanın bu aşamasında, 2015/2016 futbol sezonunda dört büyük kulübün MODV'leri arasında gösterilen futbolcularının girdi-çıkışı analizi yapılmıştır. Bu kulüplerin her birinde oynayan iki ileri uç oyuncusu oyuncusunun performansı açısından getirileri karşılaştırılmıştır. Ek olarak, takımların sadece Türkiye Süper Ligi'ndeki oynamış olduğu karşılaşmalar ve başarılar ele alınmış, Türkiye Kupası ile

Avrupa kupaları müsabakaları dikkate alınmamıştır. Bunun sebebi ise, kulüpleri ve futbolcuları eşit şartlarda değerlendirebilmektir.

Türkiye Futbol Federasyonu'na göre, Türkiye Süper Ligi'nde 2015/2016 sezonu için verilen maç başına galibiyet ödülü 1.3 Milyon TL, beraberliklere ise verilen ödül 650 Bin TL'dir. Analizde ise, oyuncuların oynadığı maçların kaçını kazanılmış, kaçını berabere bitmiş olduğuna göre bir gelir hesaplanmıştır. Oyuncuların bonservis bedelleri ve yıllık almış olduğu ücretler ile varsa maç başı ücretleri hesaplanarak yıllık maliyetleri ortaya çıkarılmıştır. Yine, kaybedilen maçlar maliyet unsuru olarak oyuncuların performansından çıkarılmamış ancak sezon sonunda başarı ödülü olan lig sıralaması ödülü eklenmiştir. Bu maçların dahil edilmemesinin sebebi ise, sportif açıdan tüm maçların kazanılmasının neredeyse imkansız olduğu ve sezon sonunda elde edilen toplam başarının da bu durumu yansıttığıdır.

Tablo 14: Beşiktaş Kulübü'nün 2015/2016 Sezonu Forvet Performansı

	SÜPER LİG OYNADIĞI MAÇ	Attığı Gol	Kazanılan Maç Sayısı	Beraberlik Sayısı
Mario Gomez	33	26	25	4
Cenk Tosun	29	8	20	4

Mario Gomez ile kazanılan Gelir

25 galibiyet x 1.300.000 TL = 32.500.000 TL

4 x 650.000 = 2.600.000 TL

Şampiyonluk ödülü: 17.000.000 TL

Toplam = 52.100.00 TL

52.100.000 TL / 3.29 = 15.851.702 €

Beşiktaş Futbol A.Ş.'nin finansal tablolarında MOD kısmında gösterilen Mario Gomez, 2015/2016 yılında oynadığı maçlarda Beşiktaş 25 galibiyet, 4 beraberlik almıştır. Ayrıca BJK sezonu şampiyon tamamlamıştır. Bu maçlarda Mario Gomez'in katkılarıyla kazanıldığına göre, şampiyonluk priminde oyuncunun getirisine katmak gerekmektedir. Aynı durumu diğer takım ve oyuncular içinde uygulanacaktır.

Cenk Tosun ile Kazanılan Gelir

20 galibiyet x 1.300.000 TL = 26.000.000 TL

4 beraberlik x 650.000 = 2.600.000 TL

Şampiyonluk Ödülü= 17.000.000 TL

Toplam: 45.600.000 / 3.29 = 13.860.182 €

Tablo 15: Beşiktaş Kulübü'nün 2015/2016 Sezonu Forvet Maliyeti

	Bonservis Bedeli	Sözleşme Süresi	Yıllık Garanti Ücret	Maç Başı
Mario Gomez	0	1 yıl	3.500.000€	0
Cenk Tosun	0	5 yıl	1.450.000€	10.000€

Mario Gomez 2015/2016 Maliyeti:

Yalnızca Sözleşme Bedeli = 3.500.000€ (kiralık)

Cenk Tosun 2015/2016 Maliyeti:

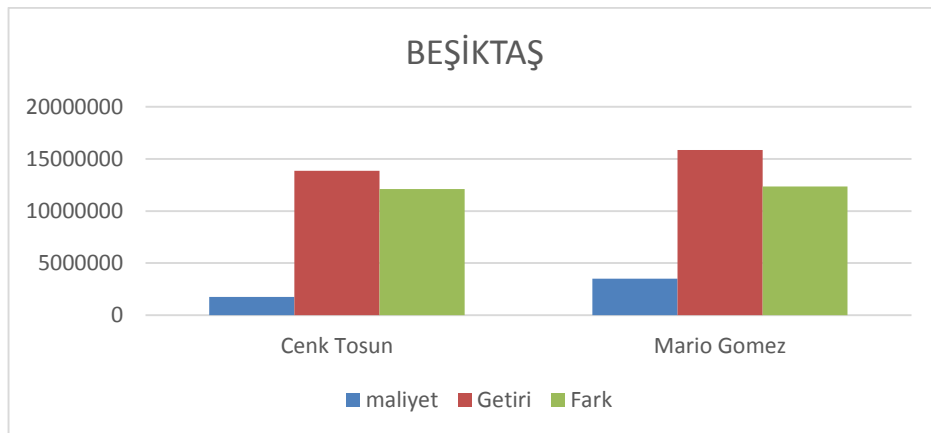
Sözleşme Tutarı = 1.450.000 €

Maç Başı = 10.000€ x 29 = 290.000€

Toplam = 1.740.000 €

Oyuncuların geçen sezon için maliyetleri hesaplanırken KAP'a bildirilen bonservis ücretleri, o yıl için ödenecek olan sözleşmelerindeki garanti ücret ile var ise alacakları maç başı ücretler hesaba katılmıştır.

Şekil 7: Beşiktaş Kulübü'nün 2015/2016 Sezonu Forvet Getirisi

Şekil 7’de getiriden maliyetin çıkarılmasıyla elde edilen verimlilik farkıdır. Bu fark her iki oyuncu için pozitif çıkmıştır. Analizimizde sadece kazanılan ve elde edilen sportif başarının toplamı dikkate alınmış, bireysel performanslar ise bu analize dahil edilmemiştir. Gomez 26 gol atıp şampiyonlukta takıma en çok katkı veren oyuncuların başında gelmektedir. Cenk ise yalnızca 8 gol atabilmiştir. Gomez’in hem ismi hem de performansı olarak getirisi daha fazla olduğu düşünülmektedir. Fakat bizim ölçmek istediğimiz ana parametre olan MODV etkinliğidir. Diğer bireysel ve istatistiki değişkenleri kullansak da elde edilecek sonucu pek değiştirmeyeceğini düşünülmektedir. Bu durum dört büyük takımın hücum oyuncularına uygulandığında ve mali tablolarla ilişkilendirildiğinde daha iyi anlaşılacaktır.

Tablo 16: Fenerbahçe Kulübü’nün 2015/2016 Sezonu Forvet Performansı

	SÜPER LİG OYNADIĞI MAÇ	Attığı gol	Kazanılan Maç Sayısı	Berberlik sayısı
Robin Van Persie	31	16	22	8
Fernandao	32	13	20	6

Robin Van Persie Kazandırdığı Geliri:

$$22 \text{ Galibiyet} \times 1.300.000 = 28.600.000 \text{ TL}$$

$$8 \text{ beraberlik} \times 650.000 \text{ TL} = 5.200.000 \text{ TL}$$

$$2.\text{LİK ÖDÜLÜ} = 13.000.000 \text{ TL}$$

$$\text{Toplam: } 46.800.000 \text{ TL}$$

$$31.05.2016 \text{ Euro Kuru} = 3.29$$

$$46.800.000 / 3.29 = 14.224.924 \text{ €}$$

Fernandao Kazandırdığı Gelir:

$$20 \text{ galibiyet} \times 1.300.000 = 26.000.000 \text{ TL}$$

$$6 \text{ beraberlik} \times 650.000 = 3.900.000 \text{ TL}$$

$$\text{Toplam: } 42.900.000 \text{ TL}$$

$$42.900.000 / 3.29 = 9.088.145 \text{ €}$$

$$\text{Toplam} = 13.039.513 \text{ €}$$

Tablo 17: Fenerbahçe Kulübü'nün 2015/2016 Sezonu Forvet Maliyeti

	Bonservis Bedeli	Sözleşme Süresi	Yıllık Garanti Ücret	Maç Başı
Robin Van Persie	5.500.000€	3 yıl	4.900.000 €	20.000€
Fernandao	3.400.000€	4 yıl	2.000.000€	---

Robin Van Persie Maliyeti

Bonservis bedeli: 5.500.000€

Garanti ücret: 4.900.000 €

Maç Başı = 20.000x 31 maç = 620.000

2015/2016 sezonuna düşen maliyeti: 11.020.000 €

Fernandao Maliyeti

Bonservis bedeli: 3.400.000

Garanti ücret: 2.000.000€

2015/2016 sezonuna düşen maliyeti: 5.400.000€

Tablo 18: Galatasaray Kulübü'nün 2015/2016 Sezonu Forvet Performansı

	SÜPER LİG OYNADIĞI MAÇ	Attığı gol	Kazanılan Maç Sayısı	Berberlik sayısı
Lukas Podolski	30	13	11	12
Umut Bulut	27	4	10	8

Podolski ile Gelir

11 Galibiyet x 1.300.000 TL = 14.300.000 TL

12 beraberlik x 650.000 TL = 7.800.000 TL

6. olma ödülü = 1.500.000 TL

Toplam = 23.600.000 TL

23.600.000 / 3.29 = 7.173.252 €

Umut Bulut ile Gelir

10 galibiyet x 1.300.000 = 13.000.000 TL

8 beraberlik x 650.000 = 5.200.000 TL

6.lık = 1.500.000 TL

Toplam = 19.700.000 TL

19.700.00 / 3.29 = 5.987.000 €

Tablo 19: Galatasaray Kulübü'nün 2015/2016 Sezonu Forvet Maliyeti

	Bonservis Bedeli	Sözleşme Süresi	Yıllık Garanti Ücret	Maç Başı
Lukas Podolski	2.500.000€	4 yıl	3.000.000€	20.000€
Umut Bulut	2.700.000€	3 +1 yıl	1.850.000€	15.000€

Podolski ile Gelir

11 Galibiyet x 1.300.000 TL = 14.300.000 TL

12 beraberlik x 650.000 TL = 7.800.000 TL

6. olma ödülü = 1.500.000 TL

Toplam = 23.600.000 TL

23.600.000 / 3,29 = 7.173.252 €

Umut Bulut ile Gelir

10 galibiyet x 1.300.000 = 13.000.000 TL

8 beraberlik x 650.000 = 5.200.000 TL

6.lık = 1.500.000 TL

Toplam = 19.700.000 TL

19.700.00 / 3,29 = 5.987.000 €

Tablo 20: Trabzonspor Kulübü'nün 2015/2016 Sezonu Forvet Performansı

	SÜPER LİG OYNADIĞI MAÇ	Attığı gol	Kazanılan Maç Sayısı	Berberlik sayısı
Dame N'Doye	12	0	5	2
Oscar Cardozo	21	5	8	2

Dame N'Doye getirdiği

5 x 1.300.000 TL = 6.500.000 TL

2 x 650.000 = 1.300.000 TL

12.lık Ödülü = 0

Yarı sezon Kiralama getirisi= 1.400.000 €

Toplam = 7.800.000 TL / 3,29 = 2.373.191 € +1.400.000 € = 3.773.191 €

Oscar Cardozo Getirisi

8 x 1.300.000 TL = 10.400.00 TL

2 x 650.00 = 1.300.000 TL

12.Lik = 0

Toplam = 11.700.000 TL /3.29 = 3.556.231 €

Tablo 21: Trabzonspor Kulübü'nün 2015/2016 Sezonu Forvet Maliyeti

	Bonservis Bedeli	Sözleşme Süresi	Yıllık Garanti Ücret	Maç Başı
Dame N'Doye	3.150.000€	3 yıl	2.500.000€	0
Oscar Cardozo	5.000.000€	3 yıl	2.500.000€	15.000€

Dame N'Doye Maliyeti

Bonservis = 3.150.000 €

Sözleşme = 2.500.000 €

Toplam: 4.400.000 €

Oscar Cardozo

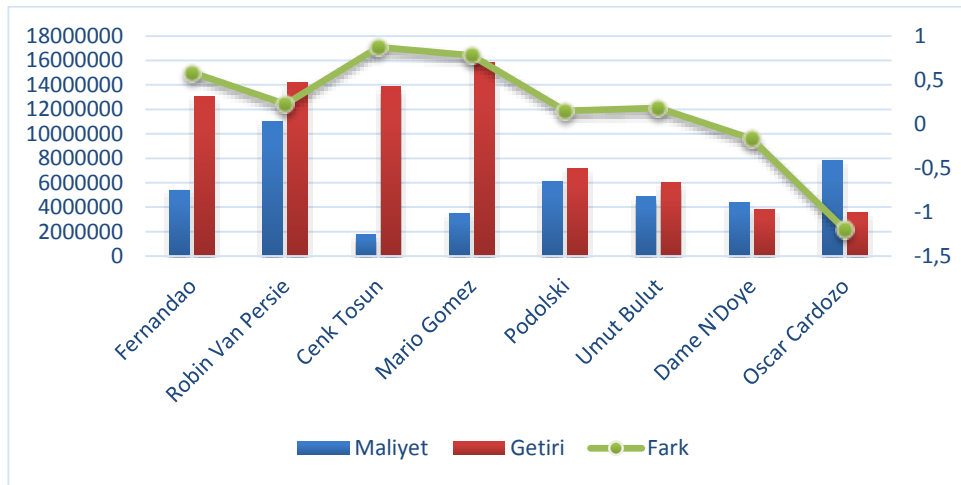
Bonservis = 5.000.000 €

Sözleşme = 2.500.000 €

Maç Başı = 15.000 x 21 = 315.000 €

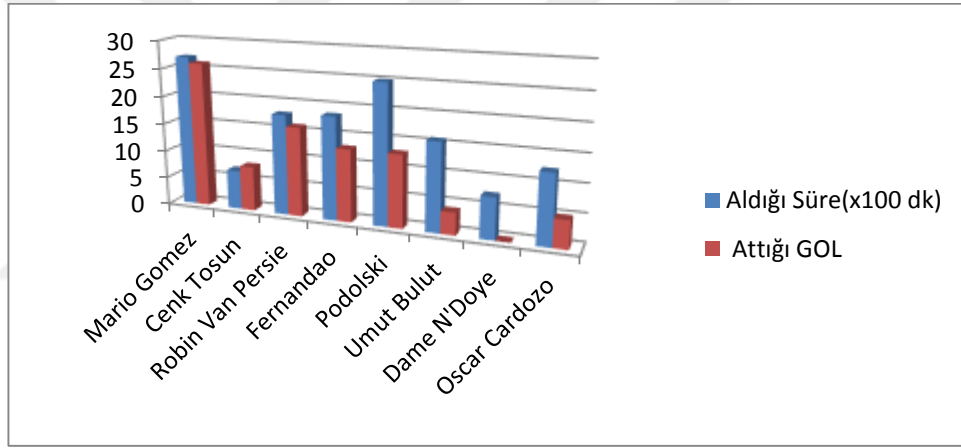
Toplam = 7.815.000 €

Şekil 8: 2015/2016 Sezonu Dört Spor Kulübünün Takımın Forvet Performansı

Tüm hesaplamalar yapıldıktan sonra oyuncuların getiri-maliyet farkı Şekil 8’de gösterilmiştir. Doğal olarak oyuncuları(MODV) en etkin olan takım sezonu lider tamamlayan Beşiktaş’tır. Daha sonra 2.sırada bitiren Fenerbahçe, 6. Galatasaray ve 12. Trabzonspor gelmektedir. Beşiktaş takımı 2015/2016 sezonunda rakiplerine hem ödemiş olduğu MODV maliyeti, hem de almış olduğu sportif ve finansal performans açısından fark atmıştır. En az harcamayı yapmış ve en çok getiriye elde etmiştir. Fenerbahçe ise getiri olarak çokta kötü performans elde etmese de, harcamış olduğu parayı tam anlamıyla finansal ve sportif açıdan elde edememiştir. Galatasaray hem sportif hem de finansal açıdan beklediğini alamamıştır. Trabzonspor ise sezonun en kötü geçiren takım olarak görülmektedir.

Şekil 9: 2015/2016 Sezonu Forvetlerin Süre ve Performansı

Şekil 9’da belirtildiği üzere en çok süre alan ve en çok gol atan sporcu Mario Gomez’dir. Yalnızca getiriye bakıldığında Cenk Tosun daha önde görülse de sportif performansı ve takımı sırtlayan oyuncu açısından bakıldığında Gomez en verimli oyuncu olarak gözükmektedir.

II. AŞAMA

Bu uygulamada kulüplerin KAP’a bildirmiş oldukları mali tablolarını inceleyeceğiz. Kulüplerin 5 yıllık mali tablo verileri alınarak, “TMS-37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar Standardı” uygunluğu analiz edilecektir.

Tablo 22: Spor Kulüplerinin Mali Tablolarının TMS-37'ye Uyumluluğu

Mali Tablolarında	Beşiktaş	Fenerbahçe	Galatasaray	Trabzonspor
Karşılıkların mali tablo dipnot açıklamaları TMS-37 madde 84'e uyumlu mu?	Evet	Hayır	Evet	Evet
Dipnotlarda karşılıklar kısmında diğer standartların konusuna giren konular açıklanmış mı?	Evet	Evet	Hayır	Evet
Karşılıkların işletmeden tahmini çıkış zamanı verilmiş mi?	Evet	Hayır	Evet	Evet
Beklenen tazminat tutarları verilmiş mi?	Evet	Evet	Evet	Evet
Yıllara göre TMS-37'ye uyumlu karşılık ayırıyor mu?	Evet	Hayır	Evet	Evet
Koşullu borçlar ve varlıklar dipnotta açıklanıyor mu?	Evet	Hayır	Evet	Evet
Koşullu borçlar ve varlıkların miktar zamanlama ve olasılıkları açıklanmış mı?	Evet	Hayır	Evet	Evet
UEFA finansal-fair play takibine alınmış mı?	Evet	Evet	Evet	Evet

Tablo 22'de halka açık spor kulüplerinin 2016 yılına ilişkin finansal tablo ve dipnotlarının TMS-37'ye uygunluğu incelenmiştir. Kulüpler ile kapsamlı bilgi tek tek açıklanacaktır.

Beşiktaş Futbol A.Ş.

TMS-37 86. paragrafının açıklamalarına oldukça uygun hareket eden şirketlerden biride Beşiktaş Futbol A.Ş.'dir. Yine beş yıllık süreçteki mali tabloları incelendiğinde şirket, karşılıkların dönem başı ve dönem sonu defter değeriyle gösterilmesi, dönem içi ayrılan karşılıklar, dönem boyunca kullanılan tutarlar, dönem içerisinde kapatılan tutarlar standardın belirttiği şekilde yapmıştır.

Kıdem tazminatı ve yıllık izin karşılığı gibi kalemler karşılıklar dipnotu altında izlenmektedir. Bu gibi durumların çalışanlara sağlanan faydalar dipnot kısmında ele alınması gerekmektedir.

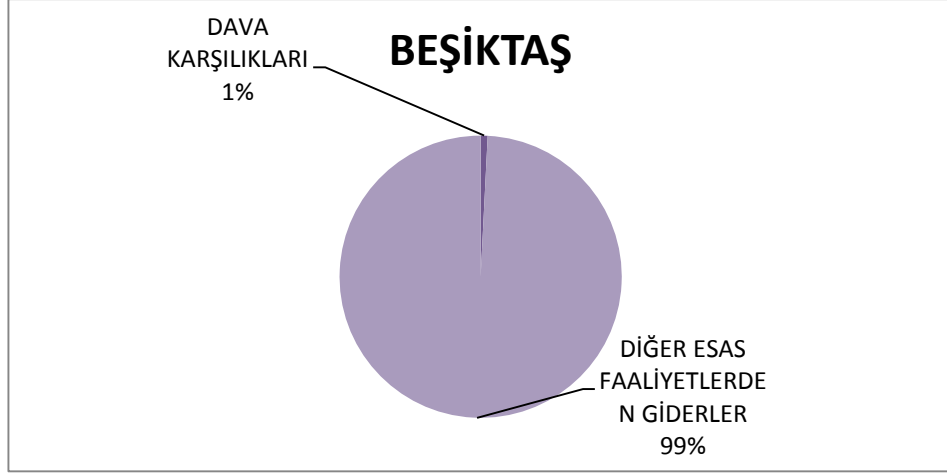
Tablo 23: BJK Beş Yıllık Ayırmış Olduğu Karşılık

Bilanço Günü	Tutarı(TL)
31 Mayıs 2012	39.015.558
31 Mayıs 2013	1.814.299
31 Mayıs 2014	121.757
31 Mayıs 2015	196.735
31 Mayıs 2016	2.091.977

Beşiktaş Futbol A.Ş.'de karşılık giderleri esas faaliyet giderlerinde muhasebeleştirmektedir. Şekil 10'da gösterildiği gibi 31 Mayıs 2016 tarihli mali tablolarında karşılıklar esas faaliyet giderlerinin yalnızca %1'ini oluşturmaktadır. Fakat daha önceki yıllarda bu oran %50'nin üzerinde yıllar da görülmektedir.

Karşılıkların az olması BJK'nin TMS-37'ye uygun davranmadığından değil, karşılıkların mali tablolara aktarılması kriterlerini taşınamamasıdır. Nitekim şarta bağlı yükümlülükler konusunda BJK dipnotlarda kapsamlı bir açıklamada bulunmuştur. Halka açık spor kulüpleri arasında en çok koşullu borç ve varlığı dipnotlarında açıklayan kulüp Beşiktaş'tır. 2016 yılı finansal tablo ve dipnotlarında geçmişten kaynaklanan 87 olay ile ilgili dipnotlarında açıklamada bulunmuştur. Ancak TMS-37'ye göre karşılık ayırma kriterlerini sağlamadığı gerekçesiyle karşılık ayırmamıştır.

Şekil 10: BJK Karşılıkların Esas Faaliyet Giderlerine Oranı

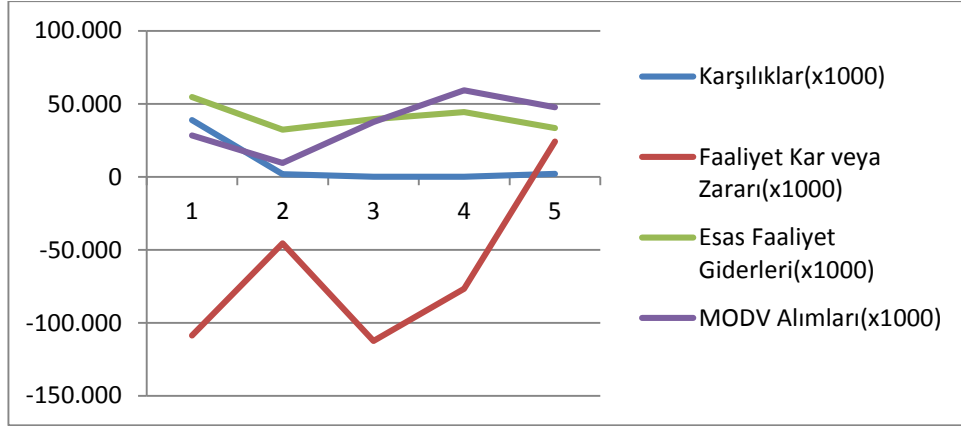

Beşiktaş Futbol A.Ş.'nin son beş yılda ayrılan karşılıklar ile finansal durum tablosu ve kapsamlı gelir tablosu verileri arasında trend analizi yapılmıştır.

Tablo 24: Beşiktaş Son Beş Yıllık İlgili Karşılık-Kar-Gider-Harcama Kalemleri

Yıllar	Karşılıklar(TL)	Faaliyet Karı veya Zararı(TL)	Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler(TL)	MODV Alımları(TL)
31 Mayıs 2012	39.015.558	(108.760.127)	54.730.330	28.399.823
31 Mayıs 2013	1.814.299	(45.574.323)	32.440.813	9.446.619
31 Mayıs 2014	121.757	(112.429.369)	39.597.601	37.518.871
31 Mayıs 2015	196.735	(76.672.002)	44.403.871	59.380.831
31 Mayıs 2016	2.091.977	24.246.887	33.430.223	47.786.140

Şekil 11: Beşiktaş Son Beş Yıllık Karşılıklar ile İlişkili Mali Tablo Veri Analizi

Şekil 11’de Beşiktaş Futbol A.Ş.’nin 2016 yılı 5.yıl olmak üzere, son 5 yılda yapmış olduğu MODV alımları, ayırmış olduğu karşılık, faaliyet gideri ve faaliyet karı/zararı birlikte gösterilmiştir. Kulübün karşılıkları ile esas faaliyet giderleri orantılı bir şekilde hareket etmektedir. Beşiktaş’ın faaliyet performansının yıllara göre değişkenlik göstermesi karşılıklarla ilgili olmadığı görülmektedir. Ancak en yüksek karşılığın ayrıldığı yılda faaliyet zararında önemli ölçüde azalma görülmektedir. Karşılık ayırmanın şirketin ileride oluşabilecek nakit çıkışlarına ihtiyatlı olmasını sağladığı net şekilde görülmektedir. 2013 ve 2014 yılında azalan karşılık giderleri sonucunda, şirket zararının da arttığı açıktır. Bu durumda TMS-37’nin belirttiği durumlarda karşılık ayırmanın önemini göstermektedir. Son yılda kazanılan sportif başarı ile tamamlanan stat(tesis) inşaatından sonra artan gelirlerinden dolayı şirketin kara geçmesinde önemli olmuştur.

Fenerbahçe Futbol A.Ş.

Fenerbahçe Futbol A.Ş.’nin beş yıllık mali tablolarını incelediğimizde 2016 yılı hariç diğer yıllar karşılık ayırmadığı gözlemlenmiştir. Standardın uygulanışı açısından FB, diğer üç kulübe göre duruma uygun hareket etmemektedir. Ayrıca ayırmış olduğu 14 Milyon TL’yi geçik karşılığı kısa vadeli olarak ayırmış ve TMS-37’nin 84. ve 85. paragraflarının uygulamasını istediği dipnot açıklamalarına da uygun hareket etmemiştir.

Fenerbahçe koşullu varlık ve yükümlülüklerini de dipnotlarda açıklamamaktadır. İleride oluşabilecek nakit giriş ve çıkışlarına karşı finansal tablo kullanıcılarını bilgilendirmemektedir.

Tablo 25: Fenerbahçe Beş Yıllık Ayırmış Olduğu Karşılık

Bilanço Günü	Tutarı(TL)
31 Mayıs 2012	Karşılık Ayrılmamıştır
31 Mayıs 2013	Karşılık Ayrılmamıştır
31 Mayıs 2014	Karşılık Ayrılmamıştır.
31 Mayıs 2015	Karşılık Ayrılmamıştır.
31 Mayıs 2016	14.000.974

Fenerbahçe'nin KAP'a bildirmiş olduğu son 5 yıllık süreçteki finansal tablo dipnotlarını incelediğinde, karşılıklar bölümünde açıklamalar yaptığı görülmektedir. Ama bu açıklamaların büyük bir bölümü TMS-19 çalışanlara sağlanan faydalar standardı ile ilgili kıdem tazminatı karşılıkları ve yıllık izin karşılıkları gibi kalemler oluşmaktadır. TMS ve TFRS'ye uygunluk açısından FB'nin bu kalemleri dipnotlarda karşılıklar maddesi altında değil, ayrı bir dipnot maddesi oluşturarak çalışanlar sağlanan faydalar adı altında açıklaması gerekmektedir.

Bu beş yıllık süreçte şike süreci atlatan, UEFA ile diğer üst düzey spor mahkemeleriyle önemli davalar yaşayan, yatırım yapmış olduğu maddi olmayan duran varlıklar ile uyuşmazlıklar atlatan Fenerbahçe'nin karşılık ayırmaması dikkat çekmektedir.

Fenerbahçe Futbol A.Ş. geçmişten kaynaklanan mevcut yükümlülüklerinin, işletmeden olası ekonomik fayda çıkaracağı ve bu faydanın güvenilir bir şekilde ölçülebileceği durumlar için ayırmadığı karşılıklar konusunda ihtiyatsız davranarak finansal tablo kullanıcılarının doğru ve şeffaf bilgiye ulaşmasını göz ardı etmekte ve Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarına uygun hareket etmemektedir.

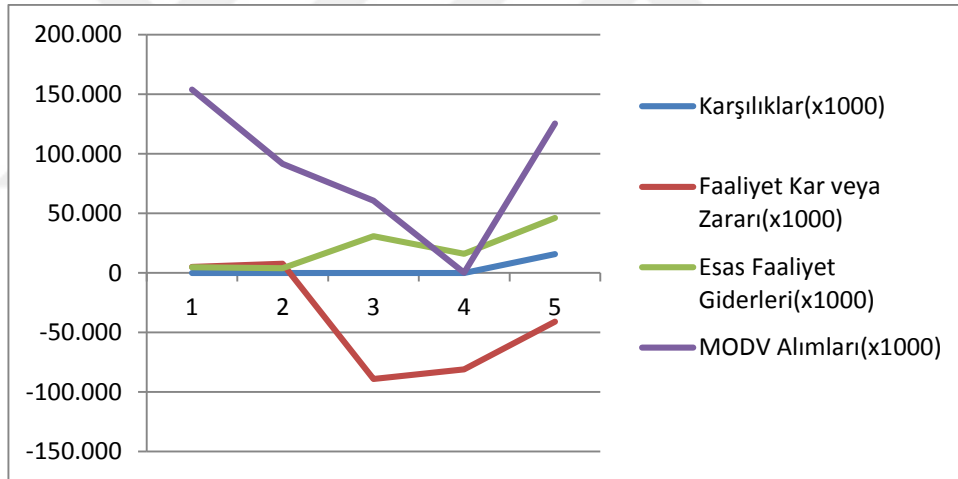

Fenerbahçe Futbol A.Ş.'nin son beş yılda ayrılan karşılıklar ile finansal durum tablosu ve kapsamlı gelir tablosu verileri arasında trend analizi yapılmıştır.

Tablo 26: Fenerbahçe Son Beş Yıllık İlgili Karşılık-Kar-Gider-Harcama Kalemleri

Yıllar	Karşılıklar(TL)	Faaliyet Karı veya Zararı(TL)	Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler(TL)	MODV Alımları(TL)
31 Mayıs 2012	0	5.073.730	4.372.581	153.811.888
31 Mayıs 2013	0	(7.668.267)	3.733.567	91.624.653
31 Mayıs 2014	0	(89.099.487)	30.735.592	60.773.061
31 Mayıs 2015	0	(80.838.495)	16.077.069	253.361
31 Mayıs 2016	14.000.974	(40.895.493)	46.232.739	125.414.082

Şekil 12: Fenerbahçe'nin Son Beş Yıllık Karşılıklar ile İlişkili Mali Tablo Veri Analizi

Şekil 12'de Fenerbahçe Futbol A.Ş.'nin 2016 yılı 5.yıl olmak üzere, son 5 yılda yapmış olduğu MODV alımları, ayırmış olduğu karşılık, faaliyet gideri ve faaliyet karı/zararı birlikte gösterilmiştir. Fenerbahçe'nin bu kalemleri yıllar bazında diğer kulüplere göre çok farklı bir seyir izlemiştir. Diğer kulüplerde MODV alımları yüksek iken faaliyet zararı da en fazla olmaktadır. Ama FB'de neredeyse hiç MODV alımı olmayan yılda yine faaliyet zararı yüksek çıkmıştır. Enteresant olan diğer durumda yıllarca karşılık ayırmamayı seçen FB'nin, bu durumdan fayda sağlamadığı görülmektedir. Standardın belirttiği durumlarda karşılık ayrılması, işletmelerin

gelecekte ortaya çıkacak durumlara karşı ihtiyatlı olmasını sağlamaktadır. Karşılık ayrıldığı yıl faaliyet zararının azalma eğilimine girmesi de bunun en güzel örneği olarak karşımızda durmaktadır.

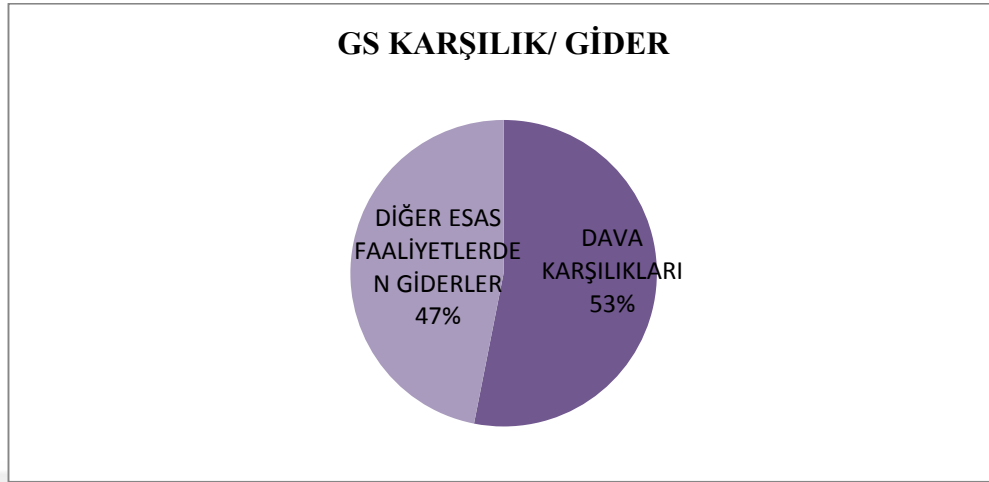
Galatasaray Sportif A.Ş.

Çalışmamızın 2.bölümde teorik kısmı anlatılan TMS-37 84. paragrafının, karşılıkların mali tablo dipnotlarında açıklanması kısmına yönelik standarda uyan kulüplerden biri de Galatasaray'dır. Beş yıllık süreçte karşılıkların dönem başı ve dönem sonu defter değeriyle gösterilmesi, dönem içi ayrılan karşılıklar, dönem boyunca kullanılan tutarlar, dönem içerisinde kapatılan tutarlar, Galatasaray Sportif A.Ş.'nin mali tablo dipnotlarında standarda uygun şekilde açıklanmıştır. Ayrıca yine TMS-37'ye uygun her bir karşılık kalemi için yükümlük tanımı ile ekonomik değerlerin işletmeden çıkış zamanları açıklanmıştır. Bu bakımdan Galatasaray Sportif A.Ş. TMS-37'ye uygun hareket etmiş diyebiliriz.

Tablo 27: Galatasaray Beş Yıllık Ayırmış Olduğu Karşılık

Bilanço Günü	Tutarı(TL)
31 Mayıs 2012	515.475
31 Mayıs 2013	593.193
31 Mayıs 2014	3.550.364
31 Mayıs 2015	10.374.957
31 Mayıs 2016	24.322.515

Şekil 13: Galatasaray'ın Karşılıkların Esas Faaliyet Giderlerine Oranı

Galatasaray Sportif A.Ş. karşılık giderlerini esas faaliyet giderlerinde göstererek kapsamlı gelir faaliyet karı/zararı kısmında ele almıştır. Şekil 13’de, 31 Mayıs 2016 tarihli Galatasaray Sportif A.Ş. dönem sonu finansal tablosunda esas faaliyetlerin %53’ü ayrılan karşılıklardan oluşmaktadır. Daha önceki yıllarda bu oranın oldukça düşük olduğu gözlenmekte olup, son yıllarda artan trendiyle birlikte önemli bir gider kalemi olmuştur.

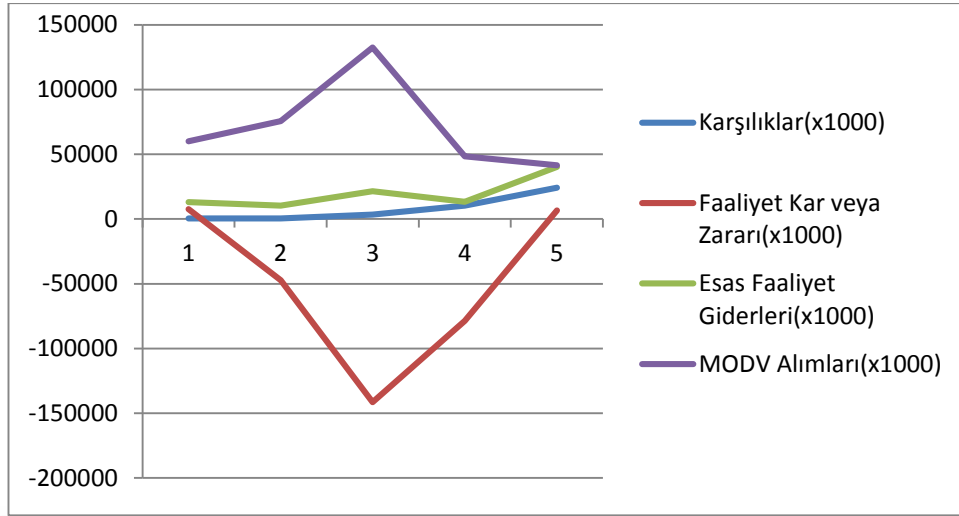
Şarta bağlı varlık ve yükümlülükleri açısından değerlendirildiğinde, şirket TMS-37 86. ve 90. paragraflarına uygun hareket ettiği gözlenmektedir. Yine 2016 yılı mali tablo dipnotlarında 8 olayla ilgili açıklama bulunmaktadır.

Galatasaray Sportif A.Ş.’nin son beş yılda ayrılan karşılıklar ile finansal durum tablosu ve kapsamlı gelir tablosu verileri arasında trend analizi yapılmıştır.

Tablo 28: Galatasaray Son Beş Yıllık İlgili Karşılık-Kar-Gider-Harcama Kalemleri

Yıllar	Karşılıklar(TL)	Faaliyet Karı veya Zararı(TL)	Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler(TL)	MODV Alımları(TL)
31 Mayıs 2012	515.475	7.700.460	13.126.744	60.165.914
31 Mayıs 2013	593.193	(47.337.643)	10.299.322	75.681.887
31 Mayıs 2014	3.550.364	(141.416.052)	21.390.124	132.493.619
31 Mayıs 2015	10.374.957	(78.656.444)	13.362.620	48.447.996
31 Mayıs 2016	24.322.515	6.719.222	40.317.155	41.487.116

Şekil 14: Galatasaray'ın Son 5 yıllık Karşılıklarla İlişkili Mali Tablo Veri Analizi

Şekil 14'te Galatasaray Sportif A.Ş.'nin 2016 yılı 5.yıl olmak üzere, son 5 yılda yapmış olduğu MODV alımları, ayırmış olduğu karşılık, faaliyet gideri ve faaliyet karı/zararı birlikte gösterilmiştir. Bu şekilde göze çarpan ilk sonuç MODV alımının en yüksek olduğu yıl faaliyet zararı da en fazla olduğu yıldır. Bir diğer önemli tespit ise esas faaliyet giderleriyle karşılıkların birlikte artığıdır. Başka önemli sonuç ise Galatasaray'da karşılık ayrılan tutar arttıkça faaliyet zararı azalmakta hatta en çok karşılığın ayrıldığı 5.yıl(2016) tekrar kâra geçilmiştir. Bu durumda TMS-37'ye göre karşılık ayırmanın Galatasaray Sportif A.Ş. performansına nasıl etki ettiği açıkça görülmüştür.

Trabzonspor Sportif A.Ş.

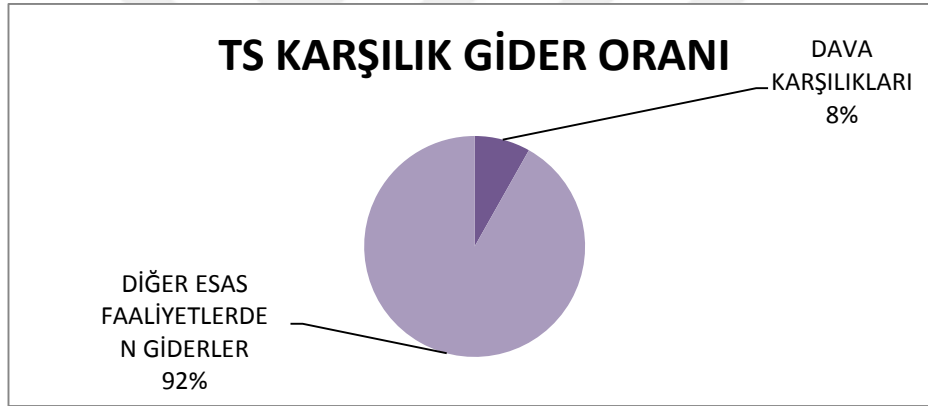
Trabzonspor'da mali tablolarda karşılıkların ayrılması, gösterilmesi ve dipnotlarda açıklanması konusunda TMS-37 standardı hükümlerine Galatasaray ve Beşiktaş'taki gibi olmadığı gözlemlenmektedir. Son beş yıllık finansal tablo ve dipnotlarını incelediğimiz TS, karşılıklar bölümünde kıdem tazminatı karşılığı gibi çalışanlara sağlanan faydaları, TMS-37'ye uygun karşılıklar ile birlikte göstermektedir. Buna ek olarak, ayırmış olduğu karşılıkların finansal dipnotlarında açıklamalarıyla ilgili TMS-37'deki hükümlere uygun hareket etmediği belirlenmiştir.

Tablo 29: Trabzonspor Beş Yıllık Ayırmış Olduğu Karşılık

Bilanço Günü	Tutarı(TL)
31 Mayıs 2012	2.205.841
31 Mayıs 2013	2.269.631
31 Mayıs 2014	4.401.254
31 Mayıs 2015	6.984.728
31 Mayıs 2016	15.726.114

Trabzonspor'da karşılık giderlerini esas faaliyetlerden giderler kısmında kapsamlı gelir tablosuna aktarmıştır. 31 Mayıs 2016 tarihli dönem sonu kapsamlı gelir tablosunda karşılık giderleri esas faaliyet giderlerinin %8'ini oluşturmaktadır.

Şekil 15: Trabzonspor Karşılıkların Esas Faaliyet Giderlerine Oranı

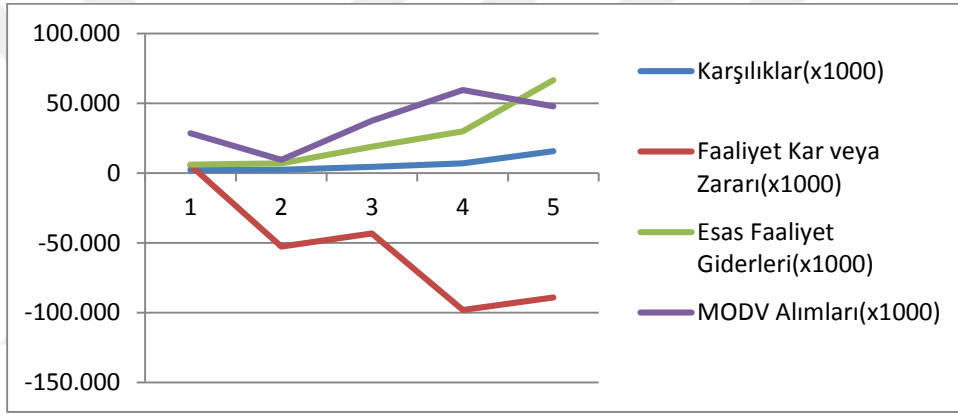

Trabzonspor Sportif A.Ş.'nin son beş yılda ayrılan karşılıklar ile finansal durum tablosu ve kapsamlı gelir tablosu verileri arasında trend analizi yapılmıştır.

Tablo 30: Trabzonspor Son Beş Yıllık İlgili Karşılık-Kar-Gider-Harcama Kalemleri

Yıllar	Karşılıklar(TL)	Faaliyet Karı veya Zararı(TL)	Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler(TL)	MODV Alımları(TL)
31 Mayıs 2012	2.205.841	5.577.820	5.946.705	59.143.786
31 Mayıs 2013	2.269.631	(52.777.171)	7.021.795	22.774.561
31 Mayıs 2014	4.401.254	(43.315.376)	18.957.242	14.786.788
31 Mayıs 2015	6.984.728	(98.155.216)	29.873.953	171.604.024
31 Mayıs 2016	15.726.114	(89.199.130)	66.668.148	59.763.607

Şekil 16: Trabzonspor'un Son Beş Yıllık Karşılıklar ile İlişkili Mali Tablo Veri Analizi

Şekil 16'da Trabzonspor Sportif A.Ş'nin 2016 yılı 5.yıl olmak üzere, son 5 yılda yapmış olduğu MODV alımları, ayırmış olduğu karşılık, faaliyet gideri ve faaliyet karı/zararı birlikte gösterilmiştir. GS ve BJK'de olduğu gibi MODV alımının en yüksek olduğu yılda faaliyet zararı en fazladır. Aynı zamanda hemen hemen tüm kulüplerde olduğu gibi karşılıklarla faaliyet giderlerin artışı paralellik göstermektedir. Yıllarca tutar bakımından az ayrılan karşılıklar yüzünden şirketin zararının arttığı görülmektedir. MODV alımların arttığı yıldan(3. ve 4.yıl) bir sonraki yılda ayrılan karşılık tutarı artmaktadır. Yine TS kulübü üzerinden spor kulüplerindeki TMS-37'ye uygun karşılıklar ayrılmasının önemi ortaya çıkmıştır.

III. AŞAMA

Bu uygulamada halka açık spor kulüplerinin mali tablolarındaki maddi olmayan duran varlıklarının TMS-38'e göre sunumuna ilişkin değerlendirmeler yapılacak ve bu varlıklarla ilgili yıllara göre analizler ve bulgular elde edilecektir.

Spor kulüpleri, maddi olmayan duran varlıklarının yararlı ömrü, itfa ömrü ve süresi, dönem başı ve dönem sonu defter değerleri ve itfa payları, varsa işletme içinden ilave edilen MODV'ler, TMS-36 standardı gereği hesaplanan değer düşüklüğü zararları gibi standardın belirttiği şekilde kamuoyuna açıklamalarda bulunmaktadır. Tablo 27'de SPK'nın mevzuatlarına göre TMS'ye uygun şekilde finansal raporlama da bulunan dört spor kulübünün 31 Mayıs 2016 tarihli finansal tablo ve dipnotlarında TMS-38 standardıyla ilgili açıklamaların, standarda uygunluğu incelenmiştir.

Tablo 31: Spor Kulüplerinin Mali Tablolarının TMS-38'e Uyumluluğu

Mali Tablolarında	Beşiktaş	Fenerbahçe	Galatasaray	Trabzonspor
MODV dönem başı ve sonu defter değeri ile dönem içi alışlar gösterilmiş mi?	Evet	Evet	Evet	Evet
Yararlı ömür, birikmiş itfa payı ve itfa oranı belirtilmiş mi?	Evet	Evet	Evet	Evet
Brüt defter değeri ve itfa payı çıkarıldıktan sonra net defter değeri açıklanmış mı?	Evet	Evet	Evet	Evet
İtfa paylarının dâhil edildiği kapsamlı gelir tablosu kalemi açıklanmış mı?	Evet	Evet	Evet	Evet
Yeniden değerlendirme kaynaklı artış ve azalışlar gösterilmiş mi?	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır
Değer düşüklüğü karşılığı ve zararı hakkın bilgi verilmiş mi?	Evet	Hayır	Evet	Evet
Kur farklarıyla oluşan kambiyo karı veya zararı hakkında bilgi verilmiş mi?	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır

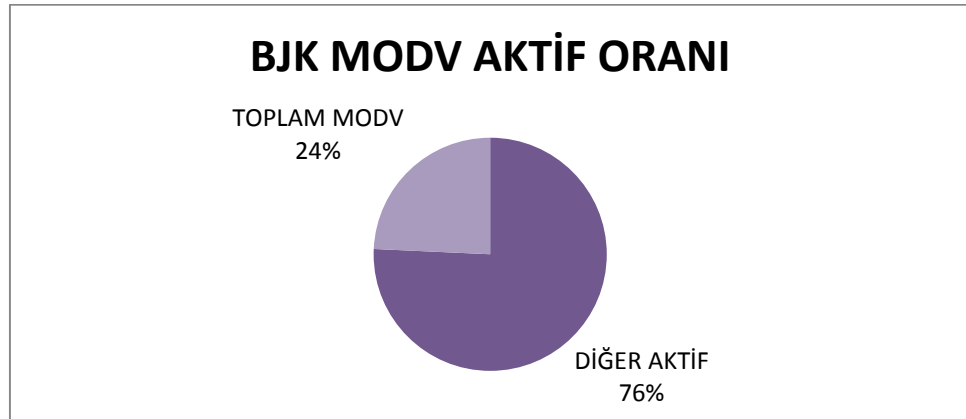
İşletme içerisinde oluşturulanlar açıklanmış mı?	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır
Son beş yıl içinde UEFA tarafından MODV alım yasağı-sınırlaması getirilmiş mi?	Evet	Evet	Evet	Hayır

Tablo 31’de halka açık spor kulüplerinin 2016 yılına ilişkin finansal tablo ve dipnotlarının TMS-38’e uygunluğu incelenmiştir. Kulüpler ile kapsamlı bilgi yine bir önceki aşama gibi tek tek açıklanacaktır.

Beşiktaş Futbol A.Ş.

Spor kulüplerinde maddi olmayan duran varlıkların önemli olduğu çalışmamızda önceki kısımlarda açıklanmıştır. Dolayısıyla, Beşiktaş Futbol A.Ş.’nin de 2016 yılında finansal durum tablosunda toplam varlıklarının %24’ü maddi olmayan duran varlıklardan oluşmaktadır(Şekil 17). Ayrıca, borsada işlem gören Beşiktaş Futbol A.Ş. TMS-38’in mali tablo sunumu ve dipnotlarına ilişkin hükümlerini sağlamaktadır.

Şekil 17: Beşiktaş MODV’lerin Toplam Aktifteki Payı

Tablo 32’de Beşiktaş’ın son beş yılda yapmış olduğu transferleri ile şirket hasılatı verilmiştir.

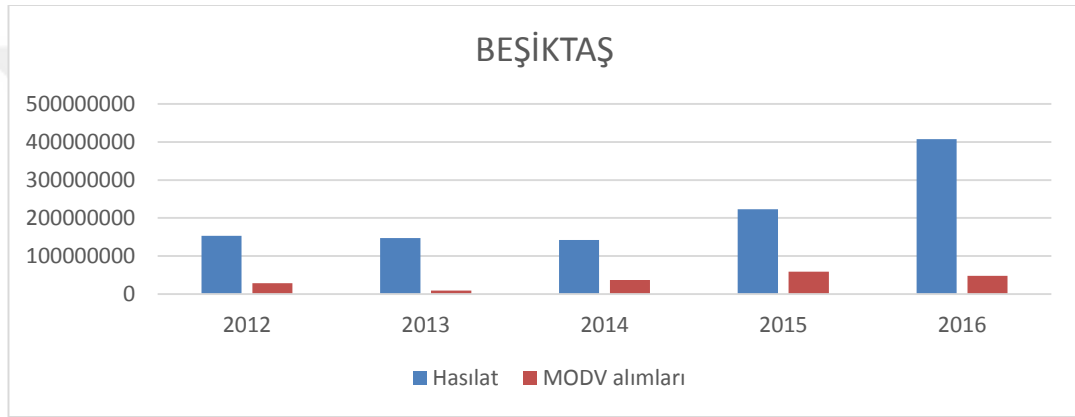

Tablo 32: Beşiktaş'ın Beş Yıllık MODV Alımları ve Toplam Hasılatı

Finansal Tablo Tarihi	MODV Alımları(TL)	Toplam Hasılatı(Brüt Satışlar TL)
31.05.2012	28.399.823	153.475.240
31.05.2013	9.446.619	147.426.786
31.05.2014	37.518.871	142.106.681
31.05.2015	59.380.831	222.818.633
31.05.2016	47.786.140	407.548.058

Bu iki kalem arasındaki ilişki Şekil 18'de birlikte gösterilmiş ve ilişkilendirilmiştir.

Şekil 18: Beşiktaş'ın Beş Yıllık MODV alım ve Hasılat İlişkisi

Şekilde Beşiktaş Futbol A.Ş.'nin 2012-2016 yılları arası toplam hasılatı ile MODV alımları arasındaki ilişki gösterilmiştir. Beşiktaş'ın hasılatının MODV alımları ile tam ilişkili görülmemektedir. Bunun başlıca nedeni bu süreç içerisinde Beşiktaş'ın sportif açıdan başarı elde edememesi ve yaptırmakta olduğu stadyum inşaatı olduğu düşünülmektedir. Nihayet, 2016 yılında hem inşaat tamamlanmış hem de sportif başarı gösterilmiştir. Dolayısıyla BJK müşterileri bunlarla birlikte kulübe para harcamaya başlamışlardır.

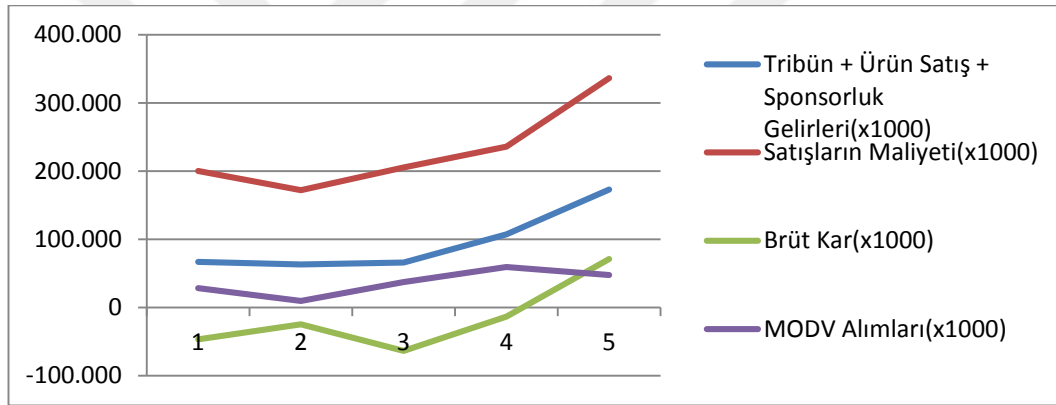
Ayrıca bu süreç içerisinde UEFA ile yapmış oldukları finansal fair-play anlaşması gereği kulüp harcamalarda bir kısıtlamaya gitmiş, bu durumda MODV alımlarının az olmasına yansımıştır

Tablo 33 ve Şekil 19'da Beşiktaş Futbol A.Ş.'nin yapmış olduğu transfer harcamaları, şirketin finansal durum tablosu ve kapsamlı gelir tablosuyla ilişkilendirilmiştir.

Tablo 33: Beşiktaş Beş Yıllık İlgili Gelir-Maliyet-Kar-Harcama Kalemleri

Yıllar	Tribün+ Ürün+ Sponsorluk Gelir	Satışların Maliyeti	Brüt Kar	MODV Alımları
31 Mayıs 2012	66.762.754	200.240.935	(46.765.695)	28.399.823
31 Mayıs 2013	63.233.058	172.160.221	(24.733.435)	9.446.619
31 Mayıs 2014	65.992.157	205.646.559	(63.539.878)	37.518.871
31 Mayıs 2015	107.471.584	236.001.576	(13.182.943)	59.380.831
31 Mayıs 2016	173.199.690	336.548.798	70.999.260	47.786.140

Şekil 19: Beşiktaş'ın MODV-Gelir-Maliyet-Kar İlişkisi

Şekil 19'da BJK'nin 5.yıl 2016 yılı olmak üzere son beş yıllık tribün, ürün satış ve sponsorluk gelirleri, satışların maliyeti, brüt kar/zarar ve MODV alımları gösterilmiştir. Tablo 34'de de Beşiktaş Kulübü'nün son beş yılda ki lig sıralaması aktarılmıştır.

Tablo 34: Beşiktaş'ın Son Beş Yılda Türkiye Ligindeki Sıralaması

Yıllar	Ligi Tamamladığı Sıra
2012	4
2013	3
2014	3
2015	3
2016	2

Analize göre, BJK'nin ligde sportif başarı elde edemediği ve stadyumunun inşaat halinde olduğu dönemde tribün hasılatı ve diğer gelirler sabit kalmıştır. Bu dönemde tribün hasılatı rakiplerine göre azdır. Bu iki ana sorunun çözülmesiyle gelirlerde artış gözlemlenmektedir. Dolayısıyla, şirket zarar ederken, son iki yılda kara doğru bir geçişi bulunmaktadır.

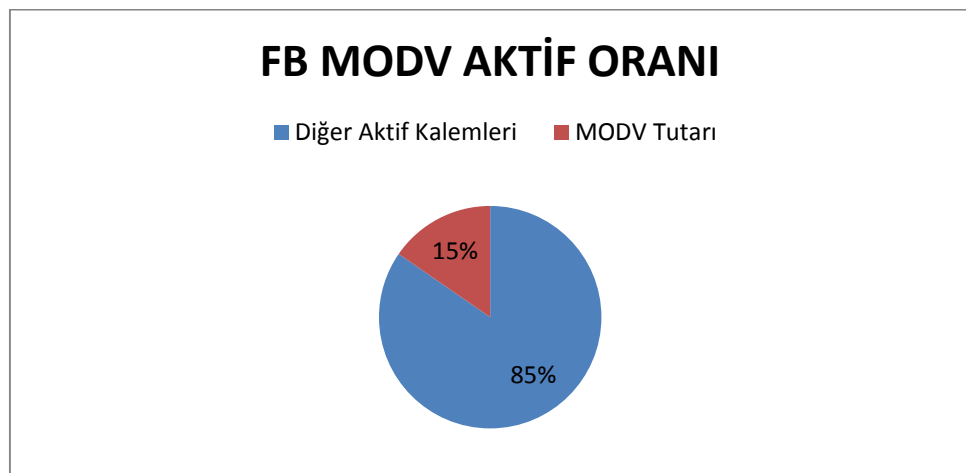
Beşiktaş açısından, MODV alımlarıyla şirket karlılığı arasında bir ilişki olmadığı gözlemlenmektedir. Bununla birlikte Beşiktaş'ında maliyetlerinin artış eğiliminde olduğu gözlemlenmekte ve bu durumun ileri dönemlerde zarara yol açmaması için dikkat etmesi gerekmektedir.

Fenerbahçe Futbol A.Ş.

Fenerbahçe'nin sunmuş olduğu mali tabloları değerlendirildiğinde TMS-38 standardına uygun hareket ettiği görülmektedir. Ancak sadece standarda uygun hareket ederek MODV analizi yapılırsa hata edilmiş olur. Faaliyeti gereği kulüple oldukça yüklü MODV yatırımları yapılmaktadır..

Fenerbahçe'nin toplam aktifinde maddi olmayan duran varlıkların payı %21'dir(Şekil 20). Aktifin neredeyse çeyreğini oluşturan MODV'ler, Fenerbahçe Futbol A.Ş'nin en önemli varlıklarının başında gelmektedir.

Şekil 20 : FB MODV'lerin Toplam Aktifteki Payı

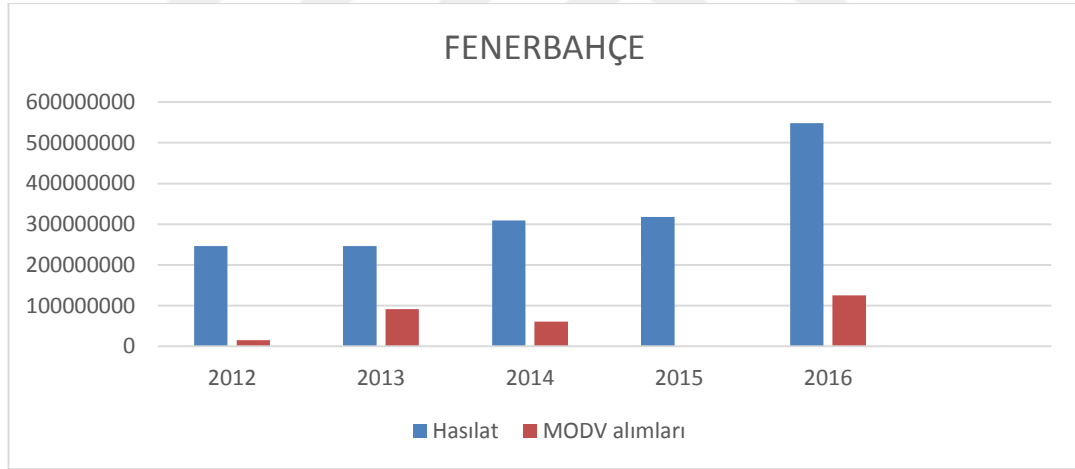
Tablo 35’te Fenerbahçe’nin son beş yılda yapmış olduğu transferler ile elde etmiş oldukları toplam satış hasılatları verilmiştir.

Tablo 35: Fenerbahçe’nin MODV Alımları ve Toplam Hasılatı

Finansal Tablo Tarihi	MODV Alımları(TL)	Toplam Hasılatı(Brüt Satışlar TL)
31.05.2012	153.811.888	246.559.118
31.05.2013	91.624.653	246.507.758
31.05.2014	60.773.061	309.077.354
31.05.2015	253.361	317.610.262
31.05.2016	125.414.082	548.229.359

Bu iki kalemin oluşturduğu yıllara yaygın ilişki aşağıdaki Şekil 21’deki gibidir.

Şekil 21: Fenerbahçe’nin Beş Yıllık MODV alım ve Hasılat İlişkisi

Şekil 21’e göre Fenerbahçe Futbol A.Ş. maddi olmayan duran varlık yatırımı yaptığı yıllarda, şirketin hasılatında önemli artış gözlemlenmektedir. Kulübün müşterileri(çıkar grupları, maça gelen ve ekran başından izleyen taraftarlar ile lisanslı ürün satın alan taraftarlar), Fenerbahçe’den MODV yatırım talebi ettiği oldukça açıktır. Kulübün finansal tabloları incelendiğinde de MODV alımı yaptığı yıllarda tribün hasılatı, ürün satış geliri ve sponsorluk gelirlerinde önemli artış

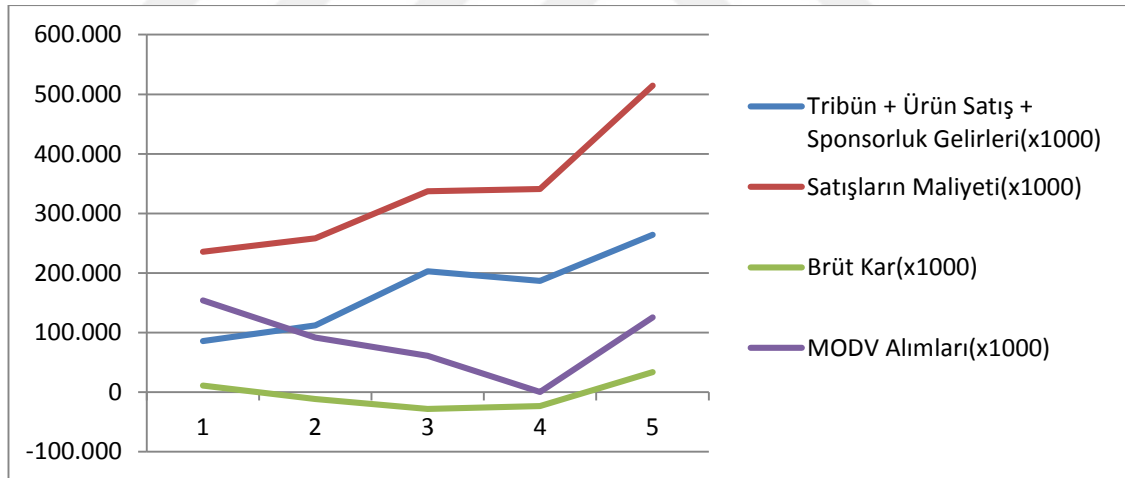
gözlemlenmektedir. Ancak spor kulüplerinde MODV alımları yalnızca hasılatı arttırmamakta, aynı zamanda maliyetlerde bir artışa sebep olmaktadır.

Tablo 36 ve Şekil 22’de Fenerbahçe Futbol A.Ş.’nin yapmış olduğu transfer harcamaları, şirketin finansal durum tablosu ve kapsamlı gelir tablosuyla ilişkilendirilmiştir

Tablo 36: Fenerbahçe’nin Beş Yıllık İlgili Gelir-Maliyet-Kar-Harcama Kalemleri

Yıllar	Tribün+ Ürün+ Sponsorluk Gelir	Satışların Maliyeti	Brüt Kar	MODV Alımları
31 Mayıs 2012	85.884.465	235.600.194	10.958.924	153.811.88
31 Mayıs 2013	117.744.215	258.117.093	(11.609.335)	91.624.653
31 Mayıs 2014	203.044.347	337.140.728	(28.063.374)	60.773,061
31 Mayıs 2015	186.712.893	340.822.904	(23.212.642)	253.361
31 Mayıs 2016	263.840.716	514.591.909	33.637.450	125.414.082

Şekil 22: Fenerbahçe MODV-Gelir-Maliyet-Kar İlişkisi

Yine önceki şekilde olduğu gibi 5.yıl 2016 yılı olmak üzere şekilde, son beş yıllık tribün, ürün satış ve sponsorluk gelirleri, satışların maliyeti, brüt kar/zarar ve MODV alımları gösterilmiştir. Tablo 37’de de Fenerbahçe’nin son beş yılda süper ligde elde ettiği başarı sıralaması verilmiştir.

Tablo 37: Fenerbahçe'nin Son Beş Yıldaki Türkiye Ligindeki Sıralaması

Yıllar	Ligi Tamamladığı Sıra
2012	2
2013	2
2014	1
2015	2
2016	2

Fenerbahçe Futbol A.Ş. için analizden elde edebileceğimiz en önemli sonuçlardan biri, MODV alımı olmayan yılda brüt zarar durumu devam etmekte, tribün ve diğer gelirlerden oluşan hasılatla %6 düşmektedir. Ligde şampiyon olduğu 2014 senesinde tribün, forma satışı ve sponsorluk gelirleri %90 artmıştır. Yatırımların en üst seviyeye çıktığı 2016 senesinde ise, maliyetler %60 artmasına rağmen brüt kar en üst seviyededir. Buradan açıkça belirtmeliyiz ki, Fenerbahçe'nin müşterileri kulüpten MODV(sporcu) alımı yapmasını istemektedir. Kulüp sporcu alımı yaptığı zaman kulübün müşterileri maçlara gitmekte, ürün satın almakta, paralı televizyon yayınına para harcamaktadır. Aynı zamanda, sponsorlar isim yapmış potansiyelli sporcuların olduğu takımlara para harcamak istemektedir.

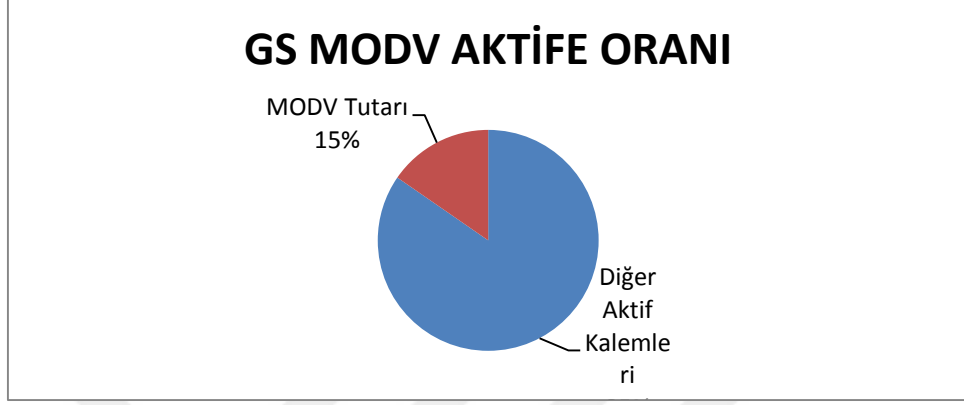
MODV alımlarının arttığı yıllarda maliyetlerinde arttığını göz ardı etmemiz gerekir. Özellikle Fenerbahçe kulübü MODV alımı yaparak hasılatım artıyor düşüncesiyle hareket ederse, ileriki dönemlerde tehlikeli duruma düşebilir. Son yıllarda UEFA'nın finansal fair-play kriterlerine takılan Fenerbahçe, MODV alımları konusunda dikkat etmelidir. O yüzden FB için en ideal görünüm kazandığı kadar harcamasıdır.

Galatasaray Sportif A.Ş.

Galatasaray Sportif A.Ş. tıpkı rakipleri Beşiktaş ve Fenerbahçe Futbol A.Ş. gibi mali tablolarında MODV sunumuyla ilgili TMS-38'in ilgili paragraflarına uygun hareket ettiği gözlemlenmektedir. Ancak sadece TMS-38 uygun hareket etmek daha öncede açıklandığı gibi kulübün mali durumunu düzeltmeye yetmemektedir. Şimdi bu konuyu Galatasaray nezdinde ele alınacaktır.

Şekil 23’de görüldüğü üzere, Galatasaray’ın toplam aktifinin %15’i MODV kalemi oluşturmaktadır.

Şekil 23: Galatasaray MODV’lerin Toplam Aktifteki Payı

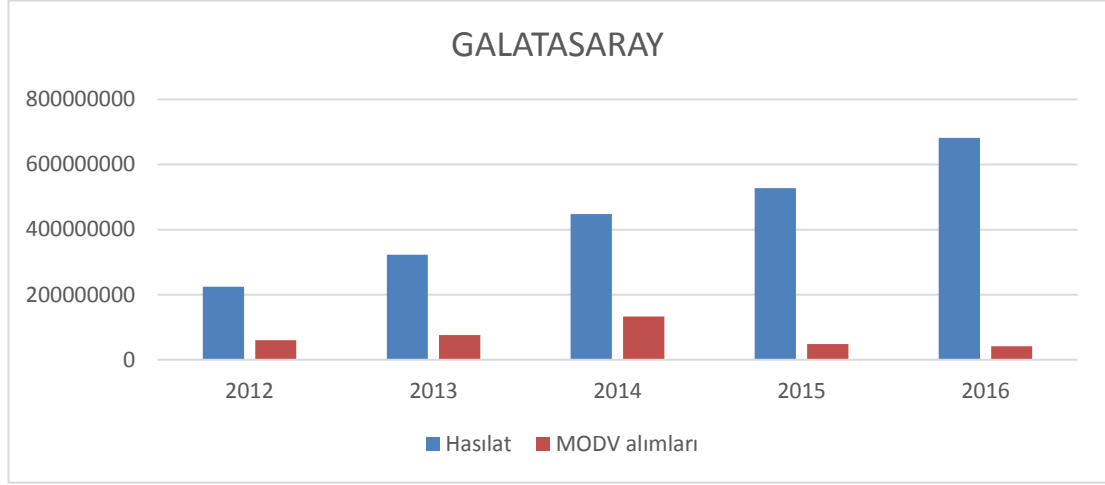
Tablo 38’de Galatasaray Sportif A.Ş.’nin son beş yılda yapmış olduğu MODV alımları ile elde etmiş oldukları hasılat gösterilmiştir.

Tablo 38: Galatasaray’ın MODV Alımları ve Toplam Hasılat

Mali Tabloların Tarihi	MODV Alımları (TL)	Hasılat
31 Mayıs 2012	60.165.914	224.787.875
31 Mayıs 2013	75.681.887	322.700.149
31 Mayıs 2014	132.493.619	448.037.953
31 Mayıs 2015	48.447.996	527.348.178
31 Mayıs 2016	41.487.116	682.222.666

Bu tablodaki veriler Şekil 24’de gösterilmiş ve ilişkilendirilmiştir.

Şekil 24: Galatasaray'ın Beş Yıllık MODV alım ve Hasılat İlişkisi

Galatasaray Sportif A.Ş.'nin MODV alımlarına bağlı hasılatındaki artış durumu, Fenerbahçe'deki gibi değildir. Galatasaray'ın müşteriler MODV alımlarından daha fazla sportif başarıya para verdikleri gözlemlenmektedir. Hasılatındaki bu sürekli artış Galatasaray'ın üst üste şampiyonlar liginde oynaması ve önemli gelirler elde etmesindedir. GS son yıla kadar Avrupa'nın en çok gelir elde eden ilk 20 kulübünden biriydi.

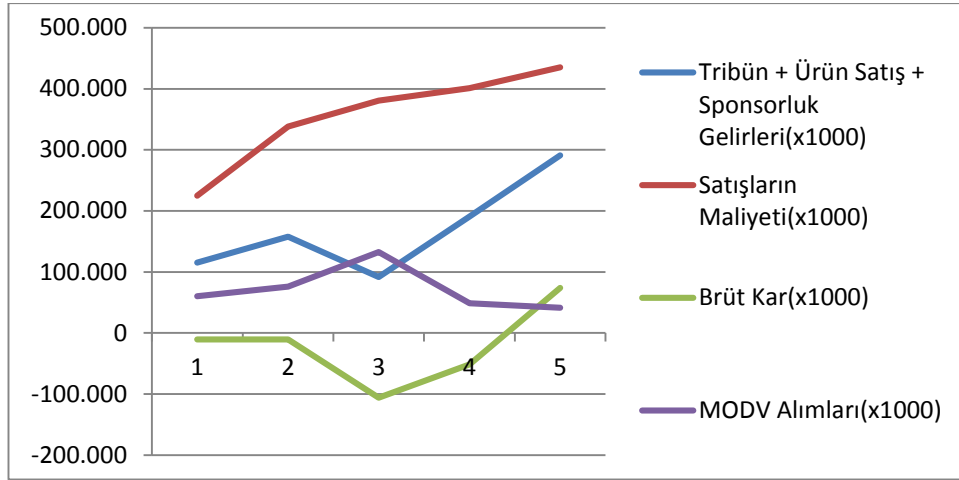
MODV alımlarının sadece hasılatta yapmış olduğu etkiye bakmak yeterli değildir. Tablo şekilde bunun diğer kalemlerle olan ilişkisi anlatılmıştır. Tablo 39 ve Şekil 25'te Galatasaray Sportif A.Ş.'nin yapmış olduğu transfer harcamaları, şirketin finansal durum tablosu ve kapsamlı gelir tablosuyla ilişkilendirilmiştir.

Tablo 39: Galatasaray Beş Yıllık İlgili Gelir-Maliyet-Kar-Harcama Kalemleri

Yıllar	Tribün+ Ürün+ Sponsorluk Gelir(TL)	Satışların Maliyeti(TL)	Brüt Kar(TL)	MODV Alımları(TL)
31 Mayıs 2012	115.870.690	235.446.523	7.700.460	60.165.914
31 Mayıs 2013	157.797.000	338.361.529	(47.337.643)	75.681.887
31 Mayıs 2014	91.530.675	380.829.735	(141.416.052)	132.493.619
31 Mayıs 2015	190.689.408	401.159.188	(78.656.444)	48.447.996
31 Mayıs 2016	291.221.118	434.983.593	6.719.222	41.487.116

Şekil 25: Galatasaray MODV-Gelir-Maliyet-Kar İlişkisi

Şekil 25'te Galatasaray'ın 5.yıl 2016 yılı olmak üzere son beş yıllık tribün, ürün satış ve sponsorluk gelirleri, satışların maliyeti, brüt kar/zarar ve MODV alımları gösterilmiştir. Tablo 40'da da Galatasaray'ın Türkiye Süper Ligi'nde elde etmiş olduğu sportif başarı gösterilmektedir.

Tablo 40: Galatasaray'ın Son Beş Yılda Türkiye Ligi'ndeki Başarısı

Yıllar	Ligi Tamamladığı Sıra
2012	1
2013	1
2014	2
2015	1
2016	6

Galatasaray'da Fenerbahçe'nin aksine en çok MODV alımı olduğu 2014 yılında en yüksek brüt zarar ortaya çıkmıştır. Galatasaray'ın 2014 yılında haddinden fazla harcama yapmış bu yüzden UEFA finansal-fair play kriterlerinin dışına çıkmış ve Avrupa'dan bir yıl men edilmiştir(2016/2017 sezonunda çekilecek ceza). Günümüzde de bu harcamaların sancıları GS'nin peşini tam anlamıyla bırakmamıştır. Son gelen yönetimin kemer sıkma politikaları ile kampanyalarının işe yaradığını 2016 yılında kara geçtiklerini söylemekte gerekir.

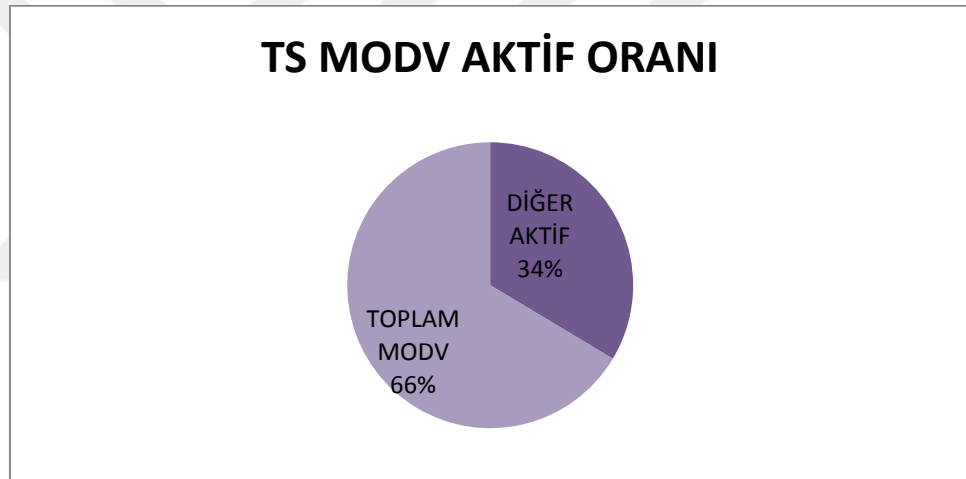
Galatasaray Sportif A.Ş.'nin tribün ve diğer gelirlerinin son yıllarda arttığı görülmektedir. Yine maliyetlerinin sürekli artışta olduğu ve Galatasaray'ında bu durumu dikkate alıp ona göre transfer yapması gerektiğini belirtmek gerekir.

Galatasaray'ın müşterilerinin tam olarak MODV alımlarından değil, daha çok sportif başarı ve diğer nedenlerden takımlarına para harcadıkları görülmektedir.

Trabzonspor Sportif A.Ş.

Trabzonspor'un mali tablolarında maddi olmayan duran varlıklar ile ilgili veriler incelenmiştir. TMS-38'e göre uyumlu bir şekilde maddi olmayan duran varlıklarını açıklamış görülmektedir. Şekil 26'da görüldüğü üzere, dört büyük kulüp arasında aktif içerisinde MODV'lerin payı %66 ile en yüksek spor kulübü Trabzonspor'dur.

Şekil 26: Trabzonspor'un MODV'lerin Toplam Aktifteki Payı

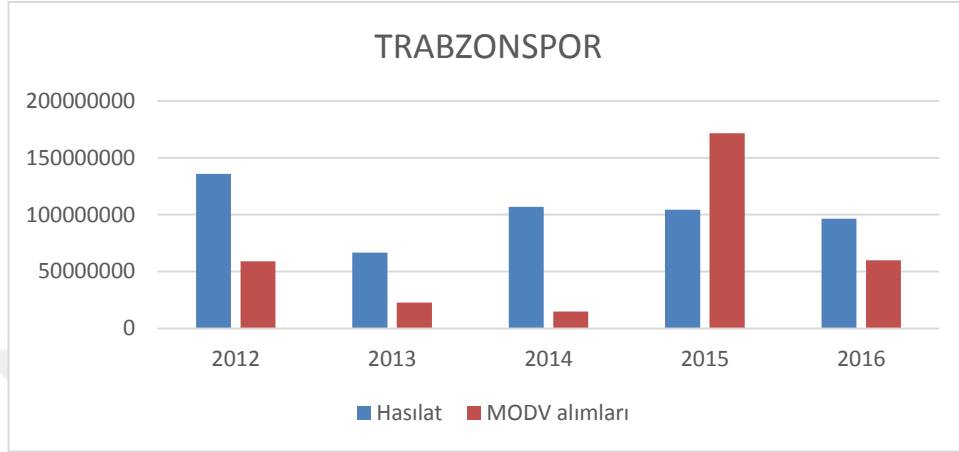
Tablo 41'de Trabzonspor Sportif A.Ş.'nin son beş yılda yapmış olduğu MODV alımları ile elde etmiş oldukları hasılat gösterilmiştir.

Tablo 41: Trabzonspor'un MODV Alımları ve Toplam Hasılat

Mali Tabloların Tarihi	MODV Alımları (TL)	Hasılat
31 Mayıs 2012	59.143.786	135.931.333
31 Mayıs 2013	22.774.561	66.704.358
31 Mayıs 2014	14.786.788	106.903.417
31 Mayıs 2015	171.604.024	104.238.738
31 Mayıs 2016	59.763.607	96.377.303

Bu iki kalemin oluşturduğu yıllara yaygın ilişki aşağıdaki Şekil 27'deki gibidir.

Şekil 27: Trabzonspor'un Beş Yıllık MODV alım ve Hasılat İlişkisi

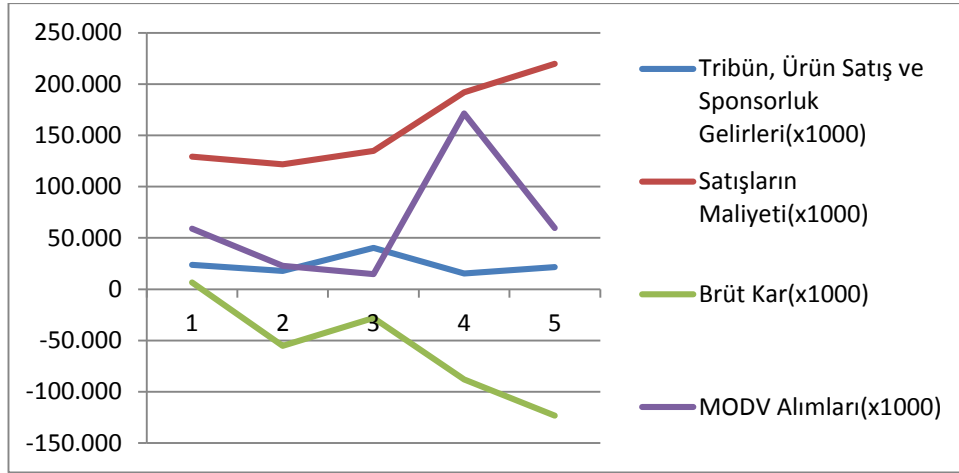
Şekil 27'de Trabzonspor Sportif A.Ş.'nin 2012-2016 yılları arası toplam hasılatı ile MODV alımları arasındaki ilişki gösterilmiştir. Trabzonspor'un da hasılat ve MODV alımlarında dalgalanmaların çok ilişkili olmadığı görülmektedir. İstikrarsız sonuçlar elde edilmesi ile Trabzonspor yapmış olduğu yatırımların karşılığını aldığını söylemek oldukça güçtür.

Tablo 42 ve Şekil 28'de Trabzonspor Sportif A.Ş.'nin yapmış olduğu transfer harcamaları, şirketin finansal durum tablosu ve kapsamlı gelir tablosuyla ilişkilendirilmiştir.

Tablo 42: Trabzonspor Beş Yıllık İlgili Gelir-Maliyet-Kar-Harcama Kalemleri

Yıllar	Tribün+ Ürün+ Sponsorluk Gelir	Satışların Maliyeti	Brüt Kar	MODV Alımları
31 Mayıs 2012	23.736.554	129.220.047	6.711.286	59.143.786
31 Mayıs 2013	22.774.678	121.840.818	(55.136.460)	22.774.561
31 Mayıs 2014	40.428.731	134.940.601	(28.037.184)	14.786.788
31 Mayıs 2015	15.191.007	192.196.316	(87.957.578)	171.604.024
31 Mayıs 2016	21.700.549	219.774.587	(123.397.284)	59.763.607

Şekil 28: Trabzonspor MODV-Gelir-Maliyet-Kar İlişkisi

Şekil 28’de Trabzonspor’un 5.yıl 2016 yılı olmak üzere son beş yıllık tribün, ürün satış ve sponsorluk gelirleri, satışların maliyeti, brüt kar/zarar ve MODV alımları gösterilmiştir. Tablo 43’de de Trabzonspor’un Türkiye Süper Ligi’ndeki son beş yılda almış olduğu dereceler gösterilmiştir.

Tablo 43: Trabzonspor’un Son Beş Yılda Türkiye Ligindeki Sıralaması

Yıllar	Ligi Tamamladığı Sıra
2012	3
2013	9
2014	4
2015	5
2016	12

Dört büyük kulüp içerisinde MODV durumu en kötü olan kulüp Trabzonspor olduğu anlaşılmaktadır. Son yıllarda hem sportif başarı açısından hem de karlılık açısından durumu kötüdür. Üstelik bu yıllarda maddi olmayan duran varlık yatırımı yapmış olmasına rağmen sportif ve finansal açıdan düzelme olmamıştır. Satışların maliyetinin büyük bir kısmı futbolculara ödenen ücretler olduğuna göre, Trabzonspor’un bu yatırımlarla daha başarılı olması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bunların yanında bu sene tamamlanan yeni stadyum ve yeni Trabzonspor yönetimi ile ileriye dönük bir takım adımlar atılmaktadır.

4.4. ÇALIŞMANIN BULGULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırma sonucunda elde edilen, tablolar ve şekiller halinde sunulan bulgular bu bölümde araştırma kapsamında olan her bir aşama için ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Birinci aşamada yapılan analizde 2015/2016 yılında halka açık spor kulüplerinin forvet oyuncularını değerlendirilmiştir. Analizlerde MODV'ye yatırılan paranın sezon sonu getirisi gösterilmiştir. Yapılan analiz sonrası, spor kulüplerinin MODV'ye yapmış olduğu yüksek harcamanın, en yüksek getiriyi getirmeyebileceği ortaya çıkmıştır. Bu aşamada spor kulüplerinin transfer ettiği veya harcama yaptığı oyuncuları özenle seçmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Daha yüksek bedeller ödeyerek sadece günü kurtarmak adına yapılan harcamalar kulüpleri gelecekte oldukça kötü durumlara düşürebilmektedir.

İkinci aşamada yapılan analizde spor kulüplerinde “TMS-37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar Standardı” uygunluğu incelenmiş ve karşılıklar kaleminin son beş yıldaki şirketin karlılığı açısından değerlendirilmiştir. Fenerbahçe Futbol A.Ş.'nin TMS-37'ye göre karşılık ayırmadığı görülmektedir. Karşılıkların dönem gideri olarak, dönem karını etkilemektedir. İhtiyatlılık kavramı gereği şirketlerde karşılık ayırmanın önemi vurgulanmış, bu durumun spor kulüplerinin lehine veya aleyhine olduğu ayrılan karşılıkların kullanılıp kullanılmadığıdır. Bu aşamada yapılan analizden, spor kulüplerinde TMS-37'ye uygun hareket etmenin şirket karlılığına önemli etkisi olabileceği ortaya çıkmıştır.

Üçüncü aşamada yapılan analizde ise, spor kulüplerinde “TMS-38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Standardı” uygunluğu incelenmiş ve kulüplerin maddi olmayan duran varlıklarının son beş yılda gelire, maliyete ve karlılığa etkisi incelenmiştir. Kulüplerin TMS-38 standardına uygun hareket ettikleri tespit edilmiştir. Ancak sadece TMS-38'e uymak spor kulüpleri için yeterli olmadığı gösterilmiştir. Yapılan plansız MODV harcamalarının şirketin maliyetlerini arttırarak zarara yol açtığı ortaya çıkmaktadır. Ayrıca MODV'lere yapılan yüklü yatırımlarla kesin sportif başarı sağlayacağı yargısı ortaya çıkmamaktadır.

SONUÇ

Dört büyük spor kulübünün mali tabloları TMS-37 ve TMS-38 standartları çerçevesinde ele alınmıştır. SPK kayıtlı halka açık şirket olan kulüplerinde, tablolarında standarda uyumsuzluk tespit edilmiştir. Özellikle Fenerbahçe'nin yıllarca karşılık ayırmaması, koşullu borç ve varlıklara ilişkin açıklamalar bulunmaması en göze çarpan durumdur. Bu uyumsuzluk şartlı görüşlü denetim raporlarının da önemli kaynağıdır.

Kulüpler TMS-37 standardını daha dikkatli uygulamalıdır. Son yıllarda almış oldukları tazminat ve vergi cezaları bunların en önemli örnekleridir. Bazı durumlarda karşılık ayrılmayan davalardan tazminat yükümlülüğü olduğu gözlemlenmektedir. Standardın öngördüğü durumlarda karşılık ayırmak, koşullu borç açıklamak kulüplerin oluşabilecek durumlara karşı daha ihtiyatlı olmasını sağlamaktadır. Böylece hem ileride oluşacak nakit çıkışına hazırlıklı olmaktadır, hem de yatırımcıları yanılmamaktadırlar.

Spor kulüpleri tarafından yapılan maddi olmayan duran varlık harcamaları da, kulüplerin bütçelerini zorlar hale gelmiştir. Son yıllarda ülkemizde yabancı serbestisi ile birlikte transfer etmek konusu kulüpleri cezbetmektedir. Ancak, kulüpler bu harcamaları yaparken oldukça dikkatli olmalıdırlar. Harcama yaparken planlama doğru yapılmalı, gereksiz oyuncu transferi yapılmamalıdır. Analizi yapılan Beşiktaş'ın yapmış olduğu Mario Gomez transferi gibi, daha çok seyirciyi tribüne ve ekran başına çekebilecek, bütçeye uygun, sportif başarı getirebilecek oyuncular transfer edilmelidir.

Kulüplerin alt yapılarına daha fazla önem vermeli, buradan gelecek gençler iyi yetiştirilerek takımlarda şans verilmelidir. Neredeyse çok az maliyetle alt yapıya gelen gençler, iyi bir şekilde yetişirse kulüplere önemli kazançlar sağlayabilmektedirler. Futbolda bir Dünya devi olan Barcelona Futbol Kulübü oyuncusu olan Arda Turan, Galatasaray alt yapısında yetişmiştir. Ülkemizde yetişen Arda, 2011 yılında Galatasaray tarafından İspanya'ya 12 Milyon Euro karşılığında satılmıştır. Maalesef, bunun gibi örnekler ülkemiz için oldukça azdır. Gereksiz transfer etmek yerine, alt yapılardan oyuncular yetiştirilerek ve böylece hem transfer maliyetleri azaltılacak hem de şirketlere ilerleyen yıllarda nakit girişi sağlanacaktır.

Çalışmamızın konusunu oluşturan karşılıklar ve maddi olmayan duran varlık standartları uymak kulüpler için oldukça önemlidir. Standartlara uyarak finansal tablo kullanıcılarının kulüplerden daha doğru ve tarafsız bilgi edinmeleri sağlanmaktadır. Ayrıca ülkemizdeki halka açık spor kulüplerinin giderek artan borçlanmaları ile artan transfer harcamaları açısından da standardın gerektirdiğini uygulamak, kulüplerin sınırsız yaşamları açısından önemlidir. Üstelik sadece standardı uygulamak spor kulüplerimiz için yetmemektedir. Son birkaç yılda kulüplerde görülen fon kaynağı arayışları ve borç ödemelerin artışı bunun en güzel örneğidir. UEFA'nın finansal açıdan takibine giren kulüplerimiz daha bilinçli yönetilmeli ve yapacakları transferlerde daha dikkatli olmalıdırlar.

KAYNAKÇA

Aladanlı, B. ve Çördük, Ü. (2009). *Futbol Tarihi Ve Sporda İlkler*. İstanbul: Yeşil Elma Yayıncılık.

Akarçay Öğüz, A. (2007). *Türkiye Muhasebe Standardı-37: Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar Standardının İncelenmesi ve Türkiye Açısından Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akkaya, C.(2008), Küreselleşme ve Futboldaki Dönüşüm. *Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar Dergisi*.1(4): 1-13.

Akşar, T. (2005). *Endüstriyel Futbol*. İstanbul: Literatür Yayıncılık.

Akşar, T. ve Merih, K. (2006.), *Futbol Ekonomisi*. İstanbul: Literatür Yayıncılık

Argan, M. ve Katırcı H. (2012), *Spor Pazarlaması*, Ankara: Nobel Yayıncılık

Ataman Akgül, B. (2005). Maddi Olmayan Duran Varlıkların İtfasına İlişkin IAS 38 ile IFRS 3 Standardında Yer Alan Düzenlemeler ve Türk Vergi Mevzuatıyla Karşılaştırılması. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*. 25: 41-45.

Atasoy, B. ve Kuter, F. Ö. (2005). Küreselleşme ve Spor. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 18(1): 11-22.

Ateş, K.(2016). *İleri Düzey Muhasebe Rehberi*. Ankara: Muhasebe Kitapları İnternet Yayıncılık

Basketbol Eğitim Spor Kulübü, <http://basketbolegitim.com/basketbolun-tarihcesi>, (17.01.2016)

Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları 31 Mayıs 2012- 2013-2014-2015-2016 Tarihleri İtibariyle Konsolide Finansal Tablolar ve Dipnotları

Bob, S. (07.07.2014). *Dünya Kupası'nun Brezilya Ekonomisine Etkisi*. <http://www.amerikaninsesi.com/a/dunya-kupasi-brezilya-ekonomisini-nasil-etkiliyor/1950237.html>, (28.02.2017).

Deloitte Annual Review of Football Finance (2014)– Highlights

Deloitte Top of The Table Football Money League (2017). Sports Business Group January

Demir, V. (2008). *TMS-37 Karşılıklar Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar*. Ankara: Siyasal Yayınevi

Devecioğlu, S., Çoban B., Karakaya Y. E., Karataş Ö. (2012). Türkiye’de Spor Kulüplerinin Şirketleşmeye Yönelimlerinin Değerlendirilmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 10(2): 35-42.

Devecioğlu, S., Çoban, B., Karakaya, Y. E. (2014). Futbol Yönetimi ve Organizasyonlarının Görünümü. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*. 5(1): 35-48.

Erdoğan, İ. (2008). Futbol ve Futbolu İnceleme Üzerine. *İletişim Kuram ve Araştırmalar Dergisi*. 26(2): 1-58.

Esendemirli, E. ve Yeğinboy, Y. (2014). TMS-37 Kapsamındaki Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar İle Şirket Karlılıkları İlişkisi – Borsa İstanbul’da İşlem Gören Şirketlere Yönelik Bir Uygulama. *Dördüncü Uluslararası Türk Coğrafyası Finansal Raporlama Sempozyumu Kitabı(ss.111-121)*, Düzenleyen MUMEYEK Vakfı. İstanbul: 18-19 Ekim 2014 Çatalca.

Fenerbahçe Futbol A.Ş. Esas Sözleşmesi, http://cdn.fenerbahce.org/pic_lib-/fbsportif/esas-sozlesme_581807.pdf Erişim Tarihi: 11.11.2016

Fenerbahçe Futbol A.Ş. 31 Mayıs 2012-2013-2014-2015-2016 Tarihleri İtibariyle Sona Eren Hesap Yılına İlişkin Konsolide Finansal Tabloları ve Dipnotları Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve, paragraf 4.55-d.

Galatasaray Spor Kulübü Resmi İnternet Sitesi, <http://www.galatasaray.org/s/galatasaray-nasil-kuruldu/13> Erişim Tarihi: 11.11.2016

Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş. 31 Mayıs 2012-2013-2014-2015-2016 Tarihleri İtibariyle Sona Eren Hesap Yılına İlişkin Konsolide Finansal Tabloları ve Dipnotları

Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş. 01.06.2015-31.05.2016 Özel Hesap Dönemi Faaliyet Raporu <http://cdn1.galatasaray.org/files/faaliyet-raporu-31-05-2016.pdf>, Erişim Tarihi: 11.11.2016

Gökçen, G., Ataman, B., Çakıcı, C. (2011). *Türkiye Finansal Raporlama Standartları Uygulamaları*. İstanbul: Türkmen Yayınevi

Gönen, S. ve Akça, N. (2015). Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıkların Türkiye Muhasebe Standartları ve Vergi Mevzuatı Kapsamında Değerlendirilmesi. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3(3): 89-105.

Güçlü, M., (2001). Olimpiyat Oyunları ve Spor Sponsorluğu. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi. 21(3): 223-239.

Güler, İ. (2012). *Açıklamalı, Yorumlu ve Karşılaştırmalı TFRS ve KOBİ TFRS Uygulaması*. Ankara: Yaklaşım Yayıncılık.

Güngör, A. (2014). Futbol Endüstrisinde Sportif Başarı ile Finansal Performans Arasındaki İlişkinin Analizi ve Türkiye Uygulaması. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 1: 16-36.

İnal, A. N. (5 Ekim 2008). Spor Organizasyonları. <http://www.yenimakale.com/s-pororganizasyonlari.html#ixzz3M4UOa7fd>, (Erişim Tarihi 12.12.2016).

Kabataş, Y. (2010). Futbol Endüstrisi Ve Futbolcu Transfer Ücretlerinin Muhasebeleştirilmesi. *Vergi Dünyası Dergisi*

Kamu Aydınlatma Platformu. <https://www.kap.org.tr>

Kaplan Yıldırım, R. (2016). TMS_37 Karşılıklar, Şarta Bağlı Yükümlülükler ve Şarta Bağlı Varlıklar Standardında Çevresel Düzenleme Karşılığının İncelenmesi ve Türkiye Uygulaması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 9(44): 1306-1315.

Karahüseyinoğlu, M. F. (2007). *Küreselleşme ve Geleneksel Türk Sporları*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Karpavicius, T. ve Jucevicius, G. (2015). The Application of the Business System Concept to the Analysis of Football Business. *Engineering Economics*. 63(4): 86-95.

Katırcı, H. ve Uztuğ F. (2009). Spor Kulüplerinde İletişim Yönetimi: Türkiye Profesyonel Futbol Liglerinde Yer Alan Spor Kulüplerinin İletişim Uygulama, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 9(1): 149- 168.

Kızıl A., Fidan, M. M., Kızıl, C., Keskin, A. İ. (2013). *Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları*. İstanbul: DER Yayınları.

Li, M., Hofacre, S. Mahony, D. (2001). *Economics of Sport*, Morgantown WA: Fitness Information Technology.

McGomb, D. G. (2004). *Sports In World History*. Newyork: Taylor&Francis Inc.

Mirza, A. A. ve Holt, G. J. (2011). *Practical İmplementation Guide And Workbook For IFRS: 3rd Edition*. U.S.A.: Hoboken, Iohn Wiley & Sons.

Nalçakan, M. (2009). , *Uluslararası Spor Organizasyonlarında Sağlık Hizmetleri Universiade 2005 İzmir Örneği.(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

OLYMPIC. <https://www.olympic.org/rio-2016> (Erişim Tarihi: 15.03.2017)

Otuz Saniyesi Beş Milyon Dolarlık Reklam. http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/futbol/477447/30_saniyesi_5_milyon_dolarlik_reklam.htm (10.03.2017).

Örten, R. Kaval, H., Karapınar, A. (2015). *Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları Uygulama ve Yorumları*. Ankara: Gazi Kitapevi.

Özerhan, Y. ve Yanık S. (2012). *Açıklamalı ve Örnek Uygulamalı Türkiye Muhasebe Standartları ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları*. Ankara: TURMOB Yayınları

Özerhan, Y. ve Yanık S. (2015). *Açıklamalı ve Örnek Uygulamalı Türkiye Muhasebe Standartları Türkiye Finansal Raporlama Standartları*. Ankara: TURMOB Yayınları

Özmaden, M. (2010). Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı (TİCİ) Dönemi Milli Ruh ve Milli Temsil, Siyasi ve Milli Propaganda ile Ülkeyi Tanıma-Tanıtma Çabaları. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 7(1): 1439-1457.

Özkan, Ö. ve Uzun Kocamış, T. (2011). Karşılıklar Standardı ile Vergi Usul Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu'na Göre Karşılık Kavramının İncelenmesi ve Muhasebeleştirilmesi. *Mali Çözüm Dergisi*. 103: 191-214.

Paul, J. (1996). A Lost Sport: Clara Gregory Baer and Newcomb Ball. *Journal of Sport History*. 23(2): 165-174.

Pavlovic, V., Mijatovic, P., and Milacic,, I. (2014). Controversies about the Accounting Treatment of Transfer Fee in the Football Industry. *Journal for Theory and Practice Management*. 70: 17-24.

Reilly, R. F. ve Reilly, A. L. (2009). “The Identification and Valuation of Commercial Intangible Assets in Family Law Cases”, *American Journal of Family Law*. 3: 150-166.

Rowbottom, N. (2002). The Application of Intangible Asset Accounting and Discretionary Policy Choices in the UK Football Industry. *British Accounting Review*. 34(4): 335-355.

Schiuma, G. (2010). *Managing Knowledge Assets and Business Value Creation in Organizations: Measures and Dynamics*. **Newyork:** IGI Global.

Sipahi, B. (2009). Seçilmiş Türkiye Finansal Raporlama Standartları. *TMS-38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar(ss.171-182)*. İstanbul: İSMMMOMO Yayınları.

Sümer Göğüş, E. H. ve Yolsal, M (2006). Şerefiyenin Muhasebeleştirilmesi ve Değerlemesinin Uluslararası Finansal Raporlama ve Amerikan Muhasebe Standartlarına Göre Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*.

Şahan, H. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Önemi. (Yayınlanmış Doktora Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şavlı, T. (2014). *Uluslararası/Türkiye Finansal Raporlama Standartları*. Ankara: Yaklaşım Yayıncılık.

Tayfur, E. ve Odak B. (2016). TMS-38 Maddi olmayan Duran Varlıklar-II: Maddi olmayan Duran Varlığın Muhasebeleştirme Sonrası Ölçümü, İtfası ve Elden Çıkarılması. *Vergi Dünyası Dergisi*

Tekin, A. ve Tekin, G. (2014). Antik Yunan Dönemi: Spor Ve Antik Olimpiyat Oyunları. *Tarih Okulu Dergisi*

TMS- 37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar, Koşullu Varlıklar Standardı.

TMS-38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Standardı.

Topçu, Ö. (2013). *Türkiye' de Spor Kulüplerinin İdari ve Sportif Açından İşlevselliği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans). Samsun: On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Trabzonspor Resmi İnternet Sitesi, <http://www.trabzonspor.org.tr/tr/kulup/tarihce>

Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş. 31 Mayıs 2012-2013-2014-2015-2016 Tarihleri İtibariyle Sona Eren Hesap Yılına İlişkin Konsolide Finansal Tabloları ve Dipnotları

Türkiye Olimpiyat Milli Komitesi. <http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr> (15.03.2017)..

Uluslan, H. (2004). Koşullu Borç Zarar Karşılıklarının Ölçümü, Kayıtlanması ve Sunumu. *Mali Çözüm Dergisi*. (69): 200-219.

Uşul, H. ve Özer Keçe, F. (2016). TMS-37 Kapsamındaki Karşılıklar, Koşullu Borçlar, Koşullu Varlıkların Muhasebeleştirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 3(5): 49-60.

Uzun, H. (2012). *Cumhuriyetin İlk On Yılında Türkiye’de Spor*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Walton, P. ve Aerts, W. (2006). *Global Financial Accounting and Reporting Principles and Analysis*. London: Thomson Learning.

WEB. <http://www.transfermarkt.com.tr>

Yardımcıoğlu, M., Demirel, N., Özer, Veli. (2016). Araştırma-Geliştirme Harcamalarının ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların TMS-38, Tekdüzen Muhasebe Sistemi, SPK Tebliği’ne Göre Muhasebeleştirme İşlemlerinin Karşılaştırılması. *Mali Çözüm Dergisi*.(85): 43-58.

Yazarkan, H. (2016). Futbolcu Transfer/Bonservis Ücretlerinin TMS-38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Standardına Uygun Olarak Muhasebeleştirilmesi: Trabzonspor Örneği. *Mali Çözüm Dergisi*. (137): 91-120.

Yükçü, S. ve Yaşar, Ş. (2013). Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıkların TMS-37 Standardı Kapsamında İncelenmesi. *Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi*. (40): 1-13.

EKLER

Ek 1: Beşiktaş Futbol A.Ş. 31 Mayıs 2016 Tarihli Dönem Sonu Karşılıklar Ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar İle İlgili Konsolide Finansal Tablo Dipnotları

13. Kısa ve uzun vadeli karşılıklar

a) Kısa vadeli karşılıklar

	31 Mayıs 2016	31 Mayıs 2015
Kısa vadeli borç karşılıkları		
UEFA fair-play ceza karşılığı	1.645.300	-
Dava karşılıkları (*)	446.677	187.997
	2.091.977	187.997

(*) Dava karşılıkları ilişkin kısa vadeli karşılıklara ilişkin hareketi aşağıdaki gibidir.

	31 Mayıs 2016	31 Mayıs 2015
Açılış bakiyesi (-)	187.997	1.635.119
Dönem içinde ayrılan karşılıklar (-)	266.043	196.735
Dönem karşılık iptali	(7.363)	(1.643.857)
Kapanış bakiyesi	446.677	187.997

Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları

31 Mayıs 2016 tarihi itibarıyla
konsolide finansal tablolara ilişkin dipnotlar (devamı)
(Para birimi – Aksi belirtilmedikçe Türk Lirası (TL))

Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları

31 Mayıs 2016 tarihi itibarıyla
konsolide finansal tablolara ilişkin dipnotlar (devamı)
(Para birimi – Aksi belirtilmedikçe Türk Lirası (TL))

13. Kısa ve uzun vadeli karşılıklar (devamı)

Uzun vadeli karşılıklar

	31 Mayıs 2016	31 Mayıs 2015
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin uzun vadeli karşılıklar (kıdem)	298.368	638.541
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin uzun vadeli karşılıklar (izin)	447.148	748.826
	745.516	1.387.367

Kıdem tazminatı karşılığı:

Türk İş Kanunu'na göre, Grup bir senesini doldurmuş olan ve Grup'la ilişkisi kesilen veya emekli olan, 25 hizmet (kadınlarda 20) yılını dolduran ve emekliliğini kazanan, askere çağrılan veya vefat eden personeli için kıdem tazminatı ödemekle mükelleftir. İlgili bilanço tarihi itibarıyla ödenecek kıdem tazminatı, 31 Mayıs 2016 itibarıyla 4.092,53 TL tavanına tabidir (31 Mayıs 2015: 3.541,37 TL).

Kıdem tazminatı yükümlülüğü yasal olarak herhangi bir fonlamaya tabi değildir. Kıdem tazminatı karşılığı, Şirket'in, çalışanların emekli olmasından kaynaklanan gelecekteki muhtemel yükümlülük tutarının bugünkü değerinin tahmin edilmesi yoluyla hesaplanmaktadır. UMS 19 ("Çalışanlara Sağlanan Faydalar"), şirketin yükümlülüklerinin, tanımlanmış fayda planları kapsamında aktüeryal değerlendirme yöntemleri kullanılarak geliştirilmesini öngörür. Bu doğrultuda, toplam yükümlülüklerin hesaplanmasında kullanılan aktüeryal varsayımlar aşağıda belirtilmiştir:

	31 Mayıs 2016	31 Mayıs 2015
Enflasyon oranı (%)	%6	%6
Faiz oranı (%)	%10,5	%9

Temel varsayım, her yıllık hizmet için belirlenen tavan karşılığının enflasyon ile orantılı olarak artmasıdır. Böylece uygulanan iskonto oranı enflasyonun beklenen etkilerinden arındırılmış gerçek oranı gösterir.

Kıdem tazminatı karşılığının dönem içerisindeki hareket tablosu aşağıdaki gibidir:

	31 Mayıs 2016	31 Mayıs 2015
Dönem başı	638.541	741.935
Faiz maliyeti	40.623	68.326
Cari dönem hizmet maliyeti	122.946	165.146
Dönem içi yapılan ödemeler	(584.944)	(384.997)
Aktüeryal kayıp	81.202	48.131
	298.368	638.541

Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları

31 Mayıs 2016 tarihi itibarıyla
konsolide finansal tablolara ilişkin dipnotlar (devamı)
(Para birimi – Aksi belirtilmedikçe Türk Lirası (TL))

13. Kısa ve uzun vadeli karşılıklar (devamı)

Sarta Bağlı Olaylar

1) Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile ilgili davalar

31 Mayıs 2016 tarihinden önce açılmış ve devam etmekte olan uyuşmazlıklar:

İstanbul 6. İcra Müdürlüğü'nün 2008/21129 E. sayılı dosyası Ömer Avşaroğlu-Serkan Duran, Şirket aleyhine 23.639 TL tutarlı icra takibi başlatmıştır, takibe itiraz edilmiş, karşı taraf İstanbul 2. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2009/229 E. sayılı dosyasından itirazın iptali davası açmıştır. Yargılama sonunda alacağın tahsilde tekerür olmamak kaydı ile iptaline karar verilmiştir. Yerel mahkeme kararı Şirket tarafından temyiz edilmiştir. Söz konusu borca ilişkin karşılık finansal tablolarda ayrılmıştır.

İstanbul 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2011/409 E. sayılı dosyası ile Aysel Şavkan, Şirket ve Gutierrez Hernandez aleyhine her türlü talep ve dava hakkı saklı kalmak üzere kısmi alacak davası açılmıştır. Mahkemece görevsizlik kararı verilmesi üzerine İstanbul 4. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 2013/270 E. sayılı dosyası üzerinden yapılan yargılama neticesinde davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir. Karar temyiz edilmiş ise de; temyiz icrayı durdurmadığından alacaklıya dosya borcunun tamamı ödenmiştir. Temyiz incelemesi neticesinde Yargıtay Yerel Mahkeme kararını görev yönünden bozmuştur. Yargılama İstanbul 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2016/113 E. sayılı dosyası üzerinden devam etmektedir. Dosya borcunun tamamı ödendiğinden Şirket finansal tablolarında ek bir karşılık ayırmayı gerekli görmemiştir.

Şirket tarafından İstanbul 36. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2012/215 E. sayılı dosyasıyla sözleşmeye aykırılıktan dolayı Mehmet Erkut Şentürk aleyhine 1.000.000 Avro cezai şartın tahsil için dava açılmış, dava dosya Asliye Hukuk Mahkemesine gönderilmiştir. Finansal tablolarda herhangi bir alacak bulunmamaktadır.

Şirket tarafından İstanbul 8. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2012/282 E. sayılı dosyasıyla Erce Kaftan ve Erik Medya aleyhine 10.000 TL maddi, 50.000 TL manevi tazminat davası açılmıştır. Yerel mahkemece yapılan yargılama neticesinde davanın reddine karar verilmiştir. Finansal tablolarda herhangi bir alacak bulunmamaktadır.

Şirket tarafından Selçuk Şit ve Fatih Doğan aleyhine İstanbul 14. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2013/110 E. sayılı dosyasıyla maddi-manevi tazminat talepli olarak dava açılmıştır. Yargılama sonunda davanın kabulüne karar verilmiştir. Finansal tablolarda herhangi bir alacak bulunmamaktadır.

İstanbul 5. İş Mahkemesinin 2013/369 E. sayılı dosyasıyla Mehmet Tezcan tarafından Şirket aleyhine fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla şimdilik 10.000 TL tutarlı alacak davası açılmıştır. Yargılama sonucu davanın reddine karar verilmiştir. Davacı Mehmet Tezcan tarafından karar temyiz edilmiştir. Temyiz incelemesi devam etmektedir. Söz konusu borca ilişkin karşılık finansal tablolarda yer almaktadır.

İstanbul 5. İş Mahkemesinin 2013/371 E. sayılı dosyasıyla Ulvi Güveneroğlu tarafından Şirket aleyhine fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla şimdilik 10.000 TL tutarlı alacak davası açılmıştır. Yargılama sonucu davanın reddine karar verilmiştir, karar karşı taraf tarafından temyiz edilmiştir. Temyiz incelemesi devam etmektedir. Söz konusu borca ilişkin karşılık finansal tablolarda yer almaktadır.

İstanbul 5. İş Mahkemesinin 2013/370 E. sayılı dosyasıyla Recep Çetin tarafından Şirket aleyhine fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla şimdilik 10.000 TL tutarlı alacak davası açılmıştır. Yargılama sonucu davanın reddine karar verilmiştir, karar karşı taraf tarafından temyiz edilmiştir. Temyiz incelemesi devam etmektedir. Söz konusu borca ilişkin karşılık finansal tablolarda yer almaktadır.

Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları

31 Mayıs 2016 tarihi itibarıyla
konsolide finansal tablolara ilişkin dipnotlar (devamı)
(Para birimi – Aksi belirtilmedikçe Türk Lirası (TL))

11. Maddi olmayan duran varlıklar

Grup'un 31 Mayıs 2016 ve 31 Mayıs 2015 tarihleri itibarıyla sona eren yıllara ait maddi olmayan duran varlıklarının hareketi aşağıdaki gibidir.

	1 Haziran 2015			31 Mayıs 2016
	Açılış	İlaveler	Çıkışlar	Kapanış
Haklar				
- Futbolcu lisans hakları	143.046.838	47.653.622	(46.519.739)	144.180.721
- Diğer haklar	1.129.676	132.518	-	1.262.194
Haklar değer düşüklüğü karşılığı (*)	(4.511.477)	-	4.511.477	-
	139.665.037	47.786.140	(42.008.262)	145.442.915
Birikmiş ifa payları	62.784.864	32.364.753	(21.468.140)	73.681.477
	62.784.864	32.364.753	(21.468.140)	73.681.477
Net defter değeri	76.880.173			71.761.438

(*) Futbolcu lisans haklarında yer alan Gökhan Süzen (1.502.370 TL), Sezer Öztürk(3.009.107 TL) için toplamda 4.511.477 TL değer düşüklüğü karşılığı ayrılmıştır. İlgili futbolcuların sözleşmeleri karşılıklı olarak fesh edilmiştir.

	1 Haziran 2014			31 Mayıs 2015
	Açılış	İlaveler	Çıkışlar	Kapanış
Haklar				
- Futbolcu lisans hakları	122.622.849	59.193.172	(38.769.183)	143.046.838
- Diğer haklar	942.017	187.659	-	1.129.676
Haklar değer düşüklüğü karşılığı (*)	(5.879.168)	-	1.367.691	(4.511.477)
	117.685.698	59.380.831	(37.401.492)	139.665.037
Birikmiş ifa payları	77.543.132	22.565.933	(37.324.201)	62.784.864
	77.543.132	22.565.933	(37.324.201)	62.784.864
Net defter değeri	40.142.566			76.880.173

Ek 2: Fenerbahçe Futbol A.Ş. 31 Mayıs 2016 Tarihli Dönem Sonu Karşılıklar Ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar İle İlgili Konsolide Finansal Tablo Dipnotları

FENERBAHÇE FUTBOL A.Ş.

**31 MAYIS 2016 TARİHİNDE SONA EREN YILA AIT
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR**
(Tutarlar aksi belirtilmedikçe Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

NOT 15 – ÇALIŞANLARA SAĞLANAN FAYDALAR KAPSAMINDA BORÇLAR

	31 Mayıs 2016	31 Mayıs 2015
Ödenecek sosyal sigorta primi, muhtasar ve damga vergisi	49.951.543	52.762.034
Ödenecek maaş, prim ve sosyal giderler	26.117.475	40.302.753
	76.069.018	93.064.787

NOT 16 – KARŞILIKLAR, KOŞULLU VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER

Karşılıklar

	31 Mayıs 2016	31 Mayıs 2015
Kısa vadeli karşılıklar:		
Dava karşılıkları	14.000.974	-
	14.000.974	-
	31 Mayıs 2016	31 Mayıs 2015

Uzun vadeli karşılıklar:

Kullanılmamış izin karşılıkları	938.761	769.534
Kıdem tazminatı karşılığı	537.986	878.464
	1.476.747	1.647.998

Kullanılmamış izin karşılıklarının dönem içindeki hareketleri aşağıdaki gibidir:

	2016	2015
1 Haziran	769.534	804.869
Dönem içindeki net değişim	169.227	(35.335)
31 Mayıs	938.761	769.534

FENERBAHÇE FUTBOL A.Ş.

31 MAYIS 2016 TARİHİNDE SONA EREN YILA AİT KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR (Tutarlar aksi belirtilmedikçe Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

NOT 16 – KARŞILIKLAR, KOŞULLU VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER (devamı)

Kıdem tazminatı karşılıkları:

Yürürlükteki İş Kanunu hükümleri uyarınca, çalışanlardan kıdem tazminatına hak kazanacak şekilde iş sözleşmesi sona erenlere, hak kazandıkları yasal kıdem tazminatlarının ödenmesi yükümlülüğü vardır. Ayrıca, halen yürürlükte bulunan 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 6 Mart 1981 tarih, 2422 sayılı ve 25 Ağustos 1999 tarih, 4447 sayılı yasalar ile değişik 60'ıncı maddesi hükmü gereğince kıdem tazminatını alarak işten ayrılma hakkı kazananlara da yasal kıdem tazminatlarını ödeme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Ödenecek kıdem tazminatı her hizmet yılı için 1 aylık maaş kadardır ve bu tutar 31 Mayıs 2016 tarihi itibarıyla 4.092,53 TL (31 Mayıs 2015: 3.541,37 TL) ile sınırlanmıştır.

Kıdem tazminatı karşılığı yasal olarak herhangi bir fonlamaya tabi değildir ve herhangi bir fonlama şartı bulunmamaktadır. Kıdem tazminatı karşılığı çalışanların emekliliği halinde ödenmesi gereken muhtemel yükümlülüğün bugünkü değerinin tahminiyle hesaplanır.

TFRS, Grup'un kıdem tazminatı karşılığını tahmin etmek için aktüer değerlendirme yöntemlerinin geliştirilmesini öngörmektedir. Buna göre toplam yükümlülüğün hesaplanmasında aşağıda yer alan aktüer öngörüler kullanılmıştır:

	31 Mayıs 2016	31 Mayıs 2015
İskonto oranı (%)	10,5	9
Maaşlarda beklenen artış oranı (%)	5	5
Net iskonto oranı (%)	4,25	3,81

Temel varsayım, her yıllık hizmet için belirlenen tavan karşılığının enflasyon ile orantılı olarak artmasıdır. Böylece uygulanan iskonto oranı enflasyonun beklenen etkilerinden arındırılmış gerçek oranı gösterir. Grup'un kıdem tazminatı karşılığı, 31 Mayıs 2016 tarihi itibarıyla hazırlanan finansal tablolar için 4.092,53 TL üzerinden hesaplanmaktadır (31 Mayıs 2015: 3.541,37 TL).

Kıdem tazminatı karşılığının dönem içindeki hareketleri aşağıdaki gibidir:

	2016	2015
1 Haziran	878.464	776.676
Faiz maliyeti	79.062	75.337
Cari dönem hizmet maliyeti	356.921	281.376
Dönem içinde ödenen	(697.557)	(312.205)
Aktüeryal (kazanç)/kayıp	(78.904)	57.280
31 Mayıs	537.986	878.464

NOT 13 – MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR

31 Mayıs 2016 tarihi itibarıyla maddi olmayan duran varlıkların detayı aşağıdaki gibidir:

	1 Haziran 2015	İlaveler	Çıkışlar	31 Mayıs 2016
Maliyet				
Haklar	1.907.258	118.906	-	2.026.164
Futbolcu Lisansları (*)	211.174.128	125.295.176	(38.645.300)	297.824.004
	213.081.386	125.414.082	(38.645.300)	299.850.168
Birikmiş itfa payı				
Haklar	(1.102.005)	(314.367)	-	(1.416.372)
Futbolcu Lisansları (*)	(143.306.011)	(72.174.910)	30.358.050	(185.122.871)
	(144.408.016)	(72.489.277)	30.358.050	(186.539.243)
Net kayıtlı değeri	68.673.370			113.310.925

(*) Futbolcu Lisanslarının faydalı ömürleri sözleşme süreleri üzerinden belirlenmektedir.

FENERBAHÇE FUTBOL A.Ş.**31 MAYIS 2016 TARİHİNDE SONA EREN YILA AIT
KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN DİPNOTLAR**

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

NOT 13 – MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR (devamı)

	1 Haziran 2014	İlaveler	Çıkışlar	31 Mayıs 2015
Maliyet				
Haklar	1.737.525	253.361	(83.628)	1.907.258
Futbolcu Lisansları (*)	233.870.432	-	(22.696.304)	211.174.128
	235.607.957	253.361	(22.779.932)	213.081.386
Birikmiş itfa payı				
Haklar	(965.373)	(138.933)	2.301	(1.102.005)
Futbolcu Lisansları (*)	(111.756.281)	(51.095.881)	19.546.151	(143.306.011)
	(112.721.654)	(51.234.814)	19.548.452	(144.408.016)
Net kayıtlı değeri	122.886.303			68.673.370

Spor Toto Süper Lig'de yer alan kulüplerin profesyonel futbolcuları, Türkiye Futbol Federasyonu tarafından sigorta ettirilmiştir.

(*) Futbolcu Lisanslarının faydalı ömürleri sözleşme süreleri üzerinden belirlenmektedir.

Ek 3: Galatasaray Sportif A.Ş. 31 Mayıs 2016 Tarihli Dönem Sonu Karşılıklar Ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar İle İlgili Konsolide Finansal Tablo Dipnotları

Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları
31 Mayıs 2016 Tarihinde Sona Eren Hesap Dönemine Ait
Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Dipnotlar
(Tutarlar aksi belirtilmedikçe Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

13 KARŞILIKLAR, KOŞULLU VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER

31 Mayıs 2016 ve 2015 tarihleri itibarıyla borç karşılıklarının detayı aşağıdaki gibidir:

	31 Mayıs 2016	31 Mayıs 2015
Vergi cezası (uzlaşma) karşılığı (*)	19.931.689	--
Muhtelif dava karşılıkları	2.245.587	10.026.271
Eski çalışanların açtığı davalar	2.145.239	1.646.517
	24.322.515	11.672.788

31 Mayıs tarihlerinde sona eren hesap dönemlerinde borç karşılıklarının hareket tablosu aşağıdaki gibidir:

	2016	2015
Dönem başı bakiyesi	11.672.788	4.571.484
Dönem içinde ayrılan karşılıklar (Dipnot 20) (**)	21.408.212	10.037.804
Ödemeler/iptaller (-)	(8.758.485)	(2.936.500)
Dönem sonu bakiyesi	24.322.515	11.672.788

(*) Şirket'in 1 Haziran 2010-31 Mayıs 2011 ve 1 Haziran 2011-31 Mayıs 2012 özel hesap dönemlerine ait hesapları "Damga Vergisi, Katma Değer Vergisi ve Kurumlar Vergisi Tevkifatı" kapsamında Maliye Bakanlığı Vergi Müfettişleri tarafından incelenmiştir. İlgili inceleme kapsamında tespit edilen bulgular ve bu bulgulara ilişkin Şirket'in beyanını içeren 13 Ocak 2014, 17 Ocak 2014 ve 17 Ocak 2014 tarihli 3 adet Vergi İnceleme Tutanağı düzenlenmiştir. Bu kapsamda İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı'na 54.340.834 TL tutarında vergi aslı ve 69.247.964 TL tutarında vergi ziyai cezası olmak üzere toplam 123.588.798 TL tutarında tahiyat yapılmış ve ilgili ihbarnameler Şirket'e tebliğ edilmiştir.

2010 yılında Şirket ile devralma yoluyla birleşmiş olan Galatasaray Spor ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş.'nin 2009 ve 2010 yılları tam kapsamlı incelemeye tabi tutulmuştur. İnceleme sonucunda 2009 ve 2010 yılına ilişkin Beyoğlu Vergi Dairesi Başkanlığı'na 29.307.385 TL tutarında vergi aslı ve 29.307.385 TL tutarında vergi ziyai cezası ve 2010 yılına ilişkin Mecidiyeköy Vergi Dairesi Başkanlığı'na 6.950.366 TL tutarında vergi aslı ve 10.424.589 TL tutarında vergi ziyai cezası olmak üzere toplam 75.989.725 TL tutarında tahiyat yapılmış ve ilgili ihbarnameler Şirket'e tebliğ edilmiştir.

Şirket'in söz konusu vergi konularına ilişkin, Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı Merkezi Uzlaşma Komisyonu Başkanlığı'na yapmış olduğu uzlaşma başvuruları 28 Temmuz 2016 tarihi itibarıyla sonuçlanmış olup toplam 19.931.689 TL tutarında uzlaşma sağlanmış ve Şirket yönetimi, bu tutar için konsolide finansal tablolarda karşılık ayırmıştır.

(**) 31 Mayıs 2015 tarihindeki karşılığın, 1.323.150 TL tutarındaki kısmı esas faaliyetlerden diğer giderler hesabı altında muhasebeleştirilmiştir. Geriye kalan 2.990.000 Avro (8.714.654 TL) tutarındaki kısmı satışların maliyeti hesabı altında gider olarak muhasebeleştirilmiş olup; eski teknik direktörü Cesare Prandelli ve yardımcıları tarafından Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi ("CAS") nezdinde açılan dava sonucundaki uzlaşma bakiyesinden oluşmaktadır. İlgili uzlaşma bakiyesi dönem içerisinde ödenmiştir.

13.1 Hukuki Konular

Grup aleyhine açılan diğer muhtelif davalar:

31 Mayıs 2016 tarihi itibarıyla, Grup, aleyhine açılan ve önemli olanlara ilişkin detayları yukarıda açıklanan diğer muhtelif davalar için avukatlardan aldığı görüş doğrultusunda yaptığı değerlendirme sonrasında konsolide finansal tablolarda 2.245.587 TL tutarında karşılık ayırmıştır (31 Mayıs 2015: 10.026.271 TL).

Grup aleyhine eski çalışanlar tarafından açılan davalar

31 Mayıs 2016 tarihi itibarıyla, Grup, aleyhine eski çalışanlar tarafından açılan iş davaları ve diğer muhtelif davalar için Grup yönetiminin avukatlardan aldığı görüş doğrultusunda yaptığı değerlendirme sonrasında konsolide finansal tablolarda 2.145.239 TL tutarında karşılık ayırmıştır (31 Mayıs 2015: 1.646.517 TL).

Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları
31 Mayıs 2016 Tarihinde Sona Eren Hesap Dönemine Ait
Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Dipnotlar

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

13 KARŞILIKLAR, KOŞULLU VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER (devamı)

13.1 Hukuki Konular (devamı)

Dany Achille Nounkeu Tchounkeu ("Dany") davası

Galatasaray Sportif'in eski profesyonel futbolcusu Dany, profesyonel futbolcu transfer sözleşmesinin Galatasaray Sportif tarafından haksız feshi sebebiyle FIFA Uyuşmazlık Çözüm Kurulu nezdinde açtığı çeşitli davalarda toplam 1.519.152 Avro ve 20.000 ABD Doları tutarında tazminat talep etmiştir. FIFA tarafından Dany'nin dava dilekçesi 2 Ekim 2015 Galatasaray Sportif'e tebliğ edilmiş olup; Galatasaray Sportif tarafından süresi içinde cevap dilekçesi sunulmuştur. Dava ile ilgili süreç devam etmekte olup; Galatasaray Sportif yönetimi, hukukçularından aldığı görüşler doğrultusunda, sözleşme feshi sebebiyle Dany'nin mahrum kaldığını iddia ettiği 1.480.770 TL (450.000 Avro) tutarındaki sabit transfer ücreti kadar karşılık ayrılmış ve geriye kalan dava tutarları için konsolide finansal tablolarda herhangi bir karşılık ayrılmamıştır.

Dumankaya İnşaat San. ve Tic. A.Ş. ("Dumankaya") Sözleşme Feshi

Dumankaya ile Galatasaray Sportif'in bağlı ortağı Galatasaray Gayrimenkul arasında imzalanmış olan 28 Ekim 2015 tarihli Reklam ve Tanıtım Sözleşmesi, haklı gerekçelerle Galatasaray Gayrimenkul tarafından feshedilmiştir. Dumankaya söz konusu sözleşmenin haksız feshedildiğini, dolayısıyla sözleşme kapsamında vermiş olduğu 5.016.297 TL tutarındaki senetlerini ve 3.983.703 TL tutarındaki gayrimenkullerini geri istediğini ihtarnâme ile bildirmiştir. Şirket yönetimi, hukukçularından aldığı görüşler doğrultusunda 31 Mayıs 2016 tarihli konsolide finansal tablolarında herhangi bir karşılık ayrılmamıştır.

Galatasaray Sportif hisselerine yatırım yapan yatırımcılar tarafından açılan davalar

Galatasaray Sportif hisselerine yatırım yapan bazı yatırımcılar tarafından 24 Aralık 2012 tarihinde İstanbul 44. Asliye Ticaret Mahkemesi'nde 1) Kanun hükümlerine, dürüstlük kuralına, ortaklar arasında eşitlik prensibine ve Şirket ana sözleşmesine aykırı olan kararlara konu hasılat paylaşım mutabakatı, hasılat paylaşım sözleşmesi, koltuk devri, pazarlama gelir devrine dair tüm sözleşmeler ve ilgili tüm işlemlerin stat gelirlerinin %90'a %10 oranında (dava dilekçesinde %90'a %15 olarak belirtilmiştir) paylaşımı kararlarının yokluğunun tespiti ve/veya iptali, 2) Kanun hükümlerine, dürüstlük kuralına, ortaklar arasında eşitlik prensibine ve şirket ana sözleşmesine aykırı olan 16 yıllığına (dava dilekçesinde 15 yıl olarak belirtilmiştir) 442.907.750 TL'ye satın alınması kararının yokluğunun tespit ve/veya iptali, 3) 30 Ekim 2012 tarihli genel kurul toplantısında alınan Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu kararlarının ibrası kararlarının iptali, 4) Yargılama giderleri ve vekalet ücretinin karşı tarafa yükletilmesine karar verilmesi talepli davalar açılmıştır. Dosyanın yargılamasına 3. Asliye Ticaret Mahkemesi 2014/339 esas no'lu olarak devam etmektedir. Davalarla ilgili hukuki süreç devam etmektedir.

Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş. ve Bağı Ortaklıkları
31 Mayıs 2016 Tarihinde Sona Eren Hesap Dönemine Ait
Konsolide Finansal Tablolara İlişkin Dipnotlar
(Tutarlar aksi belirtilmedikçe Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

12 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR

Maddi olmayan duran varlıkların 31 Mayıs 2016 ve 2015 tarihlerinde sona eren hesap dönemleri içindeki hareketleri aşağıdaki gibidir:

	1 Haziran 2015	İlaveler	Çıkışlar	31 Mayıs 2016
Maliyet:				
Sporcu Bonservis Hakları	297.575.000	41.436.926 (92.114.362)		246.897.564
Toplam Maliyet	297.575.000	41.436.926 (92.114.362)		246.897.564
İtfa Payları				
Sporcu Bonservis Hakları	154.885.744	59.337.919 (67.534.934)		146.688.729
Birikmiş İtfa Payları	154.885.744	59.337.919 (67.534.934)		146.688.729
Net Defter Değeri	142.689.256			100.208.835

	1 Haziran 2014	İlaveler	Çıkışlar	31 Mayıs 2015
Maliyet:				
Sporcu Bonservis Hakları	264.240.982	48.447.996 (15.113.978)		297.575.000
Toplam Maliyet	264.240.982	48.447.996 (15.113.978)		297.575.000
İtfa Payları ve Değer Düşüklüğü				
Sporcu Bonservis Hakları (*)	92.587.799	73.778.900 (11.480.955)		154.885.744
Birikmiş İtfa Payları	92.587.799	73.778.900 (11.480.955)		154.885.744
Net Defter Değeri	171.653.183			142.689.256

(*) 31 Mayıs 2015 tarihinde sona eren hesap döneminde 9.201.815 TL tutarındaki değer düşüklüğü Yatırım Faaliyetlerinden Giderler içerisinde muhasebeleştirilmiştir.

31 Mayıs 2016 tarihi itibarıyla maddi olmayan duran varlıklar (Futbolcular) üzerinde yer alan sigorta teminat değeri 175.000.000 Avro (575.855.000 TL)'dur (31 Mayıs 2015: 139.070.359 Avro (405.334.468 TL)).

	1 Haziran 2015	İlaveler	Çıkışlar	31 Mayıs 2016
Maliyet:				
Diğer maddi olmayan duran varlıklar	1.358.062	50.190	--	1.408.252
Toplam Maliyet	1.358.062	50.190	--	1.408.252
İtfa Payları				
Diğer maddi olmayan duran varlıklar	1.174.889	81.416	--	1.256.305
Birikmiş İtfa Payları	1.174.889	81.416	--	1.256.305
Net Defter Değeri	183.173			151.947

	1 Haziran 2014	İlaveler	Çıkışlar	31 Mayıs 2015
Maliyet:				
Diğer maddi olmayan duran varlıklar	1.162.962	195.100	--	1.358.062
Toplam Maliyet	1.162.962	195.100	--	1.358.062
İtfa Payları				
Diğer maddi olmayan duran varlıklar	800.738	374.151	--	1.174.889
Birikmiş İtfa Payları	800.738	374.151	--	1.174.889
Net Defter Değeri	362.224			183.173

Ek 4: Trabzonspor Sportif A.Ş. 31 Mayıs 2016 Tarihli Dönem Sonu Karşılıklar Ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar İle İlgili Konsolide Finansal Tablo Dipnotları

Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş.

31 Mayıs 2016 tarihinde sona eren yıla ait finansal tablolara ilişkin dipnotlar (devamı)
(Tutarlar Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

13. Karşılıklar

a) Kısa vadeli karşılıklar

	31 Mayıs 2016	31 Mayıs 2015
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin kısa vadeli karşılıklar (izin)	136.205	136.688
Diğer kısa vadeli karşılıklar (*)	15.726.114	6.984.728
	15.862.319	7.121.416

(*) Şirket aleyhine açılmış davalara ilişkin karşılık tutarlarından oluşmaktadır.

Kısa vadeli karşılıkların dönem içerisindeki hareket tablosu aşağıdaki gibidir:

	31 Mayıs 2016		31 Mayıs 2015	
	Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin kısa vadeli karşılıklar (izin)	Diğer kısa vadeli karşılıklar	Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin kısa vadeli karşılıklar (izin)	Diğer kısa vadeli karşılıklar
Dönem başı bakiyesi	136.688	6.984.728	100.433	4.401.254
Dönem içinde ayrılan karşılık (*)	-	8.741.386	61.970	4.137.790
Dönem içerisinde iptal edilen	(483)	-	(25.715)	(1.554.316)
	136.205	15.726.114	136.688	6.984.728

(*) Dönem içerisinde ayrılan karşılıkların 3.290.500 TL tutarı UEFA finansal fair play tedbirlerinden, 1.645.300 TL tutarı FIFA'da Şirket aleyhine açılan futbolcu ücret alacağından ödenmemesinden kaynaklı davanın sonucunda Şirket'e hükmedilen tazminat tutarından, kalan tutar ise icra giderleri ve işçi davaları karşılıklarından oluşmaktadır.

b) Uzun vadeli karşılıklar

	31 Mayıs 2016	31 Mayıs 2015
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin uzun vadeli karşılıklar (kıdem)	147.922	309.715
	147.922	309.715

Kıdem tazminatı karşılığı:

Yürürlükteki İş Kanunu hükümleri uyarınca, çalışanlardan kıdem tazminatına hak kazanacak şekilde iş sözleşmesi sona erenlere, hak kazandıkları yasal kıdem tazminatlarının ödenmesi yükümlülüğü vardır. Ayrıca, halen yürürlükte bulunan 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 6 Mart 1981 tarih, 2422 sayılı ve 25 Ağustos 1999 tarih, 4447 sayılı yasalar ile değişik 60'ıncı maddesi hükmü gereğince kıdem tazminatını alarak işten ayrılma hakkı kazananlara da yasal kıdem tazminatlarını ödeme yükümlülüğü bulunmaktadır. Emeklilik öncesi hizmet şartlarıyla ilgili bazı geçiş karşılıkları, ilgili kanunun 23 Mayıs 2002 tarihinde değiştirilmesi ile Kanun'dan çıkarılmıştır. İlgili bilanço tarihi itibarıyla ödenecek kıdem tazminatı, 31 Mayıs 2016 itibarıyla 4.092.53 TL tavanına tabidir (31 Mayıs 2015: 3.541,37 TL).

Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş.

31 Mayıs 2016 tarihinde sona eren yıla ait finansal tablolara ilişkin dipnotlar (devamı)
(Tutarlar Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

bulunmuş olup Yargıtay incelemesi devam etmektedir. Yargıtay'dan çıkabilecek muhtemel olumsuz karar göz önünde bulundurularak, 45.000 TL'lik cezai işlem uygulanabileceği öngörüldüğünden, Şirket'in finansal tablolarında bu tutara karşılık ayrılmıştır.

Futbolcu Temsilcisi (davacı) ve Şirket tarafından imzalanmış olan 5 Şubat 2011 tarihli Standart Temsilci Sözleşmesinin 3.2 maddesinde belirtilen 75.000 Avro'luk alacağın ödenmediğinden bahisle davacı alacak talebini FIFA nezdinde açtığı dava ile Şirket'e yönlendirmiştir. Davacı futbolcu temsilcisi, Türkiye'de aleyhe açmış olduğu davanın görev yönünden reddedilmesi sebebiyle 75.000 Avro alacak talebini FIFA nezdinde açtığı dava ile Şirket'e yönlendirmiştir. Dava 11.03.2014 tarihinde Şirket'e bildirilmiş. Şirket tarafından gerekçeli karar beklenmektedir. Çıkabilecek muhtemel olumsuz karar göz önünde bulundurularak, Şirket'in finansal tablolarında karşılık ayrılmıştır.

GSGM tarafından yapılan 912.600 TL tutarında icra takibine karşı itiraz edilmiş, itirazın iptaline yönelik dava açılmıştır. Duruşması 12 Ekim 2016 tarihindir. Bu davaya istinaden, Şirket finansal tablolarında gerekli görülen karşılık ayrılmıştır.

Metalist FC, futbolcu Jakson Avelino Coelho'nun, kulüplerine transferi sırasında ödenmesi gereken dayanışma katkısı payını ödeme yükümlülüğünü Şirket ile akdedilen sözleşmeye göre üzerine almıştır. Bu sözleşme kapsamında Metalist FC, Belçika FF'ye bağlı KVC Westerlo Kulübü'ne 48.465 Avro ödeme gerçekleştirilmiştir. Ancak bir süre sonra hesaplamaların yanlış yapıldığı ve KVC Westerlo takımına fazla ödeme yaptığı kanaatine varılmış ve ilgili tutar geri istenilmiştir. KVC Westerlo tutarı iade etmeyince sözleşmeye taraf olması nedeniyle Şirket aleyhine FIFA nezdinde dava açmıştır. Şirket tarafından davaya 7 Ocak 2013'te cevap verilmiş ve ihtilafa KVC Westerlo'nun da dâhil edilmesi talep edilmiştir. Yargılama devam etmektedir. Şirket hukuk yetkilileri söz konusu davanın lehte sonuçlandığını düşünmektedir.

Şirket'in borsada işlem gören hisselerden alım yapan yatırımcının sahip olduğu hisse değerinin düşmesi sebebiyle zarara uğradığından bahisle dava ikame ettiği dava olup, ön inceleme duruşmasında davacı tarafın talebi mahkeme tarafından reddedilmiştir. Davacı taraf ilk derece mahkemesi kararına Yargıtay nezdinde itiraz etmiştir. Yargıtay ilk derece mahkeme kararını bozmuş ancak ilk derece mahkeme kararında direnmiştir. Davacı taraf Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'na müracaat etmiştir. Yargıtay incelemesi devam etmektedir.

İş akdi feshedilen eski teknik adamın, sözleşmesinde yer alan tazminat hükmünün kendisine ödenmesi talepli dava olup, dava ilk derece mahkeme tarafından kabul edilmiştir. Yargıtay nezdinde temyiz edilmiştir. Yargıtay incelemesi devam etmektedir. Bu davaya istinaden, Şirket'in finansal tablolarında gerekli görülen karşılık ayrılmıştır.

Davacı futbolcu temsilcisi, futbolcu transferinden olan alacaklarının tahsili talebiyle 375.000 Avro değerinde dava açmış olup, davaya cevap verilmiştir. İncelemesi devam etmektedir. Bu davaya istinaden, Şirket'in finansal tablolarında gerekli görülen karşılık ayrılmıştır.

Futbolcu Adrian Mierzejewski'nin yetiştirme tazminatına ilişkin olarak, UKS Naki ve Wisla Plock S.A tarafından Şirket aleyhine 250.000 Avro alacak iddiasıyla FIFA Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'na başvuruda bulunmuştur. Daha sonra talep edilen bedel Trabzonspor Sportif Yatırım A.Ş. tarafından ödenmiştir. Bunun sonucunda Şirket elinde bulundurduğu sözleşmeye istinaden bu durumun asıl borçlusunun KSP Polonia olduğu gerekçesiyle davayı bu kulübe yönlendirmiştir. FIFA Uyuşmazlık Çözüm Kurulu bu konuda Şirket'i haklı bularak 169.415 Avro'nun faizi ile birlikte KSP Polonya tarafından Şirket'e ödenmesi yönünde karar almıştır. Kesinleşen kararın infazı için Şirket FIFA ve Polonya Futbol Federasyonu nezdinde çalışmalarını sürdürmektedir.

28 Ocak 2010 tarihli Genel Menajerlik Sözleşmesi hükümleri gereği davacı taraf icra takibine girişmiştir. Sözleşmenin kefalet başlıklı 6. Maddesi gereği, Şirket müşterek ve müteselsil kefil sıfatıyla sözleşmeyi imzalamıştır. Toplam 126.547 Avro bedelli olan icra takibine yasal süreci içinde itiraz

26. Karşılıklar, koşullu varlıklar ve yükümlülükler (devamı)

Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş.

31 Mayıs 2016 tarihinde sona eren yıla ait finansal tablolara ilişkin dipnotlar (devamı) (Tutarlar Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

11. Maddi olmayan duran varlıklar

	Futbolcu lisansları	Lisans hakkı	Diğer haklar (*)	Toplam
Maliyet değeri				
1 Haziran 2015 açılış bakiyesi	145.817.563	30.018.705	46.924.504	222.760.772
Alımlar	59.763.607	-	-	59.763.607
Çıkışlar	(57.117.756)	-	-	(57.117.756)
31 Mayıs 2016 kapanış bakiyesi	148.463.414	30.018.705	46.924.504	225.406.623
Birikmiş itfa payları (-)				
1 Haziran 2015 açılış bakiyesi	(40.101.020)	-	(2.488.342)	(42.589.362)
Dönem itfa payı	(48.089.916)	-	(3.682.468)	(51.772.384)
Çıkışlar	21.822.541	-	-	21.822.541
31 Mayıs 2016 değer düşüklüğü öncesi tutar	82.095.019	30.018.705	40.753.694	152.867.418
Değer düşüklüğü	(5.300.514)	-	-	(5.300.514)
31 Mayıs 2016 net defter değeri	76.794.505	30.018.705	40.753.694	147.566.904

	Futbolcu lisansları	Lisans hakkı	Diğer haklar (*)	Toplam
Maliyet değeri				
1 Haziran 2014 açılış bakiyesi	66.993.799	30.018.705	-	97.012.504
Alımlar	124.679.520	-	46.924.504	171.604.024
Çıkışlar	(45.855.756)	-	-	(45.855.756)
31 Mayıs 2015 kapanış bakiyesi	145.817.563	30.018.705	46.924.504	222.760.772
Birikmiş itfa payları (-)				
1 Haziran 2014 açılış bakiyesi	(35.759.582)	-	-	(35.759.582)
Dönem itfa payı	(32.652.816)	-	(2.488.342)	(35.141.158)
Çıkışlar	28.311.378	-	-	28.311.378
31 Mayıs 2015 değer düşüklüğü öncesi tutar	105.716.543	30.018.705	44.436.162	180.171.410
Değer düşüklüğü	-	-	-	-
31 Mayıs 2015 net defter değeri	105.716.543	30.018.705	44.436.162	180.171.410

(*) Şirket; mülkiyet hakkı Trabzonspor Ticari Ürünler ve Turizm İşletmeciliği Tic. A.Ş.'ne ait olan, tapunun Trabzon İli Ortahisar İlçesi, Bostancı Köyü Yalı Mevkii, 16-18 Pafta, 934 parsel numaralı gayrimenkulleri, üst kullanım hakkını elinde bulunduran Trabzonspor Futbol İşletmeciliği Tic. A.Ş. den, 09.10.2014 tarihli üst kullanım hakkı sözleşmesi uyarınca 15 yıl süre ile indirgenmiş değer ve bu değerden yapılan %3 ekstra indirim üzerinden toplam 32.199.316 TL (KDV Hariç) bedelle, irtifak hakkı Trabzonspor Kulübü Demesine ait olan, tapunun Trabzon İli Ortahisar İlçesi, Konaklar Mahallesi, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270 ve 271 parsel numaralı gayrimenkullerin üst kullanım hakkını elinde bulunduran Trabzonspor Futbol İşletmeciliği Tic. A.Ş. den de 09.10.2014 tarihli üst kullanım sözleşmesi uyarınca 107 ay süre ile indirgenmiş nakit değer ve bu değerden yapılan %3 ekstra indirim üzerinden toplam 14.725.188 TL (KDV Hariç) bedelle devir almıştır. İlgili gayrimenkul üst kullanım haklarının değerlendirilmesi Makro Gayrimenkul Değerleme A.Ş. tarafından gerçekleştirilmiştir. İlgili kuruluşların söz konusu hak devirleri nedeniyle oluşan alacaklarından vazgeçmesi nedeniyle 46.924.504 TL tutarındaki bu borç; Katkı Fonu olarak özkaynaklar altında "Diğer Sermaye Yedekleri" ismiyle gösterilmiştir. Şirket, söz konusu üst kullanım hakları sözleşmeleri vasıtasıyla söz konusu tesislerin, gayrimenkullerin tüm kullanım haklarını elde etmiş ve bu varlıklar üzerinde satış hariç her türlü hakka sahip olmuştur. Bu tesisleri başkalarına kiraya verebilme ve tesisleri işletmeye hak kazanmıştır.

Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş.

31 Mayıs 2016 tarihinde sona eren yıla ait finansal tablolara ilişkin dipnotlar (devamı)
(Tutarlar Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

11. Maddi olmayan duran varlıklar (devamı)

Futbolcu lisanslarının faydalı ömürleri bonservis süreleri üzerinden belirlenmektedir. Bonservis süreleri 2 ile 5 yıl arasında değişmektedir.

Futbolcu lisanslarının itfa giderleri satılan malın maliyetine dâhil edilmiştir. Lisans hakkı, 11 Kasım 2004 tarihinde Trabzonspor Futbol A.Ş.'ye süresiz olarak devredilen Trabzonspor Futbol Kulübü markasının Şirket'e devredilmesi sonucunda oluşmuştur.

01.06.2015 - 31.05.2016 tarih aralığında satın alınan futbolcu lisans bedelleri aşağıdaki şekildedir:

Futbolcu İsmi	Bonservis, menajerlik bedeli ve dayanışma katkı payı toplamı
Dame N'Doye	11.073.174
Muhammet Demir	10.850.070
Douglas Franco Teixeira	6.667.753
Luis Pedro Cavanda	6.302.665
Okay Yokuşlu	6.279.552
Özer Humacı	4.458.450
Alper Uludağ	2.966.600
Stephane Mbia Etoundi	2.398.560
Güray Vural	876.933
Esteban Alvarado Brown	166.425
Diğer	7.723.425
Toplam	59.763.607

12. Ertelenmiş gelirler

a) Kısa vadeli ertelenmiş gelirler

	31 Mayıs 2016	31 Mayıs 2015
Gelecek aylara ait sponsorluk ve reklam gelirleri (*)	2.590.676	1.805.743
Alınan avanslar	171.328	4.969.524
	2.762.004	6.775.267

(*) Şirket'in, 13 Mart 2014 tarihinde Aktif Yatırım Bankası ile yaptığı ve 2014-2015 futbol sezonundan itibaren 3.750.000 ABD Doları tutarında 5 yıllık süreli kapsayan sponsorluk anlaşmasına istinaden peşin olarak aldığı 750.000 ABD Dolar'lık tutarın kısa döneme düşen bakiyesi, 1 Temmuz 2014 tarihinde Turkcell ile yaptığı ve 2014-2015 futbol sezonundan itibaren 125.000 TL tutarında 5 yıllık süreli kapsayan sponsorluk anlaşmasına istinaden peşin olarak aldığı 125.000 TL'lik tutarın kısa döneme düşen bakiyesinden oluşmaktadır.

b) Uzun vadeli ertelenmiş gelirler

	31 Mayıs 2016	31 Mayıs 2015
Gelecek yıllara ait sponsorluk ve reklam gelirleri	53.256	84.939
Gelecek diğer gelirler	-	77.124
Uzun vadeli ertelenmiş gelirler	53.256	162.063